

Cha Killingwan Cha Apostoles

Ha Laikari Un Ispiritu Santu

¹ Potpotgok un Teofilo,

Si ummula'n liblu un inggilik, imbyegak losan un killingwan Jesus ya intudtuchula inggan chi lanlugiyala'n lantudtuchuwan ² inggala si eygew un lipangatuwala'd langit. Sakbyey un langulin ud langit, gapu si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus, bililinla cha apostoles un chilutukala.

³ Latoy pun ot latagu kasin, lampaila kan cha apostolesla ot achu killingwala un mangipalok-lok un ummuli siya latagu. Si opatpuyu'n eygew langampigan lampaila kan chicha ya lantudtchu mipanggop si Mampangatan Apudyus.

⁴ Ha lamingsan un lachagupanca, bililin Jesus chicha, "Achiyu telan utla Jerusalem ngim uwawayonyu Ispiritun Apudyus un maatod kan chikayu, ti siya imbyegbyegak kan chikayu si hachi un ingkarin Apudyus un Amak. ⁵ Bilunyagen John cha tagu si chelum ngim achipun mabyeyeg ked mabunyagen kayu si Ispiritun Apudyus."

Ha Lipangatuwan Jesus Ud Langit

⁶ Lachagup ked kasin cha apostoles ya si Jesus, ilimuscha kan siya, "Apu, sala kamma timpu un mangkaalan kan cha iRome un manturay kan chitaku ta chitakun iyIsrael chi manturay?"

⁷ Summongbyat si Jesus kan chicha, “Lappun biyangyu un maligammu, ti abus si Amak chi alla kalobbongala un mangikodchong lu kamamma makwaan chi piola’n makwa. ⁸ Ngim lu umali Ispiritun Apudyus kan chikayu, maidchen kayu si kilabyelin un mangibyegbyega kan cha tagu mipanggop kan sakon utla Jerusalem ya losan un ili ud Judea ya Samaria ya inggala si intilun chi lubung.”

⁹ Lagamput pun Jesus imbyega hachi, lipang-gatu siyad langit si langitutullongancha inggala laseilan si libuu.

¹⁰ Si lalatangngachencha kan siya si ummoyolala’d langit, lasaliked cha chuwa’n anghel un lansisillup si mamputilak si cheegcha. ¹¹ Ot kalan chi osa, “Chikayu’n iGalilee, pakayuggey sumisiked utla’n mantatanged ud langit? Si Jesus un intullongyu’n lipangatu’d langit ked mangulin un isun chi intullongyu’n ummoyolala’d langit.”

Ha Lamasalot Kan Judas

¹² Lagamput pun, langulin cha apostoles ud Jerusalem un lampeypucha’d Bilig Olivo. Ha kaachayun chi Olivo un umoy ud Jerusalem ked sinkilometro. ¹³ Gummatongcha pun ud Jerusalem, ummoycha si langingngatu un kuwetun chi byeyoy un inggewancha. Cha inggew ked cha Peter, John, James, Andres, Philip, Thomas, Bartolome, Matthew, James un alak Alphaeus, Simon un Mangipapakat si ilila ya Judas un alak James. ¹⁴ Lan-ossaaloncha langipapati un malluwalu, pati cha uchum un byebyai ya si Mary un ilan Jesus ya cha susuludla.

15 Si osa'n eygew lauppun cha singgasut ya chuwampuyu'n mamati. Summiked si Peter ot kalala, **16** "Susulud, ha impadtun chi Ispiritun Apudyus kan Ari David un liigili si ugud Apudyus mipanggop si makwa kan Judas ked masapuy'n matungpey. Si Judas chi langipuyut kan cha tagu'n lalokma kan Jesus, **17** ngim si lummaus un timpu kadwa taku si Judas, ti chilutukan Jesus siya un makakawachi kan chitaku'n apostoles."

18 Ha lakwa kan Judas. Ha pilak un ilawatla si lawwing un kingwala kan Jesus, siya lingila si pita ot udchi latoyala. Lan-uuslung un lan-odcheg ot bilumtak chi buwangla ot lummoswa cha chilayomla. **19** Laammuwan pun cha tagu'd Jerusalem chi lakwa kan Judas, lingachencha hachi'n pita Akeldama, piola'n uguchon, Lachimok un Pita.*

20 Intuyuy Peter kalan, "Ha inggilin David si liblun chi Salmo ked allaya:

'Mabyaawan chi byeyoyla ked lappun kasin
inggew udchi,'
ya 'Awed otyan mipasalot mangaya si
akomla.' †

21-22 "Ked masapuy'n mampili taku si mipasalot kan Judas ta awed michoga kan chikami un mantistigu si ummuliyan Jesus lataguwan. Ha masapuy'n piliyan taku ked osa un likadkadwa kan chitaku si inggewan Jesus kan chitaku,

* **1:19** 1:19 Ha ibyegala si Greek ked Pita un Lachimok. Ha osa'n piola'n uguchon, Pita un Lasuyatan si Chaya. Itullongyu Matthew 27:6-8 † **1:20** 1:20 Psalm 69:25; Psalm 109:8

malipud si lambunyagen John inggala si lipangatuwan Jesus ud langit.”

²³ Ot ummibyeegacha si chuwa'n leyaki un mampiliyancha, si Matthias ya si Jose Barsabbas un mangngachen bo Justus. ²⁴ Oli pun lalluwalucha ot kalancha, “Apu, gapu ta ammum cha somsomok cha losan un tagu, ipakaammum kan chikami lu silu chilutukam kan cha alla'n chuwa ²⁵ un mipasalot man-apostoles kan Judas, ti lan-awichela lansimbiyalan apostoles ot ummoy si lugey'n para kan siya.” ²⁶ Ot lambibillulutchu ot labulut si Matthias, ot lichoga kan cha lasawayan un apostoles.

2

Ha Gummatngan Chi Ispiritun Apudyus

¹ Chillumbong pu piyasta un eygew chi Pentecost, lachagup cha losan un mamati si osa'n byeyoy. ² Hachi ked, kakma inggew chi unguy un lampeypu'd langit un isun chi unguyn chi lapigsan bidbid ot langaliwebweb si byeyoy un lachagupancha. ³ Ot intullongcha isun chi gileb chi apuy un liwayas ya lanchissu si kacha osa kan chicha. ⁴ Ot ummoy chi Ispiritun Apudyus kan chicha losan ot laidchencha si kilabyelin ot illugicha'n man-ugud si mansabsabyalin ugud un achipuncha maawatan.

⁵ Si hachi'n timpu, inggew cha Judio un mangapudyus un ummili'd Jerusalem. Lampeypucha si lansabsabyalin ili utla lubung.* ⁶ Chingngeycha

* ^{2:5} 2:5 Piola'n ibyega, ha nasyun un Rome achipun lampattingga, ti ha somsomokcha chicha abus chi nasyun.

pu hachi'n unguy, ummoy cha amod un tagu intullong ot lataegcha ti chingngeycha cha mamati'n man-ugud si uwacha'n ugud.

⁷ Patungedcha laslaschaaw un kangkalancha, "Himmaga in-ilon chi laoy? Chakampun kamman un losan cha alla'n man-ugu-ugud iGalilee?

⁸ Mugga in-ilola'n kacha osa kan chitaku ked chochongyola uwala'n ugud. ⁹ Ked awed cha uchum kan chitakun lampeypucha'd Parthia, Medes, Elam, Mesopotamia, Judea, Cappadocia, Pontus ya Asia, ¹⁰ Phrygia, Pamphylia, Egypt ya sakupon Libya un achali'd Cyrene. Cha uchum un iRome un langgaggakay utla. ¹¹ Cha uchum Judio, cha uchum Gentil ngim suy-suyutoncha ugalin cha Judio. Cha uchum bo iCreta ya iyArabia. Ked chochongyon taku losan cha mansabsabyalin ugud un us-useyoncha un mangibyega si lakaskaschaaw un killingwan Apudyus."

¹² Patungedcha laslaschaaw ya lappun ammucha si pin-acha koon ot lan-asi-imuscha, "Simma pion chi alla'n uguchon?"

¹³ Ngim inggew cha uchum un langam-amsiw kan cha mamati un kalancha, "Labuuk cha alla'n tagu!"

Ha Imbyegbyegan Peter

¹⁴ Ot summiked si Peter pati cha lasawayan un apostoles ot lan-ichakeyla gingala un lan-ugud, "Kailiyan un Judio ya chikayu losan un ummili utla Jerusalem, chongyonyu ta ipakaawatku chi pion chi alla'n uguchon. ¹⁵ Kalanyu lin lu labuukcha ngim chakampun si labuukcha, ti achipun chi tagu mabuuk si machigas. ¹⁶ Ngim,

allaya katungpayan chi impadtun propeta Joel si awi, ¹⁷ ‘Kalan Apudyus, Ha kook lu chumtong chi alungus chi eygew ked ibuunku Ispirituk ta inggew si tagu.

Ked ha makwa, gapu kan sakon cha aalakyu
mammadtucha ked cha bumaru
itullongcha mipain-ilop ya cha mangka-
mayong-eg, man-in-ilopcha.

¹⁸ Ulay cha leyaki ya byebyai’n bubùulok, ibu-
unku Ispirituk ta umoy kan chicha
ked mammadtucha si umali’n eygew mi-
panggop kan sakon.

¹⁹ Si umali’n eygew awed cha ipailak ud langit
un lakaskaschaaw. Ulay utla pita,
ipailak cha sinyey un chaya, apuy ya amod
un asuk.

²⁰ Si umali’n eygew gumikbot chi ilit ya
chumeyaeg chi buyan un isun chi chaya.
Ked makwa cha alla sakbyey un chumtong
chi lapotog ya lakaskaschaaw un
eygew un manguisan Apudyus kan cha
losan un tagu.

²¹ Ked cha losan un mangkadkachegu kan Apu,
matatagucha.’[†]

Hachi impadtun Joel,’ kalan Peter.

²² Ot intuyuy Peter un kalala, “Kailiyan un
iyIsrael, chongyonyu alla’n ibyegak. Impaloklok
Apudyus kan chikayu un si Jesus un iNazareth
imbuunla gapu si cha lakaskaschaaw ya sinyey
un impakwala kan siya. Ammuyu hachi ti utla
lakwaala kan chikayu. ²³ Si Jesus, sigud un
simsimmok Apudyus un ipuyang kan chikayu

[†] **2:21** 2:21 Joel 2:28-32

ti siya planula si awi. Ked chikayu lamatoy ya langipuyang kan cha lawwing un tagu ta ilansacha siya si krus. **24** Si lanwayawayala kan siya si kilabyelin chi otoy, tilagun Apudyus kasin siya ti achipun makwa kilabyelin otoy kan siya. **25** Si awi impadtun Ari David chi imbyegan Jesus, 'Apu, achipulak umogyat, ti pasigka awed kan sakon ya pasigu sakon tuyungan.

26 Hachi gapula un lagalasak ya chaychayawok sika ya lamlamaok bo un ulay lu matoyak sigulachu'n umuliyak matagu kasin

27 Ti achipunlu byeypyey-an sakon ud Hades ya achipunlu bo ipalubus un meypos chi long-egku'n mangipapati mansimbi kan sika.

28 Impakaammum kan sakon chi chayan si mataguwan ing-inggala ked amod chi galasku ti pasigka awed kan sakon.[‡]

Hachi inggilin David."

29 Oli pun kalala, "Susulud, piok un ipakaammu ustu-ustu kan chikayu mipanggop kan Ari David un chachakkey taku. Latoy siya ya lilobon ked si sala sissiya un maila lobonla. **30** Ngim gapu ta osa'n propeta siya, ammula ingkarin Apudyus kan siya un awed chi osa'n galakla un man-Ariyon Apudyus un misagulud kan siya. **31** Sigud un ammun David un pauliyon Apudyus taguwon kasin chi hachi'n galakla ya achipunla byeypyey-an

[‡] **2:28** 2:28 Psalm 16:8-11 [§] **2:30** 2:30 Psalm 132:11; 2 Samuel 7:12-13

ud Hades ya achipun bo meypos chi long-ebla, siyat ibyegbyegala Messias un ibuun Apudyus. ³² Si Jesus chi mismu'n Messias, ti siya tilagun Apudyus kasin ked chikami losan cha mangipakaammu si alla. ³³ Lipangatu siya'd langit ot un laidchen si kilabyelin* ya kalobbongan Apudyus. Ot si langawatala si Ispiritun Apudyus un ingkarila, si Jesus chi langibuun si Ispiritun Apudyus ta inggew kan chitaku. Cha intullongyu ya chingngeyyu si sala, ked kingwan chi Ispiritun Apudyus. ³⁴⁻³⁵ Awed chi inggilin David mipanggop si hachi'n lipangatu'd langit un kalala, 'Si Apudyus kalala kan Apuk: Umamuyka si machuwalanku, inggala abyakok cha kabusuym.'[†]

Ngim ha ibyegbyegan David chakampun un long-ebla, ti chakampun un
siya hachi'n lipangatu'd langit ngim si
Apula un si Jesus.

³⁶ Siya ipakaammuk kan chikayu'n galak Israel,
si Jesus un illansayu si krus,
siya gettok un chilutukan Apudyus un Apu
ya Messias."

³⁷ Chingngeyn pun cha achu'n tagu imbyegan Peter, amod chi chachaulicha ot kalancha kan Peter ya cha uchum un apostoles, "Susulud, simma koonmi?"

³⁸ Ot kalan Peter kan chicha, "Losan kayu
ked masapuy'n mambyabyawi kayu kan cha

* **2:33** 2:33 Ha piola'n uguchon si Greek, lipangatu siya'd langit
ot ummamuy si machuwalan Apudyus. † **2:34-35** 2:34-35 Psalm
110:1

byasuyyu ya mampabunyeg kayu mipagapu si kilabyelin ya kalobbongan Jesu Kristu[‡] ta mapakawan cha byasuyyu, ya awatonyu Ispiritun Apudyus un idchola kan chikayu. ³⁹ Ti hachi ingkarin Apudyus un idchola kan chikayu ya cha galakyu ya cha tagu si adchayuwан un ili un pililiyalan mantagula.”

⁴⁰ Ot achu imbyegbyegan Peter kan chicha un kalala, “Masapuy’n ilisiyu long-egyu si machusaan cha lawwing un tagu si sala’n lolap.”

⁴¹ Ot achu cha lamati si imbyegyan Peter ot lampabunyegcha ot si hachi’n eygew umoy si tiyullibu’n tagu lichoga kan cha mamati. ⁴² Ot impapaticha lan-achev ya siluyutcha tudtuchun cha apostoles. Litimpuyugcha bo kan cha mamati un malluluwalu ya mangkakakan si tilapay un mammammokancha si latoyan Jesus.

Lan-os-ossaan Cha Mamati

⁴³ Achu cha lakaskaschaaw ya sinyey un impakwan Apudyus kan cha apostoles, ot patunged laschaaw cha achu’n tagu. ⁴⁴ Ot intuyutuyuy cha losan un mamati un lachagup ya lampàatodcha si kacha osa kan chicha si kukkuwacha. ⁴⁵ Lanilakucha si kukkuwacha ya pitacha ta idchoncha kan cha kadwacha’n mamati un makasapuy.

⁴⁶ Ileygew un intuyutuyucha un lachagup lan-os-ossaan un lanchaychayaw si templo. Leyaluscha un pin-a mangkakakan si byebbyeyoy ot tuttuwa’n lagalascha. ⁴⁷ Chilaychayawcha si Apudyus ya masmas-om cha losan un tagu kan

[‡] **2:38** 2:38 Ha ibyegala si Greek, mampabunyeg kayu si ngachen Jesu Kristu. Itullongyu bo 10:48

chicha. Ot ileygew un ichogan Apu kan chicha cha taguwola.

3

Ha Lummin-awaan Chi Lapilay

¹ Si osa'n eygew, ummoy cha Peter kan John si templo si machema un uras chi malluwaluwan. ² Si hachi inggew chi osa'n leyaki'n liyalak un lapilay un inggew si kalancha'n Bibiyu'n Sawang chi templo. Ileygew un achangoyoncha iyoy siya ta mampalimus kan cha tagu'n lumlok. ³ Intullongla pun cha Peter kan John un lumlok si templo, lampalimus kan chicha. ⁴ Intutukkeycha siya ot kalan Peter kan siya, "Itullonglu u chikami." ⁵ Ot intullongla chicha ti kalala lu awed idchoncha kan siya.

⁶ Ngim kalan Peter, "Lappun akit pilakku ya buyawanku, ngim ha awed kan sakon siya idchok. Mipagapu si kilabyelin ya kalobbon-gan un mampeypu kan Jesu Kristu un in-azareth, malidchayanka." ⁷ Ot iloglen Peter chi machuwalan un imala ot pilasikedla siya ot kakma kummoschey cha ikila. ⁸ Ot lasaliked ot lampepetuk ot illugila'n lalidchayan. Oli pun litun-ud kan cha Peter kan John un ummoy si templo ot lalidtidchayan ya lampepetuk un lanchaychayaw kan Apudyus. ⁹ Intullong losan cha tagu siya'n lalidtidchayan ya lanchaychayaw kan Apudyus, ¹⁰ ot immatulancha siya, siya hachi'n tagu'n ummaammuy un mampampalimus si hachi'n Bibiyu'n Sawang chi templo ot

patungedcha laslaschaaw lu simma lakwa kan siya.

¹¹ Si hachi, ummoycha Peter kan John si templo un kalancha'n Kallangan Solomon. Likikiwid chi hachi'n leyaki kan cha Peter kan John ked sintotodchak cha losan un tagu'n umoy si inggewancha, ti laschaawcha.

Ha Lantudtuchuwan Peter Si Templo

¹² Intullong pun Peter chicha, kalala, "Kailiyan un iyIsrael, pakayuggey masmaschaaw si alla? Ked payuggey chikami itutukkey un isun chi uwami'n kilabyelin willu kilabiyu chi lampatid-chayan si alla'n tagu? ¹³ Chakampun kan chikami ngim si Apudyus un chilaychayaw cha chachakkey taku'n Abraham, Isaac ya Jacob. Siya lampalin-awa si alla'n tagu ta mipaila kila-Apudyus Jesus un lansimbi kan siya utla lubung, ti gilamputla impangatu si Jesus ud langit. Si Jesus, un impuyangyu kan cha papangat ya ilissanyu si sangwalan Gubillachuyn Pilate, ulay lu imbyegalan mawayawayaan siya. ¹⁴ Lappun byasuya ya lalintog, ngim ilissanyu siya ked ingkasinyu chilawat kan Pilate un wayawayala osa'n kapapatoy. ¹⁵ Ot pilatoyyu mampeypuwan chi biyeg, ngim tilagun Apudyus siya kasin ked chikami tistigu si alla. ¹⁶ Gapu si kilabyelin chi ngachen Jesus kummoschey alla'n tagu un itutullongyu ya ammuyu. Ked gapu si pammati kan Jesus lummin-awa chi alla'n tagu si sangwalanyu losan.

¹⁷ "Susulud, ammuk un pilatoyyu pun si Jesus, achipunyu ammu lu silu siya. Ulay cha

papangatyu, achipun cha bo ammu. ¹⁸ Ngim ha latoyan Jesus, hachi katungpayan chi impakaam-mun Apudyus kan cha losan un propeta, un kalala ha Messiah un ibuunla ked masapuy'n manligat ya matoy. ¹⁹ Ked chikayu masapuy'n mambyabyawi kayu ya mansagung kayu kan Apudyus ta pakawalola cha byasbyasuyyu. ²⁰ Ti lu koonyu hachi, idchen Apudyus chikayu si koscheyn chi somsomok ya ibuunla kasin si Jesus un Messiah un chilutukala un manturay kan chitaku. ²¹ Ngim masapuy'n inggew si Jesus ud langit inggala chumtong chi timpu'n mampabiyuwan Apudyus kan cha losan, ti siya ingkarin Apudyus si awi kan cha propetala.

²² Kalan Moses, 'Si umali'n eygew awed chi osa'n propeta'n isuk un ibuun Apu taku'n Apudyus kan chikayu.

Siya ked osa un kailiyan taku un galak Israel.

Ked masapuy'n tuttuwaonyu losan un ibyegala.

²³ Ked lu silu achipun tumuttuwa kan siya ked misila kan cha tagun Apudyus ta machusa ing-inggala.*

²⁴ "Ked losan cha propeta mallugi kan Samuel inggala kan cha lisagsagulud kan siya ked impadtucha mipanggop kan cha makmakwa si sala.

²⁵ Chikayu galak cha propeta ked lipati kayu si katuyagen un ingkarin Apudyus kan cha aappuyu. Kalan Apudyus kan Abraham, 'Mipagapu kan cha galaklu, mabinchisyulan cha losan un tagu si losan un ili utla lubung.'† ²⁶ Ked chitaku'n

* **3:23** 3:23 Deuteronomy 18:15, 18-19 † **3:25** 3:25 Genesis 22:18

Judio chi ummula'n langibuulan Apudyus si Messiah un chilutukala un mansimbi kan siya, ta binchisyulala chitaku lu man-awichen taku lawwing un kokòon taku."

4

Silangun Cha Peter Kan John Cha Kukunsisey

¹ Si lakaug-ugguchen cha Peter kan John kan cha achu'n tagu, gummatong cha uchum un papachi, kapitan cha man-aachug si templo ya Sادuceo. ² Summangacha ti cha Peter itudtuchucha ya ibyegbyegacha un ummuli latagu si Jesus, ked losan un matoy umuli cha bo matagu. ³ Ot chilok-maancha chicha ya gapu ta lummaschom, im-byayudcha chicha inggala labigat. ⁴ Ngim achu cha lanchochongney un lamati. Ot ummachu cha bilang cha lamati un umoy si limallibu si hachi'n timpu.

⁵ Labigat pun, lachagup cha papangat cha Judio, pallakayoncha ya mimistulun chi lintog ud Jerusalem. ⁶ Ot inggew cha Annas un kangatuwan un pachi ya si Caiaphas, John, Alexander ya uchum un agin chi kangatuwan un pachi. ⁷ Ummoycha illaya cha Peter kan John ot pilasikedcha chicha si sangwalancha ot silumeyyacha chicha un kalancha, "Simma lampeypuan chi kilabyelinyu un lampalinawa si alla'n lapis? Simma ngachen un us-useyonyu?"

⁸ Ot langkawachi Ispiritun Apudyus kan Peter ot laidchen si kilabyelin ot kalala, "Chikayun papangat ya pallakayon. ⁹ Lu

sumeyyaonyu chikami si sala mipanggop si bibiyu'n killingwami si alla'n lapilay ya imusonyu kan chikami in-ilola'n lummin-awa,
10 chongyonyu ta ipakaammuk kan chikayu ya cha losan un tagu'd Israel, un lummin-awa chi alla'n leyaki si sangwalanyu mipagapu si kilabyelin chi ngachen Jesu Kristu un iNazareth. Siya hachi'n illansayu si krus, ngim tilagun Apudyus kasin.

11 'Siya chi byetu'n illissan cha mampaud, siya lambyalin un kapopotgen un byetu un mampakoschey si byeoyoy.*

12 "Siya abus un Malagu kan chitaku. Ti lappun uchum si ngachen si intilun chi lubung un imbuun Apudyus un malagu kan chitaku malaksig kan Jesus."

13 Laschaaw cha Kukunsisey un langitullong si kilateyod cha Peter kan John, ti ammucha un tagucha un labyabya saedcha un achipuncha lan-acheys. O gayam, chicha lituntun-ud un kadkadwan Jesus. **14** Ngim achipuncha misulib chi lakwa ti inggew chi hachi'n leyaki'n lummin-awa un summisiked udchi si cheeg cha apostoles. **15** Ot pileyawacha cha Peter ta manuugudcha. **16** Kalancha, "Simma koon taku kan cha alla'n tagu? Ti ammun cha losan un tagu utla Jerusalem cha lakaskaschaaw un killingwacha ked achipun makwa'n misulib taku. **17** Si sala oggyaton taku chicha ta achipuncha ug-ugguchon kasin kan cha tagu chi mipanggop si ngachen

* **4:11** 4:11 Psalm 118:22

Jesus, pakalawa ta chongyon cha uchum chi mipanggop kan siya.”

¹⁸ Ot ilayagencha cha apostoles kasin ot bililincha chicha un kalancha, “Masapuy’n achiyu ikasin ibyegbyega chi ngachen Jesus. Ya achiyu ibyegbyega ya itudtuchu chi mipanggop kan Jesus ulay silu’n tagu.”

¹⁹ Ngim summongbyat cha Peter kan John un kalancha, “Somsomkonyu, lu silu pion Apudyus un tuttuwaonmi, chikayu willu si Apudyus? ²⁰ Ti chikami, achipun makwa’n iyageymi un mangibyegbyega si cha intullongmi ya chingngeymi kan Jesus.”

²¹ Hachi ked ilog-ogyat cha Kukunsisey chicha kasin ot imbuksatcha chicha ti lappun gapun chi manchusaancha kan chicha, ti cha achu’n tagu chaychayawoncha si Apudyus si lakaskaschaaw un lakwa. ²² Ha leyaki’n lummin-awa ked lasuyuk un opat puyu tawonla.

Ha Lanchawatan Cha Mamati Si Kilateyod

²³ Libukat pun cha Peter kan John, langulincha si igew cha kadwacha’n mamati ot imbyegacha kan chicha cha losan un imbyegan cha appun cha papachi ya pallakayon. ²⁴ Chingngeyn pun cha kadwacha’n mamati, lan-os-ossaaloncha somsomokcha un lalluwalu kan Apudyus un kalancha, “Mallakabyelin un Apu un langwa si langit ya pita ya byeybyey ya losan un inggew.

²⁵ Illidchon Apudyus mipagapu si Ispiritula cha alla’n ugud kan Ari David un langibyega, ‘Lappun bibiyu un panggop cha Gentil un sumanga ya cha tagu utla lubung un

mansomsomok si lappun simbilan planu un
bumusuy kan siya, simma makwacha?

²⁶ Lachagup ya lansagala cha Ari ya cha papangat
utla lubung un bumusuy
kan Apudyus ya Messias un chilutukala,
simma makwacha?[†]

²⁷ "Ha imbyegan David, ti cha Ari Herod
ya Pontius Pilate ya cha Gentil ya cha tagu'd
Israel lachagupcha utla Jerusalem ta mantu-
tuyegcha'n patoyon si Jesus un lappun bya-
suya un chilutukam siya'n Messias. ²⁸ Lakwa
losan un killingwacha mipagapu si kilabyelinlu
ya ingkodchonglu si awi un makwa. ²⁹ Ked
si sala Apu, chongyom cha iyog-ogyatcha kan
chikami ya idchem cha bubùulom si kilateyod
un mangibyegbyega si ugudlu. ³⁰ Ipailam chi
kilabyelinlu ta makwa'n man-agas kami kan cha
lasakit ya koonmi cha uchum un lakaskaschaaw
mipagapu si ngachen Jesus, un lappun byasuya
un bubùulom."

³¹ Lagamputchha pun lalluwatu, lanyuggayug
chi byeyoy un lachagupanca. Ot langkawachi
Ispiritun Apudyus ot laidchen cha losan si kil-
abyelin ot lateyodcha un langibyegbyega si ugud
Apudyus.

Lan-asituyung Cha Mamati

³² Lan-os-ossaan cha losan un mamati si som-
somok ya panggopcha. Lappun mangibyega'n
uwak si kukkuwala ngim id-idchencha losan cha
kacha osa kan chicha. ³³ Ot gapu si amod un

[†] **4:26** 4:26 Psalm 2:1-2

kilabyelin un laatod kan cha apostoles, intuytuyuycha'n mantistigu un ummuli latagu kasin si Apu Jesus ot amod chi kachegun Apudyus un laluyung kan cha losan un lamati. ³⁴ Lappun osà makuyangan kan chicha, ti cha awed pitacha willu byeyoycha illakucha, ³⁵ ot illidchoncha ngilala kan cha apostoles ta chicha mangatod kan cha mamati un makasapuy.

³⁶ Si hachi'n timpu, inggew si Joseph, osa'n Levita un iCyprus. Lingachelancha apostoles siyà Bernabas (piola'n uguchon, "Sumegeg").
³⁷ Illakula pitala ot illidchola ngilala kan cha apostoles.

5

Cha Ananias Kan Safira

¹ Ngim inggew cha man-asawan Ananias kan Safira un langilaku si pitacha.
² Lantuyagencha'n itayucha uchum un ngilan chi pitacha ot illiyoy Ananias cha uchum un ngilala ot impeyangla kan cha apostoles un kalala, "Allaya ngilan chi pitami."

³ Ot kalan Peter, "Ananias, puggey ipalubus un mangkawachi si Satalas si somsomoklu ya mantuntulli si Ispiritun Apudyus si langitayuwanyu si uchum un ngilan chi pitayu ⁴ Sakbyey un illakuyu pita, uwayu. Ot lagamputyu pun illaku, awed kan chikayu lu simma pionyu'n koon si ngilala, ked lappun mangipatut kan chikayu'n idchonyu kan chikami. Puggey un hachigga simsimmoklu'n koon? Chakampun si cha tagu tiluntulliyam, ngim si Apudyus!"

⁵⁻⁶ Chingngeyn pun Ananias chi imbyegan Peter, kakma latuwang ot latoy. Oli pun ummali cha uchum un bumaru ot bilussungcha lechegla si luput ot illawacha ummoy illobon siya. Ot amod chi ogyat cha losan un inggew si intullongcha'n lakwa kan siya.

⁷ Lummaus pu tiyun uras, gummatong si Safira un asawala ngim achipunla ammu lu silu lakwa.

⁸ Lagamput pun Peter impaila pilak, ilimusla kan siya, "Ibyegam, ha laoy chi losan un ngilan chi pitayu?"

Summongbyat, "O, lait losan." ⁹ Oli pun kalan Peter kan siya, "Payuggey lantuyagen mangin-in-an chi Ispiritun chi Apu? Chongyom! Allatcha'n ased cha ummoy langimbon kan asawam ked umoy chika bo ipasali ilawa." ¹⁰ Ot kakma latuwang si sangwalan Peter ot latoy. Lilumlok pun cha bumaru, intullongcha bo'n latoy siya ot ilachangoycha illawa ot ummoycha illobon si cheeg asawala. ¹¹ Ot losan cha mamati ya losan un langngey si lakwa amod chi ilogyatcha.

Cha Lakaskaschaaw Un Killingwan Cha Apostoles

¹² Si hachi'n timpu, achu cha lakaskaschaaw un killingwan cha apostoles kan cha achu'n tagu. Ot pin-a lachagup losan cha mamati si templo un ngadloncha "Kallangan Solomon." ¹³ Cha achipun mamati, umogyatcha'n mitipug kan chicha ngim masmas-om cha tagu kan chicha. ¹⁴ Ngim ummachu-achu cha lamati'n leyaki ya byebyai kan Apu Jesus ot lichogacha kan cha

mamati. ¹⁵ Gapu si kawachin cha apostoles, illiyoy cha tagu cha lasakit si kesa ya imbyelatcha chicha si katlicha ya obokcha, ti kalancha lu lumaus si Peter maayungancha si alliliwanla ya cha uchum ked makaan chi sakitcha. ¹⁶ Amod cha tagu'n lampeypu si ili-ili'n mampalikwos ud Jerusalem, inggetongcha cha lasakit ya cha laayan ot bummayucha losan.

Ha Lapaligatan Cha Apostoles

¹⁷ Ot si hachi, amod chi apos chi kangatuwan un pachi ya losan un kadwala'n chogacha un Saduceo kan cha apostoles. ¹⁸ Ot ummoycha chilok-maan cha apostoles ot imbyayudcha chicha. ¹⁹ Ngim si hachi'n labi, ummoy chi anghel Apudyus ot inwalitla olob chi byabyayyuchen ot illawala cha apostoles ot kalala kan chicha, ²⁰ "Ingkayu si templo ya ibyegayu kan cha achu'n tagu chi mipanggop kan Jesu Kristu un mangtod si biyeg ing-inggala."

²¹ Wiswisngit pun, tiluttawan cha apostoles chi imbyegan chi anghel. Lilumlokcha si kallangan chi templo ot illugicha'n mantudtuchu kan cha tagu.

Oli pun, gummatong chi kangatuwan un pachi ya cha bubuyunla'n Saduceo si lugey'n mammimitingancha ot impaayegcha cha kukunsisey ya losan un pallakayon ta mammimitingcha. Ot lambuuncha si pulis chi templo un umoy mangaya kan cha apostoles si byabyayyuchen. ²² Ngim gummatongcha pun udchi, lappun cha apostoles ud chayom ot langulincha kan cha kukunsisey ot imbyegacha, ²³ "Gummatong kami

pun ud byabyayyuchen, lichachakig cha olob. Inggew bo cha man-aachug udchi un summisiked si lasin chi sawang. Ngim inwalitmi pun, lappun tagu'd chayom."

²⁴ Chingngeyn pun chi kapitan cha man-aachug si templo ya ap-apun cha papachi, achipuncha makaskasmok ya laschaawcha lu simma makwa kasin.*

²⁵ Oli pun gummatong chi osa'n lampeypu si templo ot imbyegala kan chicha, "Cha tagu'n imbyayudu, awed cha si templon mantudtuchu kan cha tagu."

²⁶ Ot ummoy chi kapitan pati cha man-aachug illaya chicha. Ngim achipuncha pilatut chicha ti umogyatcha kan cha achu'n tagu pakalawa ta bintukoncha chicha.

²⁷ Ot illiyoycha cha apostoles impasangu kan cha kukunsisey. Ot silukun chi kangatuwan un pachi chicha un kalala, ²⁸ "Bililinmi chikayu un achi kayu mantudtuchu mipanggop kan Jesus, ngim ilam-amodyu impakaammu siya si intilun chi Jerusalem ya pabyasuyonyu bo chikami un ibyegbyegayu un chikami lamatoy."

²⁹ Ot summongbyat si Peter ya cha uchum un apostoles, "Masapuy'n tuttuwaonmi si Apudyus, chakampun un tagu. ³⁰ Chikayu langtoy kan Jesus, illansayu siya si krus. Ngim si Apudyus un chilaychayaw cha aappumi, siya lalagu kan Jesus kasin ³¹ ot impangatula siya si machuwalanla ta siya Pangat ya Malagu, taplu idchela cha tagu'd Israel si wayacha'n mambyabyawi kan

* ^{5:24} 5:24 Ha uchum un piolan uguchon si Greek ked simman lin chi lakwa kan chicha?

cha byasuycha ked mapakawancha. ³² Chikami cha tistigu kan cha alla ya Ispiritun Apudyus un illidchola kan cha tumuttuwa kan siya.”

³³ Chingngeyn pun cha kukunsisey hachi, amod chi silangacha ot pioncha'n otoyon cha apostoles. ³⁴ Ngim inggew chi osa'n Pariseo un mangngachen Gamaliel, un mistulun chi lintog un mas-oaman cha losan un tagu. Summiked ot imbilinla un ilawacha yan akit chicha. ³⁵ Ot kalala kan chicha, “Susulud un iyIsrael, amman taku allechen chi koon taku kan cha alla'n tagu. ³⁶ Si sin-eygew, inggew chi osa'n leyaki'n mangngachen Theudas un ibyegbyegalan langatu siya. Umoy si opat gasut cha leyaki'n litundu kan siya un disipulusla. Ngim pilatoy cha suychachu siya ked cha disipulusla liwatakcha ot hachi alungusla. ³⁷ Lagamput pun siya, inggew bo si Judas un iGalilee un summupling si gubillun chi Rome si timpun chi lampalistaan cha tagu. Achu bo cha litun-ud kan siya. Ngim pilatoycha siya ot cha disipulusla liwatak cha bo. ³⁸ Si sala, ibyegak kan chikayu lu ngay wayawayaan taku ya byeybyey-an taku chicha. Ti lu ha panggopcha willu kooncha ked lampeypu si tagu, achipun mituyuy. ³⁹ Ngim lu lampeypu kan Apudyus, achipun taku maabyak chicha, ti Apudyus chi busuyon taku.” Ot tiluttawan cha kukunsisey imbyegan Gamaliel.

⁴⁰ Ot impaayegcha kasin cha apostoles ot impasaplitcha chicha. Ot imbilincha un achipuncha kasin man-ugud mipanggop kan Jesus ot imbukatcha chicha.

41 Ummoyon pun cha apostoles, amod chi galascha ti imbilang Apudyus chicha un kalob-bongancha un mapaligatan mipagapu kan Jesus. **42** Ileygew un intuytuyucha lantudtuchu ya langibyegbyega si templo ya cha achu'n byebbyeyoy un si Jesus chi Messiah.

6

*Cha Kawachin Cha Pitu'n Leyaki'n
Lachutukan*

1 Si hachi'n timpu ummachu-achu cha bilang cha mamati ot inggew chi lansusubogen cha Grego'n Judio kan cha sigud un Judio. Ha lansusubogen cha Grego'n Judio ked bilaybyayancha cha labyayu si ileygew un lanwayasancha si makan.* **2** Ot chilagup cha simpuyu ya chuwa'n apostoles cha losan un mamati ot kalan-chacha kan chicha, "Ha kawachimi mangibyegbyega ya mantudtuchu si ugud Apudyus, chakampun un manwayas si makan. **3** Susulud, pumili kayu si pitu'n leyaki un bibiyu ugalicha, laidchen si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus ya lasilib. Chicha mangipiyeyan taku un manwayas kan cha makan. **4** Ked chikami, ipapuutmi un mal-luwalu ya mangibyegbyega si ugud Apudyus."

5 Las-om cha losan un mamati si imbyegan cha apostoles ot chilutukancha cha Stephen, osa'n lapigsa pammatila ya laidchen si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus. Cha uchum ked cha Philip,

* **6:1** 6:1 palagwayas si makan

Prochorus, Nicanor, Timon, Parmenas ya Nicolaus un osa'n Gentil un iyAntioch ngim umuluulud si ugalin cha Judio. ⁶ Impasangucha chicha kan cha apostoles ot impatay cha apostoles cha imacha'n langiluwalu kan chicha.

⁷ Hachi ked, lituyutuyuy un lanchilongey ugud Apudyus ya ummachu-achu cha bilang cha matati'd Jerusalem. Inggew bo cha achu'n papachi un tiluttuwacha si Apudyus si lamatiyancha kan Jesus.

Ha Lalokmaancha Kan Stephen

⁸ Amod chi kachegun Apudyus kan Stephen ya illidchela siya si kilabyelin un mangwa si achu'n lakaskaschaaw ya sinyey si sangwanan cha tagu.

⁹ Ngim siluppling cha uchum un tagu si Stephen. Cha Judio un lampeypu si grupu un ngadloncha Sinagogan cha Lawayawayaan un Lanmusassu un iCyrene ya iyAlexandria. Ya uchum un Judio un lampeypu si probinsiya ud Cilicia ya Asia, chicha lakasongsongbyat kan Stephen. ¹⁰ Ngim achipuncha kabyeeyan un sumongbyat kan Stephen ti illidchen chi Ispiritun Apudyus siya si kilasilib un makasillongbyat kan chicha.

¹¹ Ot ha kingwacha, pilasuksukancha cha uchum un leyaki ta pabyasuyoncha siya, un kalancha, "Chingngeymi siya un lan-ugud si lawwing un bumusuy si lintog Moses ya si Apudyus." ¹² Ot gilagayacha pasangaon cha achu'n tagu, cha pallakayon ya mimistulun chi lintog kan Stephen. Ot ummoycha chilokmaan si Stephen ot illiyoycha impasangu kan cha kukunsisey. ¹³ Oli pun lan-ayegcha bo kan cha

latuli'n tistigu un lantuntulli mipanggop kan siya, un kalancha, "Ha alla'n tagu pasig manugud si bumusuꝝ si alla'n lasantuwan un templo ya lintog Moses. ¹⁴ Ti chingngeymi siya un langibyega un si Jesus un iNazareth ked yamalola alla'n templo ya sukatala bo cha ugali un impatawid Moses kan chitaku." ¹⁵ Losan cha kukunsisey ya uchum un lachagup udchi intutukkeycha si Stephen ot illilacha lupala un isun chi lupan chi anghel.

7

Ha Imbyegan Stephen

¹ Oli pun ilimus chi kangatuwan un pachi si Stephen, "Tuttuwa kamma ipabyasuycha kan sika?"

² Summongbyat si Stephen, un kalala, "Susulud ya Aamma, chongyonyu sakon. Si awi, lampaila si Apudyus un kangatuwan kan cha chachakkey taku'n Abraham si inggewala'd Mesopotamia, si chaampunla ayan ud Haran. ³ Kalan Apudyus kan siya, 'Telam chi ilim ya cha aagim ta ingka si ili un asik ipaila kan sika.'*

⁴ "Ot tilelan Abraham chi ili'd Chaldea ot ummoy illinggew ud Haran. Latoy pun si amala, inchayan Apudyus siya si alla'n ili un ummiliyan taku si sala. ⁵ Si hachi'n timpu, lappun pità impatawid Apudyus kan siya, ulay sin-appayan. Ngim ingkarin Apudyus un asila idchon chi alla'n ili kan siya un mangkuwala ya cha galakla un misagsagulud kan siya. Si langibyeg-an

* **7:3** 7:3 Genesis 12:1

Apudyus kan siya, cha Abraham kan asawala lappun alakcha. ⁶ Imbyegan bo Apudyus kan siya un cha galakla umoycha si sabyali'n ili ked mambyaliloncha chicha musassu ya mapaligatancha inggala lummaus chi opat gasut un tawon. ⁷ Ngim imbyegan Apudyus, 'Chusaok cha tagu'n lammusassuwancha, ked telan cha galaklu udchi ked mangulincha si alla'n ili ya manchaychayawcha kan sakon.'[†] ⁸ Ot imbilin Apudyus kan Abraham un masapuy'n masogyatan cha losan un leyaki'n galakla ti siya sinyeyn chi katuyagen un inchategla kan chicha. Liyalak pun si Isaac un alak Abraham, silogyatala si mikawayun eygew.[‡] Ot lummaus pu achu'n tawon silogyatan Isaac chi alakla'n Jacob. Lummaus pu achu'n tawon katchi bo kingwan Jacob kan cha simpuyu ya chuwa'n aalakla'n leyaki, un chachakkey taku.

⁹ "Ngim cha chachakkey taku maaposcha kan Joseph un suludcha, ot ingngilacha siya kan cha uchum un tagu'd Egypt ta mambyaliloncha musassu udchi. Ngim awed si Apudyus kan siya. ¹⁰ Ot illisila siya kan cha losan un ligatla. Illidchela siya si kilasilib ya bibiyu'n ugali si sangwalan Pharaoh, un Ari'd Egypt. Ot chilutukan Pharaoh siya un misagsagulud un pangat ud Egypt ya illiggala siya un man-aayyuwan si losan un kukkuwala.

¹¹ "Ummoy pu lakapigan tawon, chillumtong chi uyat si losan un ili'd Egypt ya Canaan, ot amod chi ligat cha tagu ot cha chachakkey taku

[†] 7:7 7:7 Genesis 15:13-14 [‡] 7:8 7:8 Genesis 17:10-14, 21:2-4

lappun mangeancha si makan. ¹² Chingngeyn pun Jacob un awed cha litepon un makan ud Egypt, imbuunla cha aalakla'n lelleyaki un chachakkey taku ta umoycha malamchamuwan malukmun ud Egypt. ¹³ Si pidwa'n ummoyancha, impatigammun Joseph chi long-egla kan cha susuludla ya impatigammula bo kan Pharaoh cha mipanggop kan chicha ya si amala. ¹⁴ Ot impaayeg Joseph si amala'n Jacob ya losan cha susuludla ya cha pamilyacha ta umalicha'd Egypt. Pitumpuyu ya lima lamung cha losan. § ¹⁵ Ot ummoycha'd Egypt illinggew ot udchi latoyan cha Jacob ya aalakla un chachakkey taku. ¹⁶ Ot cha lechegcha illiyoycha ud Shechem ot illoboncha si gongeb un lingin-an Abraham si lapotog un palata kan cha alak Hamor.

¹⁷ "Ngim allà akit pun un tungpayon Apudyus chi ingkarila kan Abraham, cha chachakkey taku laam-amod cha ummachu-achu ud Egypt. ¹⁸ Oli pun lanturay osa'n Ari ud Egypt. Achipunla ammu chi mipanggop kan Joseph. ¹⁹ Ha alla'n Ari leyanggas kan cha chachakkey taku ya pilaligatala chicha ot impatutla impabyellu cha kàiyalak un leyaki ta matoycha.

²⁰ "Si hachi'n timpu liyalak si Moses, laleman un alak si sangwalan Apudyus. Tiyu'n buyan chi lalagibiyen ilala kan siya ud uwacha. ²¹ Si lalelancha kan siya si igid chi chewwang, inchesan chi byebyeeyasang un alak Pharaoh siya. Illayala siya ot siya lamachakey kan siya un kamad alakla. ²² Litudtuchu kan Moses cha

losan un kilasilib cha iyEgypt ot lambyalin un pangnguguchen ya pin-a mangwa si ustu.

²³ “Lantawon pun si Moses si opat puyu, simsimmokla’n umoy geggakayon cha chogala’n galak Israel. ²⁴ Ummoy pun, liyaspuyn inchesala osa’n iyEgypt un palpaligatala osa’n iyIsrael. Ot ummoyla tiluyungan iyIsrael ot imbyayosla pilatoy chi hachi’n iyEgypt. ²⁵ Kalan Moses lu laawatan cha chogala’n iyIsrael un siya imbuun Apudyus un manwayawaya kan chicha’d Egypt, ngim achipuncha laawatan. ²⁶ Labigat pun gilak-gakayla kasin chicha ot inchesala cha chuwa’n iyIsrael un pin-a mantiliw, bilechakla chicha un mantiliw, un kalala, ‘Bubuyun, mansulud kayu, pakayuggey mantitillalung mantitiliw?’

²⁷ “Ngim hachi’n mamampaligat si osa intuk-byangla si Moses ot kalala, ‘Sili langibyega kan sika un alla kalobbongam un mangituray ya manguis kan chikami? ²⁸ Ha piom bo’n otoyon sakon un isun chi killingwam si hachi’n iyEgypt gebyen?’ ²⁹ Ummogyat si Moses si chingneyla hachi, ot ummawid ummoy illinggew si ili’d Midian. Udchi langasaw-ala ot gummalak si chuwa’n leyaki.*

³⁰ “Lummaus pu opat puyu’n tawon, lampaila osa’n anghel Apudyus kan Moses si gumilegileb un kayu si lugey un lappun ummili un achali si bilig Sinai. ³¹ Intullong pun Moses chi hachi, laschaaw ot ummachali ta itullongla ot si hachi met laing chingneyla gingan Apudyus un kalala, ³² ‘Sakon si Apudyus un chilaychayaw

* ^{7:29} 7:29 v. 17-29 Exodus 1:7--2:15

cha chachakkeyyu, cha Abraham, Isaac ya Jacob.' Chingngeyn pun Moses chi hachi, lamay-payogpog si ogyatla ot achipun makaiteyod un mangitullong.

³³ "Ot kalan Apudyus kan siya, 'Kaalom chi sancheym, ti lasantuwan chi lugey'n sumisikkachem. ³⁴ Intullongku'n lapampaligatan cha taguk ud Egypt. Chingngeyk chi ayuwongcha. Ked ummaliyak un manwayawaya kan chicha. Umalika, ta ibuunku sika ud Egypt.'[†]

³⁵ "Si Moses chi lilaksig cha chachakkey taku si langibyeg-ancha, 'Sili langibyega kan sika un alla kalobbongam un mangituray ya manguis kan chikami?' Ngim siya imbuun Apudyus un manturay ya manwayawaya kan chicha si tuyung chi anghel un lampaila kan siya si gumi-legileb un kayu. ³⁶ Ot intallay Moses cha iyIsrael ud Egypt, ya achu killingwala'n lakaskaschaaw si inggewancha'd Egypt ya chummemangancha si Mancheyaeg un Byeypyey ya lalidtid-chayalancha si lugey un lappun ummili si opat puyu'n tawon. ³⁷ Si Moses mismu langibyega kan cha tagu'd Israel, 'Si umali'n eygew awed chi propeta un isuk un ibuun Apudyus kan chikayu. Osa siya un lampeypu kan chitaku'n galak Israel.' ³⁸ Si laam-ammungan cha chachakkey taku si lugey'n lappun ummili, si Moses chi kilauggud chi anghel si lap-at chi Bilig ud Sinai, ya ilawatla tumagu'n ugud Apudyus ta idchola kan chitaku.

³⁹ "Ngim cha chachakkey taku, lilaksigcha si Moses achipuncha tiluttuwa imbyegala, ti pio-

[†] **7:34** 7:34 Exodus 3:1-10

ncha'n mangulin ud Egypt. ⁴⁰ Labyeyeg pun si Moses si tuktuk chi hachi'n bilig, kalancha kan Aaron,[‡] 'Ikopyaam u chikami si chaychaya-wonmi un mangichayan kan chikami, ti lappun ammumi lu silu lakwa kan Moses un langitallay kan chikami'd Egypt.' ⁴¹ Hachi timpu un langwaancha si silan-byaka ot siya lanchatulancha ya piliyastaancha killingwan chi imacha. ⁴²⁻⁴³ Ot lan-awichen Apudyus chicha ot bilay-ala chicha ta manchayawcha si ilit, seyeg ya bituwon, isun chi liigili si liblun cha propeta un kalala, 'Chikayu'n Israelitas! Alala! Pin-a kayu lanchatbatun kan sakon si inggewanyu si lugey un lappun ummili si opat puyu'n tawon ngim kalanyu pun gey lu sakon chi lanchatulanyu. Chakampun!

Ti ha lanchatulanyu ked chi silan-apudyus un Moloch ya silan-apudyus un Refam, un killingwayu'n chay-chayawonyu.

Hachi gapulan paoyolok chikayu si adchayuwan un ili'n malausan ud Babylon.'[§]

⁴⁴ "Si inggewan cha chachakkey taku si lugey un lappun ummili, langwacha si sigey un tinulda un mangipaila un awed si Apudyus kan chicha. Ha in-iloncha'n langwa, kingwacha si ustu-ustu'n kopyan impailan Apudyus kan Moses.* ⁴⁵ Latoy pun si Moses, lipasalot si Joshua

[‡] **7:40** 7:40 Aaron ummula'n sulud Moses un laluung kan siya un langichayan kan cha Judio si ummoyolancha'd Egypt. Siya bo ummula'n kangatuwan un pachin cha Judio. [§] **7:42-43** 7:42-43

Amos 5:25-27 * **7:44** 7:44 Exodus 25:9, 40

un langipangat kan chicha si ummaliyancha utla'n ili. Ot hachi'n sigey un tinulda, inyawawitcha si ummoyancha lansakupan si pitan cha tagun pileyyaw Apudyus. Hachi'n sigey illinggew si ili taku inggala si timpun Ari David.[†] **46** Laslas-om si Apudyus kan David. Ot chilawat David kan Apudyus ta ipalubusla'n mampaud si ustu'n inggewala un manchaychayawan cha tagu'd Israel kan siya.[‡] **47** Ngim si Solomon un alakla\$ chi lamaud si byeyoy para kan siya.

48 "Ngim si Apudyus un Kangatuwan, achipun inggew si byeyoy un pilaud cha tagu, siya imbyegan chi osa'n propeta,

49 Kalan Apudyus, 'Ud langit chi umamuyak un manturayan ked utla pita chi gugussak.

Tuttuwa'n achipun kayu makapaud si byeyoy un umalay para kan sakon.

Achipun kayu makakopya si lugey un man-illongak.

50 Ti sakon chi langwa kan cha losan un awed.'
**

51 Ot intuyuy Stephen un kalala, "Chikayu'n mangkatangkin! Lasogyatan kayu ngim isun chi somsomok chi pagalu somsomokyu ya laamin kayu latuyong si ugud Apudyus. Pasigu supplingon chi Ispiritun Apudyus un isun chi killingwan cha chachakkey taku. **52** Awed kamma propetan Apudyus un achipun cha chachakkey taku pilaligatan? Lappun pulus. Pilatoycha cha imbuun Apudyus un umoy langibyega si

[†] **7:45** 7:45 Joshua 3:14-17 [‡] **7:46** 7:46 2 Samuel 7:1-16 § **7:47**
7:47 1 Kings 6:1-38 * **7:50** 7:50 Isaiah 66:1-2

gumatngan alakla'n Jesus un lappun byasuyla. Ked chikayu, inyibityu ya pilatoyyu si Jesus. ⁵³ Chikayu lalawid si lintog un illidchon Apudyus kan chitaku mipagapu kan cha anghel, ngim achipunyu tiluttuwa."

Ha Laminbintukancha Kan Stephen

⁵⁴ Chingngeyn pun cha papangat cha Judio imbyegan Stephen, amod chi silangacha ya langamu-amukcha'n singngingillot cha ngiponcha kan siya. ⁵⁵ Ngim si Stephen, laidchen si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus, lantanged ud langit ot intullongla lumilalilang un kilachayaw Apudyus ya si Jesu Kristu un summisiked si machuwalan Apudyus. ⁵⁶ Ot kalala, "Itullongyu! Lailak un liwalit ud langit ked ha ilawagencha'n Alak chi Tagu summisiked si machuwalan Apudyus."

⁵⁷ Ked cha papangat cha Judio, ilupupcha ingacha ot simpapakuycha ta achipuncha chongyon chi ibyegbyegala. Ot lichug-aycha kan siya ot chokmaancha siya, ⁵⁸ ot lilatlatcha siya lilasin si siudad ot tilamtampukcha siya. Ot cha tistigu kilaancha takpin chi silupcha ot imbyelatcha kan Saul un osa'n bumaru. ⁵⁹ Si lalamtampukancha kan Stephen, lalluwalu un kalala, "Apu Jesus, awatom chi kalichodwak." ⁶⁰ Ot lampalintuming ot illipkawla, un kalala, "Apu, achim otyan ipabyasuy kan chicha chi alla'n kingwacha kan sakon." Lagamputla pun imbyega hachi, latoy.

8*Ha Lamaligatan Saul Kan Cha Mamati*

¹ Si Saul chi langituluk si lamatoyancha kan Stephen. Si hachi'n eygew lanlugi patunged un lamaligatancha kan cha mamati'd Jerusalem ot liwatak cha kaachuwan un mamati. Ummoycha si kailiili si probinsiyan chi Judea kan Samaria ngim latelan cha apostoles. ² Inggew cha uchum un lelleyaki'n mangapudyus un ummoy langimbon kan Stephen ot amod chi ilibincha si langchucha kan siya. ³ Ngim si Saul illugila'n pilaligatan cha mamati. Ummoyla lillok cha byebbyeyoy cha mamati ya lanlatlat kan cha leyaki man willu byebyai ot impabyayudla chicha.

Libyegbyega Bibiyu'n Chameg Ud Samaria

⁴ Cha lawatawatak un mamati, imbyegbye-gacha ugud Apudyus si losan un ili'n ummoyancha. ⁵ Osa kan chicha ked si Philip. Ummoy si osa'n ili ud Samaria ot imbyegbyegala'n si Jesus chi Messias kan cha tagu udchi. ⁶ Chingneyun pun cha amod un tagu chi imbyegbyegala ya intullongcha cha lakaskaschaaw un pin-ala killingwa, lamaticha si imbyegala. ⁷ Pileyyawla cha ayan un inggew kan cha achu'n tagu ot ummak-akikis cha ayan un lummawa ya achu cha lapalalais ya lapilay un lummin-awa. ⁸ Ot amod chi galas cha tagu si hachi'n siudad.

⁹ Inggew chi osa'n leyaki'n mangngachen Simon, un labyeyeg un pin-a mansalamangka si hachi'n siudad. Laslaschaaw cha tagu'd Samaria si pin-ala killingwa. Ibyegbyegala un siya ked

langatu'n tagu. ¹⁰ Ked cha achu'n tagu, langatu man kan labyabya, ammancha lanchochongngey kan siya ya ibyegbyegacha un, "Ha alla'n tagu siya Pallakabyelin Apudyus un ngadloncha Kangatuwan." ¹¹ Ot intuyuycha lanchochongngey kan siya ti labyeyeg un laslaschaawcha si pina mansalamangka. ¹² Ngim si lamatiyancha si bibiyu'n chameg un imbyegbyegan Philip mipanggop si Mampangatan Apudyus ya mipanggop kan Jesu Kristu, ot lampabunyegcha, cha leyaki ya cha byebyai. ¹³ Ulay si Simon lamati ya lampabunyeg bo ot lituntun-ud kan Philip. Ot intullongla pu lakaskaschaaw un killingwan Philip, laschaaw.

¹⁴ Chingngeyn pun cha apostoles ud Jerusalem un lamati cha tagu'd Samaria si ugud Apudyus, imbuuncha cha Peter kan John udchi. ¹⁵ Gummatongcha pun, illuwaluwancha cha mamati ta awatoncha Ispiritun Apudyus. ¹⁶ Ti hachi'n timpu, chaan umoy chi Ispiritun Apudyus kan chicha, labunyagencha abus si ngachen Jesu Kristu. ¹⁷ Oli pun impatay Peter kan John chi imacha kan chicha ot ummoy chi Ispiritun Apudyus kan chicha.

¹⁸ Intullong pun Simon un laatod chi Ispiritun Apudyus kan chicha si langipatayan cha apostoles si imacha kan chicha, langatod si pilak kan cha Peter kan John. ¹⁹ Ot kalala, "Idchelak bo si lait un kilabyelin ta ulay silu mangipatayak si imak, maidchen si Ispiritun Apudyus."

²⁰ Ngim kalan Peter kan siya, "Mipati otyan cha pilaklu kan sika masgob ud impiyeylu, ti kalam

pun lu makwa'n mangin-an chi sagot Apudyus si pilak! ²¹ Lappun biyanglu si alla'n kawachimi ti chakampun si ustu mansosomsomoklu si sang-walan Apudyus. ²² Mambyabyawika si lawwing un simsimmoklu ked malluwaluka kan Apu, ta lu makwa, pakawalola sika. ²³ Ti mailak un amod chi aposlu ya bilabyayud chika si byasuy."

²⁴ Ot kalan Simon, "Kewayu ta iluwaluwanyu sakon ta lappun makwa kan cha imbyegayu kan sakon."

²⁵ Lagamput pun cha Peter kan John impakaammu ya imbyegbyega ugud Apudyus ud-chi, langulincha'd Jerusalem. Si langulilancha, imbyegbyegacha bibiyu'n chameg si achu'n ili'd Samaria un illoycha.

Lamati Osa'n IyEthiopia

²⁶ Oli pun, imbyegan chi osa'n anghel Apudyus kan Philip, "Ingka si mampachaya un kesa un man-osog ud Jerusalem umoy ud Gaza."* Ha alla'n kesa mangoy si lugey un lappun chelum.

²⁷ Ot lallibyat si Philip ot ummoy. Ot si inggewala si chayan, ilabotla osa'n langatu'n opisyey un iyEthiopia un siya man-aayyuwan kan cha losan un kilabyaklang Candace, Reyna ud Ethiopia.[†] Ummoy ud Jerusalem lanchay-chayaw kan Apudyus, ²⁸ ot mangulin un lanlulu-gen si kalisala ked byasbyasaola liblu un inggilin

* **8:26** 8:26 Chuwa piola'n uguchon. Ha alla'n kesa ked achipun mausey si sala. Ha alla'n ili ked lappun ummili si sala. † **8:27** 8:27 Candace - Achipun ngachen ngim title. Piolan uguchon queen willu byebyai un manturay.

propeta Isaias. ²⁹ Kalan chi Ispiritun Apudyus kan Philip, "Ingka achaliyon chi kalisa."

³⁰ Ot lalodchak si Philip ummachali, ot chingngeyla siya un byasbyasaola liblu'n propeta Isaiah. Ot ilimusla, "Maawatam kamman chi halat un byasbyasaom?"

³¹ Summongbyat chi opisyey, "Ma in-ilok un makaawat lu lappun mangipakaawat kan sakon?" Ot ilayagela si Philip ta makalugen kan siya. ³² Ha bilasbyasala allaya,

"Isun chi keylilu un iyoycha si lugey'n peypeytiyan ya isun chi ayyubun chi keylilun

ammala gumigillok lu pukisancha, achipun pulus guminga.

³³ Imbibiincha siya ya achipun lalintog chi langkukuischa kan siya. Lappun mangibyega mipanggop si galakla, ti lapongted chi biyegla utla pita."‡

³⁴ Si lamasbyasaala, kalala kan Philip, "Ibyegam u lu silu ibyegbyegan chi propeta. Ha long-ebla willu sabyali?" ³⁵ Oli pun gumminga si Philip un illugila si alla'n liigili'n ugud Apudyus. Ot imbyegala bibiyu'n chameg mipanggop kan Jesus. ³⁶ Si lanluluggelancha, lichuumcha si awechen chi chelum. Ot kalan chi opisyey kan Philip, "Alliya chelum utla. Ha makwa kamman un mabunyagelak?"

³⁷ Ot kalan Philip, "O, makwa lu tuttuwa'n mamatiika kan Jesus."§

‡ **8:33** 8:33 Isaiah 53:7-8 § **8:37** 8:37 Ha alla'n bersikulu ked lappun si chachaan un manuscript si Greek.

Kalan chi opisyey, “O, mamatiyak. Mamatiyak un si Jesu Kristu ked Alak Apudyus.” ³⁸ Ot pilail-longla kalisa ot lummogsedcha ummoy si chelum ot bilunyagen Philip siya. ³⁹ Ummopwascha pun si chelum, kakman chi Ispiritun Apudyus intallay si Philip si sabyali’n lugey. Ot lappun kasin intullong chi opisyey kan siya. Ngim intuyuy chi opisyey’n ummoyon un langganggalas. ⁴⁰ Ngim si Philip illinggew ud Azotus. Imbyegbyegala bibiyu’n chameg mipanggop kan Jesus si losan un ili un illoyla inggala’d gummatong ud Cae-sarea.

9

Ha Lamatiyan Saul Kan Jesus (Act. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Si hachi’n timpu, intuyuy Saul un man-ogyat un mamatox kan cha mamati kan Apu Jesus. Ot ummoy si kangatuwan un pachi ² ot lampakwa si suyat kan cha papangat cha sinagogan cha Judio ud Damascus, taplu mapalubusan un manchokma si ulay silu’n maochesala un mamati kan Jesus, leyaki man willu byebyai ked iyoyla chicha ibayud ud Jerusalem. ³ Si inggewala si chayan un ummachali’d Damascus, kakma lalising si lapigsan silaw un lampeypu’d langit. ⁴ Ot laodcheg siya ot chingngeyla ginga un kalala, “Saul, Saul, puggey palpaligatan sakon?”

⁵ Ilimus Saul, “Siluka, Apu?”
Summongbyat, “Sakon si Jesus un palpali-gatam. ⁶ Lumibbyatka ta ingka si siudad ked awed chi mangibyega kan sika lu simma mas-apuy’n koom.”

⁷ Summisiked cha kadwan Saul un lappun makaginga, ti chingngeycha hachi'n ginga ngim lappun intullongcha si tagu. ⁸ Ot lummibbyat si Saul ngim manchiyat pun, achipun makatullong. Ot kiliwidcha kadwala ot ipuyutcha siya'd Damascus. ⁹ Tiyu'n eygewla un achipun makatullong ya achipun langan ya ummilum.

¹⁰ Udchi Damascus, inggew chi osa'n disipulus Apudyus un mangngachen Ananias. Lampaila si Apu Jesus kan siya si in-ilopla ot kalala, "Ananias!"

Kalala, "Ma ibyegam, Apu?"

¹¹ Kalan Apu Jesus kan siya, "Lumibbyatka ya ingka si kesa un ngadloncha mallintog ked imusom chi byeyoy Judas lu awed si Saul un iTarsus udchi. Awed un malluwaluwalu si sala. ¹² Ot impailan Apudyus kan siya si in-ilop chi osa'n leyaki'n mangngachen Ananias un lilumlok si inggewala ot impatayla imala kan siya ta makatullong kasin."

¹³ Ngim kalan Ananias, "Apu, achu cha chingchingnek mipanggop si alla'n tagu ya cha lawwing un killingwala kan cha tagum ud Jerusalem. ¹⁴ Ked ummali utla un alla kalobbongala un lampeypu kan cha ap-apun cha papachi un manchokma kan cha losan un manchaychayaw kan sika."

¹⁵ Ngim kalan Apu Jesus kan siya, "Ingka, ti siya chilutukak un mansimbi kan sakon ta ipatigammula sakon kan cha Gentil ya cha Ari ya cha tagu'd Israel. ¹⁶ Ya ipailak kan siya cha losan un mapaligatala gapu kan sakon."

17 Ot ummoy si Ananias ot lilumlok si byeyoy un inggewan Saul. Impatayla imala kan siya ot kalala, "Suludku'n Saul, si Apu Jesus un lampaila kan sika si kesa, ked siya langibuun kan sakon utla ta makatullongka kasin ya maidchenka si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus." **18** Ot kakma laodcheg chi isun chi sipsip un leypu si atala ot makatullong kasin. Lummibbyat ot lampabun-yeg. **19** Lagamput pun, langan ot kummoschey. Illinggew si Saul kan cha mamati'd Damascus si pigan eygew.

Ha Lambyegbyegaan Saul Ud Damascus

20 Ot kakma ummoy si cha sinagoga ot il-lugila'n langibyegbyega un Alak Apudyus si Jesus. **21** Laschaaw losan cha langngey kan siya ot kalancha, "Chakampun kamman un ha alla'n tagu ked siya lampalpaligat kan cha mamati kan Jesus ud Jerusalem. Ti siya ummaliyala utla ta chokmaala cha mamati ya iyoyla chicha un lakabyayud kan cha ap-apun cha papachi." **22** Ngim pummigpigsa chi kilabyelin Saul un langibyegbyega ot impapatila un langipaloklok un si Jesus chi Kristu. Ked achipun lakasongbyat cha Judio un inggew ud Damascus.

23 Lummaus pu achu'n eygew, lantutuyeg cha Judio un patoyon si Saul. **24** Ngim laammuwan Saul chi planucha. Ot ileygew kan lilabin tatam-chagencha sawang chi siudadcha ta patoyoncha siya. **25** Ngim si osa'n labi, ummoy cha uchum un mamati illaya siya ot inyinchayuncha si chakey'n ayat ot impacheyacha siya si chingching un ayed chi siudad.

Ha Langulilan Si Saul Ud Jerusalem

²⁶ Gummatong pun si Saul ud Jerusalem, pilachasla'n mitipug kan cha mamati.* Ngim ummogyatcha losan kan siya ti achipuncha patiyon un osa siya un mamati. ²⁷ Ngim intallay Barnabas siya ot illiyoyla kan cha apostoles. Ot imbyegala kan chicha in-ilon Saul un langitullong kan Apu Jesus si kesa un umoy ud Damascus ya in-ilon Apu Jesus un lakaug-uggud kan siya. Ya kilateyod Saul un langibyegbyega mipanggop kan Jesus ud Damascus. ²⁸ Ot illinggew si Saul kan chicha ud Jerusalem ya lateyod un langibyegbyega mipanggop kan Apu Jesus. ²⁹ Lakaug-uggud ya lakasongsongbyat kan cha Judio un Grego ugudcha, ngim pilachascha'n patoyon siya. ³⁰ Latagammuwan pun cha susulud un mamati, ummoycha illiyoy si Saul ud Caesarea ot imbuuncha siya'd Tarsus.

³¹ Si hachi'n timpu, mallin-awa cha mamati kan Jesus si achu'n ili'd Judea, Galilee ya Samaria. Gapu si tuyung chi Ispiritun Apudyus, kummoschey pammaticha ya ummachu-achu cha mamati ya ummogyatcha kan Apudyus.

Ha Ummoyan Peter Ud Lidda Ya Jopa

³² Ot si Peter, ummoy kan cha ili-ili langgag-gakay kan cha mamati. Gummatong pun ud Lydda, ³³ inchesala osa'n leyaki'n mangngachen

* **9:26** 9:26 Cha disipulus Jesus chi ibyegbyegala si alla'n bersikulu ked si uchum un bersikulu simma killingwan cha apostoles. Chakampun abus cha lasawayan si chuwa ngim losan un mamati kan Jesus. Ngadloncha susulud, ti losan cha lipati si paminyan Apudyus.

Aeneas un illumbog si wayun tawon, ti lapalais siya. ³⁴ Kalan Peter kan siya, “Aeneas, palin-awaon Jesu Kristu sika! Bumangonka ya lukutom chi oboklu!” Ot labyalangon si Aeneas. ³⁵ Ot intullong losan cha tagu’n inggew ud Lydda ya Sharon siya, ot lamicha kan Apu Jesus.

³⁶ Ud Joppa inggew chi byebyai’n mamati un manggachen Tabitha. (Lingachencha siya Dorcas si Grego un ugud, piola’n uguchon ugsa.) Bibiyu pasigla killingwa kan cha tagu ya tiluyungala cha kakapus. ³⁷ Si inggewan Peter ud Lydda, lasakit si Tabitha ot latoy. Ilomoscha lechegla ot ummoycha imbyelat si ngatun kuwetu. ³⁸ Chinggeyn pun cha mamati’n awed si Peter ud Lydda un achali’d Joppa, lambuuncha si chuwa’n leyaki’n umoy mangayeg kan Peter un kalancha, “Kewam, chesam ta intaku’d Joppa.” ³⁹ Lummiibbyat ot litun-ud kan chicha. Gummatongcha pun, impuyutcha si Peter si laingingngatun kuwetu un inggewan chi latoy. Sin-iibin cha labyayun inggew udchi ilalibungbungancha siya ya impailacha silup ya pokos un killingwan Dorcas si katattagula.

⁴⁰ Ngim impalawan Peter chicha losan si kuwetu. Ot lampalintuming un lalluwalu kan Apudyus. Oli pun lansagung si lecheg ot kalala, “Tabitha, bumangonka!” Ot kakma lanchiyat ot intullongla pun si Peter, ummamuy. ⁴¹ Illoglen Peter imala ot pasikachola. Oli pun ilayagela cha mamati ya cha labyayu, ot impailala kan chicha si Dorcas un latagu kasin. ⁴² Lanchilameg chi alla’n lakwa si losan un ili ud Joppa ot achu

cha lamati kan Apu Jesus. ⁴³ Illinggew si Peter ud Joppa si achu'n eygew ud byeyoy Simon un manchachait si lalat.

10

Ha Ummoyan Peter Si Byeyoy Cha Cornelius

¹ Ud Caesarea awed chi osa'n leyaki'n mangngachen Cornelius, kapitan cha singgasut un suychachu un Romano un kalancha'n "Kumpanyan chi Italia." ² Mangapudyus cha Cornelius un simbyeyan. Losancha chaychayawon si Apudyus. Malagtuyung kan cha kakapus un Judio ya pasig malluluwalu kan Apudyus.

³ Si simmachemaan, inggew chi impailan Apudyus si in-ilop kan siya. Intullongla osa'n anghel Apudyus un ummoy kan siya ot kalala, "Cornelius!"

⁴ Intutukkeyn Cornelius siya ot ummogyat ot kalala, "Ma ibyegam, Apu?"

Ot kalan chi anghel, "Chinggeyn Apudyus cha luwalum ya ammula in-ilom un tumuytuyung kan cha kapus. ⁵ Si sala mangibuunka si umoy ud Joppa mangayeg si osa'n leyaki'n mangngachen Simon un kalancha'n Peter. ⁶ Inggew uwan cha Simon, un manchachait si lalat, awed chi byeyoya si igid chi byeybyey."

⁷ Ot ummoyon pun chi anghel, ilayagen Cornelius cha chuwa'n bubùulola ya osa'n mangapudyus un suychachu un lansimsimbi kan siya.

⁸ Imbyegala kan chicha cha losan un lakwa ot imbuunla chicha ud Joppa.

⁹ Labigat pun si lummatuk ummachalicha'd Joppa, ustу bo'n ummoy lalluwalu si Peter si

latalap un otop chi byeoyocha. ¹⁰ Labitin ot piola'n mangan ngim si mangiyalaancha si makan, inggew chi impailan Apudyus kan siya impain-ilop. ¹¹ Intullongla'n liwalit ud langit ot inggew chi isun chi ewan luput un labubukyed lipacheya si pita un latatakkod chi mampasiigid. ¹² Cha inggew ked losan un kalasin cha alimey, mangkakkachap ya mantattayap. ¹³ Oli pun chingngeyn Peter chi ginga un kalala, "Peter, lumibbyatka ta peytiyom chi piom un kalon."

¹⁴ Ngim kalan Peter, "Lai Apu, ti lappun kilkillankù ibilangmi'n Judio un kiisaw."

¹⁵ Hachi'n lan-ugud kalala kasi, "Achim ibilang un kiisaw cha makan un killingwan Apudyus." ¹⁶ Lamitlu hachi lakwa, ot kakma lipangatu'd langit chi hachi'n luput.

¹⁷ Si malomsomsomkan Peter lu simma piola'n uguchon chi intullongla si in-ilop, gummatong cha tagu'n imbuun Cornelius ot ilimuscha byeoyoy Simon. Ked inggewcha pun si liwangan un sumisiked, ¹⁸ ilimuscha lu awed lanchawos kan Simon Peter udchi.

¹⁹ Sissiya un somsomsomkon Peter lu simma pion chi impailan Apudyus kan siya un uguchon, ot kalan chi Ispiritu kan siya, "Peter, awed cha tiyu'n leyaki'n mangmangngit kan sika. ²⁰ Lumibbyatka ya lumogsedka. Achika manchuwachuwa un mitun-ud kan chicha ti sakon chi langibuun kan chicha."

²¹ Ot lummogsed si Peter ot kalala kan cha hachi'n leyaki, "Sakon chi singsingtonyu. Simma panggopyu'n ummali utla?"

²² Summongbyatcha, “Si kapitan Cornelius chi langibuun kan chikami un umoy mangayeg kan sika, ti imbyegan chi anghel Apudyus kan siya un paayegla sika ta chongyola ibyegam. Mangapudyus si Cornelius ya chaychayawola si Apudyus ya mas-oman cha Judio siya.” ²³ Ot limangilin Peter chicha ot ummiyancha udchi.

Labigat pun, lakalubbyat si Peter kan chicha ot litun-ud bo cha uchum un mamatı'n iJoppa kan chicha.

²⁴ Kasin pun labigat gummatongcha'd Cae-sarea. Iluuway cha Cornelius chicha, pati cha agila ya bubuyunla un ilayagela. ²⁵ Alla pun un lumlok si Peter, ummoy Cornelius ilabot siya ot lampalintuming si sangwalan Peter ta chayawola siya. ²⁶ Ngim pilasiked Peter siya un kalala, “Sumikeda, ti taguwak bo un isum.” ²⁷ Summiked si Cornelius ot lilumlokcha'n lan-ug-uggud. Intullong pun Peter cha achu un tagu'n lauppun udchi, ²⁸ kalala kan chicha, “Ammuyu'n mipalit si ugalimi'n Judio un mak-abibiyun ya ulay manggaggakay kan cha Gentil. Ngim impakaammun Apudyus kan sakon un masapuy'n achipunku ibilang cha asintataguk un kiisaw. ²⁹ Si lampaayagenyu kan sakon, ummaliyak un achipun lanchuwachuwa. Si sala piok un maammuwan lu puggey un ilayagelak.”

³⁰ Summongbyat si Cornelius, “Miikapat eygewla sala, malluwaluwaluwak ud uwami si machema. Ot kakma summiked si sangwalak chi osa un tagu'n malilisiling chi silupla. ³¹ Ot kalala kan sakon, ‘Cornelius, chingngeyn Apudyus cha luwalum ya simsimmokla cha pin-am koon un

tumuyung kan cha kakapus. ³² Mangibuunka si umoy ud Joppa mangayeg kan Simon Peter. Lanchawos si byeyoy Simon, un manchachait si lalat, un awed chi byeyoyla si igid chi byeybyey.' ³³ Ot kakmak impaayeg sika. Ked bibiyu ta ummalika. Si sala awed kami losan si sangwalan Apudyus ta chongyonmi losan cha imbilin Apudyus kan sika un ibyega."

³⁴ Oli pun illugin Peter un lan-ugud, kalala, "Sala un maawatak un man-iisuwon Apudyus cha losan un tagu.* ³⁵ Awatola ulay silu'n tagu, Judio man willu Gentil, lu mematicha kan Apudyus ya ustу kooncha. ³⁶ Ammuyu chi bibiyu'n chameg un illidchon Apudyus kan cha Israel, si langibyegbyeg-ala si lumin-awaan chi angos gapu kan Jesu Kristu un Apun cha losan un tagu. ³⁷ Ammuyu cha lapotog un lakkakwa si intilun chi Judea. Mallugi'd Galilee si lagamput John langibyegbyeg-an mipanggop si bonyeg. ³⁸ Ya ammuyu'n chilutukan Apudyus si Jesus un iNazareth ya illidchola Ispiritula ya kilabyelinla kan Jesus ta ulay silu ayala pin-a langwa si bibiyu ya pin-a lampalin-awa kan cha losan un pilaligatan chimunyu ti awed si Apudyus kan siya. ³⁹ Ya chikami'n apostoles chi mampaloklok kan cha losan un killingwala ud Jerusalem ya uchum un ilin cha Judio. Illansacha si Jesus si krus ot hachi latoyala. ⁴⁰ Ngim tilagun Apudyus siya kasin si mikatlu'n eygew ot lampaila. ⁴¹ Chakampun si losan cha tagu ngim chikami abus un chilutukan Apudyus un

* **10:34** 10:34 Deuteronomy 10:17

mantistigu, un lakakan ya lakain-ilum kan siya si ummuliyalala lataguwan. ⁴² Imbilinla kan chikami un ibyegbyegami bibiyu'n chameg kan cha tagu ya paloklokanmi un si Jesus chi chilutukan Apudyus un manguis kan cha latattagu ya latoy. ⁴³ Tistiguwan cha losan un propeta mipanggop kan Jesus ta lu silu mamati kan siya mapakawan cha byasuyla mipagapu si ngachenla.”

Ilawat Cha Gentil Chi Ispiritun Apudyus

⁴⁴ Si man-ugu-uguchen Peter, ummoy chi Ispiritun Apudyus kan cha losan un lanchochongngey si ugud. ⁴⁵ Oli pun, laschaaw cha mamati'n Judio un litun-ud kan Peter, un lampeypu'd Joppa, ti illidchon bo Apudyus chi Ispiritula ulay kan cha Gentil. ⁴⁶ Ti chingngeycha chicha un man-uggugdcha si sabyali'n ugud ya chaychayawoncha si Apudyus. Ot kalan Peter, ⁴⁷ “Ilawat cha alla'n tagu Ispiritun Apudyus un isun chi langawatan taku. Ked awed kamma mangipalit kan chicha un mabunyagencha?” ⁴⁸ Oli pun imbilin Peter un mabunyagencha si ngachen Jesu Kristu. Ot tilawichencha si Peter ta inggew kan chicha si pigan eygew.

11

Ha Imbyegan Peter Kan Cha Mamati'd Jerusalem

¹ Chingngeyn cha apostoles ya cha mamati si intilun chi Judea un lamati bo cha Gentil si ugud Apudyus. ² Langulin pun si Peter ud Jerusalem, ilam-amsiw cha grupun cha Judio'n mamati si

sogyat. ³ Kalancha, “Ummoyka impamangili kan cha Gentil ya lakakanka bo kan chicha!”

⁴ Oli pun ilug-uggud Peter kan chicha cha losan un lakwa malipud lugila. ⁵ Kalala, “Inggewak ud Joppa un malluluwalu ot inggew chi impain-ilop Apudyus impaila kan sakon. Intullongku isun chi ewa’n luput un labubukyed lipacheuya’n lampeypu’d langit un latatakkod chi mampasi-igid ot libyelat si sangwalak. ⁶ Ammak pun intullong chi chayomla, inggew cha mangkangkalasin alimey, laamu ya laatap, mangkadkachap ya achu’n kalasin tumattayap. ⁷ Oli pun chingngeyk chi ginga un kalala, ‘Peter, Lumibbyatka ya peytiyom chi piom un kalon!’ ⁸ Ngim kalak, ‘Lai Apu, ti lappun kilkillankù ibilangmi’n Judio un kiisaw.’

⁹ “Chingngeyk kasing chi ginga un lampeypu’d langit un kalala, ‘Achim ibilang un kiisaw cha makan un pileykas Apudyus.’ ¹⁰ Lamitlu lakwa chi alla ot lipangatu’d langit chi luput.

¹¹ “Si hachi met laing gummatong cha tiyu’n leyaki si byeyoy un illinggewak. Libuuncha un lampeypu’d Caesarea un umoy mangayeg kan sakon. ¹² Ot imbyegan chi Ispiritun Apudyus kan sakon un mitun-uchak kan chicha un achipulak manchuwachuwa. Kiladwaalak kan cha olom un mamati’n ijoppa ot ummoy kami ud Cae-sarea. Gummatong kami pun udchi, lilumlok kami ud byeyoy cha Cornelius. ¹³ Ot imbyegala kan chikami lampain-an chi anghel kan siya ud uwacha ya imbyegan chi anghel kan siya un kalala, ‘Mangibuunka si umoy ud Joppa mangayeg si tagu’n mangngachen Simon Peter.

¹⁴ Siya mangibyega kan sika si ugud Apudyus un tumagu kan sika ya cha kabeyeyoylu.’ ¹⁵ Ot lugiyak pun un man-ugud, ummoy chi Ispiritun Apudyus kan chicha un isun chi ummoyala kan chitaku si chamu. ¹⁶ Oli pun ingkagasmokku imbyegan chi Apu, ‘Bilunyagen John chikayu si chelum, ngim mabunyagen kayu si Ispiritun Apudyus.’ ¹⁷ Lu illidchon Apudyus chi Ispiritula kan cha Gentil un isun chi langidchela kan chitaku si lamatiyan taku kan Apu Jesu Kristu, siluwak man un mangipalit kan Apudyus un achipunla koon katchi?”

¹⁸ Ot chingngeycha pu hachi, inyageycha un langam-amsiw kan siya ot chilaychayawcha si Apudyus un kalancha, “Illidchen bo Apudyus cha Gentil si wayachan mambyabyawi ta maidchencha si biyeg un mallalayun.”

Cha Mamati'd Antioch

¹⁹ Inggan chi lamatoyancha kan Stephen, lapal-paligatan cha mamati ot liwatawatakcha. Cha uchum ummoycha inggala'd Phoenicia, Cyprus ya Antioch. Ot imbyegbyegacha ugud Apudyus kan cha Judio abus. ²⁰ Ngim cha uchum un mamati'n iCyprus ya iCyrene ummoycha'd Antioch. Ot imbyegbyegacha bibiyu'n chameg mipanggop kan Apu Jesus kan cha Gentil. ²¹ Gapu ta inggew chi kilabyelin Apudyus kan chicha un mambyegbyega, achu-achu cha tagu'n lansagung kan Apu Jesus ya lamati.

²² Chingngeyn pun cha mamati'd Jerusalem chi chameg un lamati cha Gentil ud Antioch, imbuuncha si Barnabas ud Antioch.

²³ Gummatong pun udchi, intullongla un kila cheguwan Apudyus chicha, lagalasan ot si legegla chicha ta ipapaticha pammaticha kan Apu Jesus. ²⁴ Ti bibiyu'n tagu si Barnabas ya inggew chi kilabyelin chi Ispiritun Apudyus kan siya ya lapigsa pammatila. Si hachi ummachachu-achu cha laawisla un lipati kan Apu Jesus.

²⁵ Oli pun ummoy Barnabas singngit si Saul ud Tarsus. ²⁶ Inchesala pun, ilawitla siya'd Antioch. Ot sintawon chi illiinggewancha udchi, litipugcha kan cha mamati. Ot tiludtuchuwancha cha achu-achu'n tagu udchi. Cha mamati'd Antioch, chicha ummula'n langachalan un Kristianu.

²⁷ Si hachi'n timpu, lan-osog cha uchum un propeta ud Antioch un lampeypu'd Jerusalem.

²⁸ Ha osa kan chicha mangngachen Agabus. Summiked siya ot gapu si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus impadtula un umali amod un uyat si achu'n ili utla pita. (Ot latungpey alla si timpun chi lanturayan Emperador Claudius.) ²⁹ Ot cha mamati'd Antioch, lantutuyegcha'n mangipawitcha si tuyungcha kan cha susuludcha si pammati un inggew ud Judea. Kacha osa langatod sigun si kabyeeyala un idchon. ³⁰ Killingwacha ot impaw-itcha kan cha Barnabas kan Saul ta iyoycha kan cha pallakayon cha mamati udchi.

12

Ha Libyayuchen Si Peter

¹ Si hachi'n timpu, illugin Ari Herod un mama-ligat kan cha uchum un mamati. ² Impasiwatla

uyun James, un sulud John.* ³ Laammuwala pun un lagalasan cha Judio si kingwala, imbilinla un pachokmala si Peter. (Lakwa alla si tim-pun chi piyasta un mangalancha si tilapay un lappun yeastla.) ⁴ Ot lachokmaan pun si Peter, impabyayudla siya ot imbilinla un man-achug cha sin-oppat un grupun suychachu kan Peter. Pilanggop Herod un kuison si Peter si sangwalan cha tagu lu magamput chi Piyasta'n Lallausan.

⁵ Ngim si inggewan Peter si byabyayyuchen, intuytuyuy cha mamati illuluwala siya kan Apudyus.

Libukat Si Peter Si Byabyayyuchen

⁶ Si hachi'n labi sakbyey un ilawan Herod si Peter ta makuis, lasusuyop si Peter si mambyeatan cha chuwa'n suychachu, un lakakawwayan chi imala si chuwa'n kawey. Cha uchum un suychachu lan-achugcha si sawang chi byabyayyuchen.

⁷ Ot kakma lampaila osa'n anghel Apudyus ot inggew chi silaw un sililawala kuwetun inggewan Peter. Pilikpikla butikan Peter ta byangolola siya ot kalala, "Chesam! Lumib-byatka!" Ot laodcheg cha kawey si imala.

⁸ Ot kalan chi anghel kan siya, "Mansilupka ya mansancheyka!" Ot kingwala. Ot kalan bo chi anghel kasin, "Iggam takpin chi siluplu ya tun-uuchom sakon." ⁹ Ot tilun-ud Peter chi anghel un lummawa si byabyayyuchen. Achipunla ammu

* **12:2** 12:2 Ha alla'n ari ked Herod Agrippa 1 un apun Herod the Great ya amulakon Herod Antipas un lampasiwat si uyun John un Mambubunyeg.

lu tuttuwa chi pin-an chi anghel koon, ngim kalala lu in-ilop abus. ¹⁰ Lilausancha ummula ya mikadwa un man-aachug ot lichuumcha si kilaga'n sawang un mangkapon si siudad. Ot liwalit chi kilaga'n sawang un lappun langiwalit ot lummaawacha. Si lalidtidchayalancha si osa'n kesa, kakman chi anghel tilelan si Peter.

¹¹ Oli pun lan-imamchong si Peter ot kalala, "Tuttuwa gayam! Imbuun Apudyus chi anghella ta seyaklibyelak kan Herod ya losan un sim-simmok cha Judio un kooncha kan sakon."

¹² Si somsomsomkola, ummoy ud uwan-chaa Mary un ilan John Mark. Udchi laup-pulan cha achu'n tagu un malluwaluwalu.

¹³ Langkongkong si Peter si sawang ot ha osa'n bubùulon un byebyai un mangngachen Rhoda ummoyla intullong. ¹⁴ Lailasinla pun un gingan Peter, amod chi galasla ot achipunla inwalit chi sawang. Ngim lalodchak un ummoy chayom ot imbyegala un awed si Peter un sumisiked si sawang.

¹⁵ Kalancha kan siya, "Latingangka lin!" Ngim impatutla un tuttuwa imbyegala. Kalancha, "Anghella lin!"

¹⁶ Intuyuy Peter langkongkong. Ot inwalitcha pu sawang ot intullongcha siya, laslaschaawcha. ¹⁷ Lansinyey si Peter ta gu-milokcha. Imbyegala in-ilon Apudyus un langi-lawa kan siya si byabyayyuchen. Ot kalala, "Ibyegayu kan James ya cha susulud." Ot ummoy si sabyali'n lugey.

¹⁸ Labigat pun, lagulu cha suychachu ti lappun si Peter. ¹⁹ Ot impasngit Ari Herod si Peter

ngim lappun inchesancha. Ot ilimbistigela cha lan-aachug ya impaotoyla chicha. Ummoyon si Herod ud Judea ot ummoy illingew ud Caesarea.

Ha Latoyan Ari Herod

²⁰ Si ingewan Herod udchi, amod chi silangala kan cha tagu'd Tyre ya Sidon. Ngim gapu si alla, simsimmokcha'n umili un man-os-ossaancha un mangay-ayu kan Herod. Ot ilawischa si Blastus un ap-apun cha inggew si palasyun Herod ti pioncha'n makapippiya kan Herod, ti cha ili'n inturayala siya mangeancha si kaloncha.

²¹ Chillumtong pu eygew un lampamitingan Herod, illiggala silupla un silup chi Ari ot ummamuy si aammuyan chi Ari ot lan-ugud si sangwalan cha tagu. ²² Lagamput pun lan-ugud, simpapakuy cha tagu un kalancha, "Gingan chi osa'n apudyus, chakampun un tagu!" ²³ Hachi ked, kakman chi anghel Apudyus chilusa siya ti achipunla pilachayawan si Apudyus ot ilamin chi ogos chi long-ebla ot latoy.

²⁴ Ngim lituytuuy lanchilongey ugud Apudyus ot ummachu cha mamati.

²⁵ Lagamput pu kawachin cha Barnabas kan Saul ud Jerusalem, langulincha'd Antioch, inyawitcha si John Mark.

13

Lachutukan Ya Libuun Cha Barnabas Kan Saul

¹ Cha mamati'd Antioch, awed cha uchum un propeta ya mimistulun chi ugud Apudyus. Chicha cha Barnabas, Simeon un ngadloncha

Niger, Lucius un iCyrene, si Saul ya si Manaen un silulud Gubillachuy Herod.

² Si osa'n eygew un manchaychayawancha kan Apudyus ya lallaulancha, imbyegan chi Ispiritun Apudyus kan chicha, "Chutukanyu cha Barnabas kan Saul ti chicha pililiyak un mangwa si kawachi'n imbilinku kan chicha."

³ Lagamputchu pun lallaun ya lalluwalu, impataycha imacha kan chicha ot imbuuncha chicha.

Cha Barnabas Kan Saul Ud Cyprus

⁴ Ot imbuun chi Ispiritun Apudyus chicha ot ummoycha ud Seleucia ot lanlugencha si bapur un umoy ud Cyprus. ⁵ Gummatongcha pun ud Salamis un osa'n ili ud Cyprus, imbyegbyegacha ugud Apudyus si sinagogan cha Judio. Inyawitcha si John Mark ta tumuyung kan chicha.

⁶ Gilaggaggakaycha ili-ili ud Cyprus inggala gummatongcha'd Paphos. Udchi langabtancha si osa'n Judio un mansalsalamangka un mangngachen Bar-Jesus. Si Bar-Jesus ked imbilangla chi long-ebla un propeta ulay lu chakampun.

⁷ Siya kadwan Gubillachuy Sergius Paulus. Ha Gubillachuy ked lalaing un tagu, impaayegla cha Barnabas kan Saul ti piola'n chongyon chi ugud Apudyus. ⁸ Ngim si Elymas un mansal-salamangka, (ti hachi ngachenla si ugud un Griego) ked siluplingla chicha ot pilachasla'n tilipod si Gubillachuy ta achipun mamati kan Jesus. ⁹ Ngim si Saul, un mangngachen bo Paul, laidchen si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus ot intutukeyla si Elymas ¹⁰ ot kalala, "Sika un

alak Satalas, sika kabusuyn cha losan un kilal-intog. Amod chi sikaplu ya man-uyu-uyungka kan cha asintatagum ya pasiglu mambyalilon tilutuli cha katuttuwaan un ugud Apudyus. ¹¹ Si sala chusaon Apudyus sika ked makuyapka ked achipunlu maila ilit si pigan eygew.” Si hachi, kakma latap-ulang chi atala si mangngitit un libuu ot lanchawachawawong un mansingit si mangiwid kan siya.

¹² Intullong pun chi Gubillachuy lakwa, lamati kan Apu Jesus, ti laschaaw si intudtuchucha mipanggop kan Apu.

Cha Paul Kan Barnabas Ud Antioch Un Sakupon Chi Pisidia

¹³ Oli pun ummoyon cha Paul ya kakadwala ud Paphos ot lanlugencha si bapur un umoy ud Perga, osa'n ili si probinsiyan chi Pamphylia. Gummatongcha pun udchi, tilelan John Mark chicha ot langulin ud Jerusalem. ¹⁴ Ngim intuyuycha ummoy ud Antioch un sakupon chi Pisidia. Si eygew chi Sabyechu'n man-illongan cha Judio, ummoycha si sinagoga ot makaamuy-cha kan chicha. ¹⁵ Lagamput pun libyasa lintog Moses ya inggilin cha propeta, awed impaibye-gan chi pangat chi sinagoga kan cha Paul un kalala, “Susulud, lu awed ugud un malegegyu kan cha alla'n tagu, kewayu ta ibyegayu.”

¹⁶ Ot summiked si Paul ot impangatula imala ta gumilokcha. Ot kalala, “Susulud un iyIsrael ya chikayu'n Gentil un manchaychayaw kan Apudyus, kewayu ta chongyonyu chi ibyegak! ¹⁷ Ha Apudyus cha tagu'd Israel chi lamili kan

cha chachakkey taku ot lambyalilola chicha chakey un ili. Si illinggewancha'd Egypt un chakampun si ilicha, bilinchisyulala chicha ot ummachu-achucha. Ot impeyawala chicha si hachi'n ili mipagapu si pallakabyelinla* ¹⁸ Si inggewancha si lugey'n lappun ummili si opat puyu'n tawon, ilalu-alusala chicha ya ilay-ayuwalala chicha.† ¹⁹ Gummatongcha pun ud Canaan, ilabyakcha pitu'n nasyun un inggew udchi ot illidchola pitacha un mallaksuncha.‡

²⁰ "Lakwa losan cha alla si lummaus un opat gasut ya limampuyu'n tawon. Lagamput pun, illidchela chicha si cha kuis un langituray kan chicha inggala si timpun Samuel un propeta. ²¹ Oli pun lanchawatcha si Ari ot illidchola si Saul, un alak Kish un galak Benjamin. Ot lan-Ari si opatpuyu'n tawon.§ ²² Ngim kilaan Apudyus siya, ot chilutukala si David un man-aricha. Ot kalan Apudyus, 'Si David, un alak Jesse chi ayayatok ti koola losan un piok.'* ²³ Si David chi singgalak kan Jesus un imbuun Apudyus ta siya Malagu kan chitaku un galak Israel, un siya ingkarila. ²⁴ Sakbyey un lallugi si Jesus si kawachila, inggew si John un lambyegbyega kan cha losan un iyIsrael un masapuy'n mambyabyawicha kan cha byasuycha ya mampabunyegcha. ²⁵ Alla pun un magamput chi kawachin John, kalala kan cha achu'n tagu, 'Ha kalanyu lin un sakon chi imbuun Apudyus un malagu kan

* **13:17** 13:17 Exodus 1:7, 12:51. † **13:18** 13:18 Numbers 14:34

‡ **13:19** 13:19 Deuteronomy 7:1 § **13:21** 13:21 1 Samuel 8:5,

10:21 * **13:22** 13:22 1 Samuel 13:14, 16:12, Psalm 89:20

chikayu? Chakampun kan sakon ngim hachi'n misagsagulud kan sakon. Gapu si kilangatula, lappun kalobbongak un mangukas si sancheyla.'

26 "Susulud un galak Abraham ya chikayu'n mangapudyus un Gentil, chitaku langipatigam-muwan Apudyus si ugudla mipanggop si in-ilola'n malagu kan chitaku. **27** Ngim cha tagu'd Jerusalem ya cha papangatcha ked achipuncha laimatulan un si Jesus chi imbuun Apudyus. Achipuncha laawatan un siya ibyegbyegan cha propeta si awi, ulay lu silabyechu un byas-byasaoncha inggilicha. Ngim tilungpeycha im-byegan cha propeta, ti ingkodchongcha'n mapatoy si Jesus. **28** Ulay lappun inchesancha si gapun chi matoyan Jesus, chilawatcha kan Pilate ta ipapatoyla. **29** Lagamputcha pun tilungpey losan un liigili mipanggop kan siya, ummoycha ilopas chi lechegla si krus ot illoboncha. **30** Ngim tilagun Apudyus siya kasin. **31** Ot lampaila si achu'n eygew kan cha lituntun-ud kan siya malipud Galilee inggala Jerusalem. Si sala, chicha cha mantistigu kan cha tagu.

32 "Hachi ummaliyanmi ta ibyegbyegami kan chikayu chi bibiyu'n chameg un ingkarin Apudyus kan cha chachakkey taku, **33** hachi lipatungpey kan chitakun galakcha, ti tilagula si Jesus kasin si timpu taku, un siya liigili si mikadwa'n Salmo, un kalala,
'Sika alakku. Si sala'n eygew ipailak un sakon chi Amam.'[†]

[†] **13:33** 13:33 Psalm 2:7

34 Mipanggop kan Jesus un latagu kasin ta
achipun matoy kasin. Siya liigili un
ingkarin Apudyus kan cha tagula si awi un
kalala,

'Idchok kan chikayu chi lasantuwan un bin-
chisyun un ingkarik kan David un
lappun chuwatchuwalan matungpey.'[‡]

35 "Si Jesus chi katungpayan chi hachi'n in-
gkarila, ti awed bo liigili un kalan David kan
Apudyus,

'Achipun Apudyus ipalubus un meypos chi long-
eg chi Lasantuwan.'[§]

36 "Ngim si David, gilamputla pu kawachi'n
impakwan Apudyus kan siya, latoy. Illoboncha
si liimbolan cha chachakkeyla ot ha long-egla
leypos. **37** Ngim si Jesus, achipun leypos chi long-
egla, ti tilagun Apudyus siya kasin.

38 "Mipatigammu kan chikayu'n susulud, un
gapu si killingwan Jesus, makwa un pakawalon
Apudyus cha byasbyasuy taku. **39** Ti gapu kan
siya, losan un mamati kan Jesus mapakawan
cha losan un byasuyla, un achipun chi lintog
Moses makwa. **40** Allechenyu ta achi makwa cha
imbyegan cha propeta kan chikayu, un kalancha.

41 'Chongyonyu, chikayu'n kaaamsiw, ti awed chi
kook si timpuyu un
maschaawanyu ngim matoy kayu mit laing,
ti achipunyu

[‡] **13:34** 13:34 Isaiah 53:3 Ha ingkarin Apudyus kan Ari David,
awed chi osa'n galakla un miyalak un manturay kan cha Judio
ing-inggala. [§] **13:35** 13:35 Psalm 16:10

patiyon ulay lu awed mangibyegan ustu-
ustu kan chikayu.' ”*

⁴² Lummawa pun cha Paul kan Barnabas si sinagoga, chilawat cha tagu un mangulincha kasiñ ta man-ugudcha mipanggop kan cha alla'n byaleg si umali'n Sabyechu. ⁴³ Lummawa pun cha tagu, litun-ud kan cha Paul kan Barnabas cha achu'n Judio ya cha Gentil un lamati kan Apudyus. Bilegbyegaan cha Paul chicha un ituyuycha'n mantegod si kacheung Apudyus.

⁴⁴ Kasin pun un Sabyechu, lachagup cha losan un tagu si hachi'n siudad ta manchongeýcha si ugud Apudyus. ⁴⁵ Ngim intullong pun cha Judio cha amo-amod un tagu, ummaposcha ot ilisikcha pin-an Paul uguchon ya lan-ugu-uguchencha bo siya.

⁴⁶ Ngim lateyod cha Paul kan Barnabas un lan-ugud ot kalancha, "Masapuy'n umun-ula mibyegbyega ugud Apudyus kan chikayu'n Judio. Ngim illissanyu ya ibilangyu long-egyu'n mismu un achipunyu lobbong chi biyeg un mal-lalayun. Ked si sala telanmi chikayu ta ingkami kan cha Gentil. ⁴⁷ Ti allaya imbilin Apudyus kan chikami un kalala,
'Chilutukak sika un malilaw si somsomok cha
Gentil ta awed wayan cha
losan un tagu utla pita un matagu gapu kan
sika.' ”†

* **13:41** 13:41 Habakkuk 1:5 ha katungpayan chi lipadtu, cha iChaldea ummoycha lakagubyat kan cha Judio ot liyam-ancha templo ud Jerusalem ya pilatoycha achu. Killingwacha cha Judio un laschaaw, ti kalancha lu lappun makayam-an si bibiyun templo. † **13:47** 13:47 Isaiah 42:6, 49:6

⁴⁸ Chingngeyn pun cha Gentil chi alla, lagalasancha ot chilaychayawcha ugud Apudyus. Ot losan cha chilutukan Apudyus un maidchen si biyeg un mallalayun, lamaticha.

⁴⁹ Lanchilongey ugud Apudyus si losan un ili-ili si hachi'n lugey. ⁵⁰ Ngim cha achipun lamati'n Judio silubsubcha cha papangat si hachi'n siudad ya byebbyebayai'n Gentil un langatu saedcha un pin-a lanchaychayaw kan Apudyus. Ot illugicha'n mamaligat kan cha Paul kan Barnabas ot pileyyawcha chicha si hachi'n siudad. ⁵¹ Ot pilukpukancha tapuk si chepancha ta mangipain-ancha un mangamung cha gey si machusaancha. Ot ummoycha'd Iconium. ⁵² Ot cha mamati amod chi galascha ya laidchen cha si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus.

14

Cha Paul Kan Barnabas Ud Iconium

¹ Ud Iconium, ummoy cha Paul si sinagogan cha Judio ot imbyegbyegacha mipanggop kan Jesus. Ot gapu si hachi, achu-achu cha Judio ya cha Gentil un lamati. ² Ngim cha Judio'n achipun mamati silubsubcha cha uchum un Gentil ot lummawing chi somsomokcha kan cha mamati. ³ Labyeyeg chi illinggewan cha Paul kan Barnabas udchi. Lateyodcha'n langibyegbyega mipanggop kan Apu. Ot pilaloklokan chi Apu un tuttuwa ugud mipanggop si kachegula ti illidchela chicha si kilabyelin un mangwa si lakaskaschaaw ya sinyey. ⁴ Ngim lagodwa cha tagu udchi, ti cha uchum ilayulancha cha Judio

un achipun mamati ked cha uchum ilayulancha bo cha apostoles. ⁵ Ot lantutuyagen cha Gentil ya cha Judio ya cha papangatcha un paligatancha ya tamtampukoncha chicha. ⁶ Ngim laammuwan pun cha apostoles chi hachi, ummawidcha ud Lystra ya Derbe, siudad ud Lycaonia ya cha mampalikwos un ili-ili. ⁷ Ot intuyuycha'n langibyegbyega si bibiyu'n chameg udchi.

Cha Paul Kan Barnabas Ud Lystra Ya Derbe

⁸ Inggew ud Lystra chi osa'n leyaki'n ummaammuy un lapikon cha ikila ked achipun akit makatidchayan malipud si liyalakala. ⁹ Lanchochongney si imbyegbyegan Paul. Intutukkeyn Paul siya ot lailalan alla pammata un lumin-awa. ¹⁰ Ot chilateyla gingala un kalala, "Sumikedka!" Ot lasaliked siya ot illugila'n lalidchayan.

¹¹ Intullong pun cha amod un tagu chi killing-wan Paul, illugicha'n impakuy si ugud un Lycaonia, "Lambyalin cha tagu cha alla'n apudyus un lan-osog kan chitaku." ¹² Ot lingachalancha chicha si ngachen cha apudyuscha. Si Barnabas lingachencha Zeus ked si Paul, lingachencha Hermes, ti siya pangnguguchen.* ¹³ Inggew si lasin chi siudad chi templo'n manchaychayawancha kan Zeus. Ot ha pachin un mansimbi kan Zeus inggetongla lakin byaka ya sabsabung si

* **14:12** 14:12 Ha pammatin cha pagano udchi, Zeus chi kangatuwan un apudyuscha, Hermes chi imbuun cha uchum un apudyus lu awed ipakaammucha kan cha tagu, ti siya lalaing un man-ugud.

liwangan ti piola ya cha amod un tagu un manchatun kan cha apostoles.

¹⁴ Ngim chingngeyn pun cha Barnabas kan Paul mipanggop si hachi, pilissaycha silupcha ta ipailacha sangacha ya sigeb chi somsomokcha, ot lalodchakcha ummoy si inggewan cha amod un tagu, ot impakuycha, ¹⁵ "Agey! Susulud, payuggey koon chi katla? Tagu kami bo un isuyu. Ummali kami utla un mangibyega si bibiyu'n chameg ta man-awichenyu cha alla'n lappun simbila ya mansagung kayu si latattagun Apudyus un langwa si langit ya pita ya byeybyey ya cha losan un inggew. ¹⁶ Si lummaus un lolap, impalubusla cha losan un tagu'n mangwa si pioncha. ¹⁷ Ngim ulay lu katchi, achipunla impalubus un lappun mampaloklok si kila-Apudyus la si langwaala si bibiyu. Siya langatod si uchen ya labyelin un apit ya langatod kan chikayu si achu'n makan ya galas chi biyegyu." ¹⁸ Ngim ulay lu imbyegala hachi, achipuncha makatipod kan cha amod un tagu'n manchatun kan chicha.

¹⁹ Ot gummatong pun cha uchum un Judio un lampeypu'd Antioch ya Iconium. Ilawischa cha amod un tagu ta mamaticha si ibyegbyegacha. Ot tilamtampukcha si Paul ot giluyuguyudcha'n mangipeyawa si lasin chi siudad, ti kalancha pun lu latoy. ²⁰ Ngim ilalibungbungan pun cha mami siya, lummibbyat ot langulin ummoy si siudad. Labigat pun, ummoy cha Paul kan Barnabas ud Derbe.

*Langulilan Cha Paul Kan Barnabas Ud Antioch
Un Sakupon Syria*

21 Gummatongcha pun ud Derbe, imbyegbye-gacha bibiyu'n chameg ot achu cha lamati kan Apu Jesus. Oli pun langulincha'd Lystra ya Iconium ya Antioch un sakupon chi Pisidia. **22** Pilakoscheycha cha mamati ya silegegcha chicha ta ituyutuyucha si pammaticha, un kalancha, "Masapuy'n achu mapaligatan taku si mipatiyan taku si Mampangatan Apudyus." **23** Lanchutuk cha Paul kan Barnabas si pal-lakayon si kacha simbyaan, ot lagamputchu pun lalluwalu ya lallaun, impiyeycha chicha kan Apu Jesus un pilaticha, ta siya mangayyuwan kan chicha. **24** Langoycha'd Pisidia ot gummatongcha'd Pamphylia. **25** Imbyegbyelegacha ugud Apudyus ud Perga, ot lan-osogcha ud Attalia.

26 Malipud udchi, lanlugencha si bapur un langulin ud Antioch, un langipiyeyan cha mamati kan chicha si kachegun Apudyus gapu si kawachin gilamputchu. **27** Gummatongcha pun udchi, chilagupcha cha mamati ot ilug-uggudcha losan un killingwan Apudyus kan chicha ya in-ilon Apudyus un langatod si wayan cha Gentil un lamati kan Jesus. **28** Oli pun labyeyeg chi illinggewancha kan cha mamati udchi.

15

Ha Lammimitangan Cha Kukunsisey

1 Hachi ked, gummatong cha uchum un lelleyaki'n lampeypu'd Judea ot intudtuchucha kan cha mamati, un kalancha, "Achipun makwa'n maseyaklibyen kayu lu achipun kayu mampasogyat un malungpey si intudtuchun

Moses.”* ² Ngim lakanongsongbyat cha Paul kan Barnabas kan chicha. Ked siya lanchutukancha kan cha Paul kan Barnabas ya cha uchum un mamati ta umoycha’d Jerusalem makaugud kan cha apostoles ya cha pallakayon cha mamati mipanggop si alla’n palikut. ³ Pileyung-ud cha mamati chicha, ot langoycha ud Phoenicia ya Samaria, imbyegbyegacha lamatiyan cha Gentil kan Jesus. Ot amod chi galas cha losan un mamati. ⁴ Gummatongcha pun ud Jerusalem, limangilin cha mamati ya cha apostoles ya cha pallakayon chicha. Ot imbyegacha cha losan un killingwan Apudyus mipagapu kan chicha.

⁵ Ngim summiked cha uchum un mamati un lampeypu si grupun cha Pariseo, ot kalancha, “Masapuy’n ibyega taku un mampasogyat cha Gentil ya tuttuwaoncha bo lintog Moses.”

⁶ Hachi ked, lammimiting cha apostoles ya cha pallakayon ta man-uuguchenchcha alla’n byaleg.

⁷ Lagamput pu labyeyeg un lansisillongbyatan-chcha, summiked si Peter ot kalala, “Susulud, ammuyu si sin-eygew, sakon chi chilutukan Apudyus kan chitaku un mangibyegbyega si bibiyu’n chameg kan cha Gentil ta chongyoncha ugud Apudyus ya mamaticha. ⁸ Ked si Apudyus un sin-ammu si somsomok cha tagu, impailala un ilawatla cha Gentil un lamati ti illidchola Ispiritun Apudyus kan chicha un isun chi langidchela kan chitaku. ⁹ Lappun laksigon Apudyus kan chitaku ya chicha, ti pileykasla somsomokcha un mipagapu si pammaticha. ¹⁰ Payuggey mangin-in-an si Apudyus? Puggey

* **15:1** 15:1 Leviticus 12:3

paligatan cha mamati si manchegson un achipun cha chachakkey taku ya ulay chitaku'n mismu achipun taku kabyeeyan? ¹¹ Ngim mamati taku un matagu taku mipagapu si kachegun Apu Jesus, ked siya bo kan chicha."

¹² Lagamput pun, lappun akit umsiyong kan cha achu'n tagu ot lanchochongngeycha si iluggud cha Barnabas kan Paul mipanggop kan cha lakaskaschaaw ya sinyey un killingwan Apudyus kan cha Gentil mipagapu kan chicha.

¹³ Lagamputchu pun, lan-ugud si James ot kalala, "Susulud, chongyonyu ibyegak. ¹⁴ Imbyegan Simon kan chitaku in-ilon Apudyus si chamu un langipaila si mampopotogla kan cha Gentil, ti chilutukala cha tagula. ¹⁵ Ha killingwan Apudyus, liyulud si inggilin chi propeta un kalala,

¹⁶ 'Lu magamput cha alla, mangulilak si umali'n eygew ta isaedku kasin chi

layam-an un manturayan David ta mileyam un ustу-ustу.

¹⁷ Ta losan un Gentil un pililiyak un mantaguk mansagungcha kan sakon.

¹⁸ Allaya imbyegan chi Apu un impatigammula si awi.' "[†]

¹⁹ Intuyuy James lan-ugud, "Ha kasomsomkak achi taku paligatan cha Gentil un mansagung kan Apudyus. ²⁰ Ngim maluyat taku kan chicha ta ibyega taku un achipuncha kalon cha michatun un makan si silan-apudyus, achicha makachegchegas ya achicha kalon chi ischa'n cha lapsey'n ayam ya chaya. ²¹ Ti ammun losan cha Judio alla'n lintog, ti malipud si awi,

[†] **15:18** 15:18 Amos 9:11-12

libyasabyasa si kacha Sabyechu chi lintog Moses si losan un sinagoga ya mibyegbyega cha ugudla si kailili-ili.”

Ha Suyat Kan Cha Mamati'n Gentil

²² Oli pun lan-uugud cha apostoles ya cha pallakayon ya losan un mamati un manchutukcha si grupucha un mibiyun kan cha Paul kan Barnabas un umoy ud Antioch. Cha lachutukan ked cha Judas un ngadloncha Barsabbas ya si Silas, cha chuwa'n mangipangpangu kan cha mamati. ²³ Impaw-itcha alla'n suyat kan chicha: “Chikami'n apostoles ya pallakayon un susuludyu utla Jerusalem. Allaya suyatmi kan chikayu'n Gentil un mamati utlat Antioch, Syria ya Cilicia.

²⁴ Chingngeymi un inggew cha uchum un leyaki'n lampeypu utla un ummali utlat un mangallilaw kan chikayu si itudtuchucha. Ngim achipunmi illidchen chicha si kalobbongan un mangwa si katchi.

²⁵ Lan-asiteulanmi un chumutuk kami si ibuunmi kan chikayu. Mitun-udcha kan cha Barnabas kan Paul un ay-ayatonmi, un

²⁶ langichuya si biyegcha un lansimbi kan Apu Jesu Kristu.

²⁷ Ked ibuunmi cha Judas kan Silas un mangipakaammu kan chikayu si alla'n suyatmi.

²⁸ Ti lan-asiteulanmi ya ha Ispiritun Apudyus un achipunmi chikayu paligatan malaksig kan cha alla'n masapuy'n koonyu.

²⁹ Achiyu kalon cha michatun kan cha silanapudyus, chaya ya cha ischan cha lapseyn

ayam ya achi kayu makachegchegas. Lu koonyu cha alla, bibiyu mambibiyegyu. Abus hachi ibyegami kan chikayu.”

³⁰ Lagamputchha pun laluyat, pileyung-udcha cha alla'n opat ot lan-osogcha ud Antioch. Gummataongcha pun udchi, chilagupcha cha mamati ot illidchoncha hachi'n suyat. ³¹ Bilasacha pun chi suyat, amod chi galascha si bibiyu'n byegbyegacha.

³² Achu cha imbyegbyegan cha Judas kan Silas un malegeg ya mampakoschey si pammatica. ³³ Illinggewcha ud Antioch si piga'n eygew ot pileyung-ud cha mamati chicha un kalancha, “Binchisyulan otyan Apudyus chikayu ya ayyuwala chikayu si ayanyu.” Oli pun langulincha kan cha langibuun kan chicha. ³⁴ Ngimpion Silas un matelan.[‡] ³⁵ Ngim illinggew cha Paul kan Barnabas ud Antioch, ot lantutuchucha ya imbyegbyegacha ugud Apudyus. Achu cha kadwacha'n lamati un tummuýung kan chicha si kawachicha.

Ha Lansilaan Cha Paul Kan Barnabas

³⁶ Lummaus pu achu'n eygew, kalan Paul kan Barnabas, “Inta geggakayon cha susulud un mamati si kacha siudad un ummoyanta langibyegbyeg-an si ugud Apudyus ya inta itullong lu ma in-iloncha.” ³⁷ Pion Barnabas un iyawitcha si John Mark. ³⁸ Ngim issan Paul, ti tilelala chicha si lummaus un eygew ud Pamphylia ya achipunla intuyuy tiluyungan chicha

[‡] **15:34** 15:34 v. 34 lappun si kaachuwan un manuscript si Greek. Ngim simsimmok Silas un inggew ud Antioch.

si kawachicha. ³⁹ Oli pun amod chi lansongsong-byatancha ot lansilacha. Si Barnabas inyawitla si John Mark ot lanlugencha si bapur un umoy ud Cyprus. ⁴⁰ Ngim si Paul pililiyala si Silas un kadwala. Illuwaluwan cha mamati chicha ta kachegeawan ya ayyuwalan chi Apu chicha si losan un ayancha. ⁴¹ Oli pun ummoycha si ili-ili ud Syria ya Cilicia ta pakoskoscheyoncha pammartin cha mamati.

16

Ha Litun-uchen Timothy Kan Cha Paul Kan Silas

¹ Ummoy bo cha Paul ud Derbe ya Lystra. Udchi inggewan Timothy, un osa'n mamati, ha ilala ked Judio un mamati ngim ha amala Grego. ² Masmas-om cha mamati ud Lystra ya Iconium kan Timothy. ³ Pion Paul un iyawit siya. Ngim gapu ta ammun cha losan un tagu udchi un Gentil chi amala, impasogyatla siya ta achipun mansigeb chi somsomok cha Judio si kaili-ili un ayancha. ⁴ Si kacha ili un ummoyancha, impakaammucha kan cha mamati cha bilin un lan-uuguchen cha apostoles ya cha pallakayon ud Jerusalem un masapuy'n tuttuwaoncha. ⁵ Ot kummoschey pammartin cha mamati ya lachogchog-an chi bilangcha si ileygew.

Ha In-ilop Paul Ud Troas

⁶ Ot ummoy cha Paul si ili'n sakupon Phrygia ya Galatia, ti impalit chi Ispiritun Apudyus un mambyegbyega si ugud Apudyus ud Asia.

⁷ Gummatongcha pun si kiged chi Mysia un probinsiya, umoycha oyya ud Bithynia, ngim achipun chi Ispiritun Jesus impalubus chicha.
⁸ Ot langoycha ud Mysia ot lan-osogcha ud Troas.

⁹ Si hachi'n labi, inggew chi impailan Apudyus kan Paul un isun chi in-ilop, intullongla osa'n leyaki'n iMacedonia un summisiked un mangkadkachegu kan siya, "Umalika ud Macedonia ta tuyungam chikami."

¹⁰ Lagamput pu hachi lipaila, kakma kami lansingit si lanlugelanmi un umoy ud Macedonia ti ammumi un siya mangibuulan Apudyus kan chikami ta ibyegami bibiyu'n chameg kan cha tagu udchi*.

Lamati Si Lydia

¹¹ Lanlugen kami si bapur ud Troas ot langkaw-as kami ud Samothrace. Labigat pun, intuyuymi ud Neapolis. ¹² Lanchissaeg kami udchi ot malidchayan kami un ummoy ud Philippi, osa'n kachakyan un siudad si sakup chi Macedonia. Kaachuwan un tagu'n inggew udchi ked iRome. Ked iRome bo cha turay. Ot illinggew kami si pigan eygew.

¹³ Si eygew chi Sabyechu'n man-illongan, ummoy kami si lasin chi siudad un igid chi chewwang, ti kalanmi pun lu siya lugey un luluwaluwan. Ummamuy kami ot lakaug-uggud kami kan cha byebbyebyai un lachagup udchi.
¹⁴ Osa kan cha lanchochongngey ked si Lydia un

* **16:10** 16:10 Ha 'kami' si alla, piola'n uguchon si Luke un langigili si liblun alla litun-ud kan cha Paul.

iThyatira un mallalaku si langilan luput un manayumamon. Siya ked Gentil, lanchaychayaw kan Apudyus. Si lanchochongngeyyala si imbyegbyegan Paul, impakaawat Apudyus kan siya ot lamati. ¹⁵ Ot lampabunyeg cha losan un simbyeyan. Ot ilayagela chikami ud uwacha, un kalala, "Lu ibilangyu'n lamatiyak kan Apu Jesus, umali kayu inggew ud uwami." Ot impatutla un ingkami uwacha.

Labyayud Cha Paul Kan Silas Ud Philippi

¹⁶ Si osa'n eygew un ummoyanmi si lugey'n luluwaluwan, ilabotmi osa'n musassun byebyeyasang un lalaing un pin-a mammadtu, ti alla ayunganla. Gapu si kilalaingla, achu-achu cha pilak un pin-an chi sinmusassu kan siya ayan. ¹⁷ Lituntun-ud kan chikami kan Paul, ked ip-ipkawla, "Cha alla'n leyaki ked bubùulon chi Kangatuwan un Apudyus, ibyegbyegacha kan chikayu chi chayan un mataguwan." ¹⁸ Achun eygew un kamatchi pin-ala killingwa inggalà lasngay si Paul. Ot lansagung kan siya ot kalala si ayunganla, "Gapu si kilabyelin chi ngachen Jesu Kristu ibyegak un lumawaka kan siya." Ot kakma lummawa chi ayunganla.

¹⁹ Laammuwan pun chi sinmusassu kan siya un lappun mangeancha si pilak, chilokmaancha cha Paul kan Silas ot giluyuguyudcha chicha illiyoy si inggewan cha papangat chi ili. ²⁰ Illiyoycha chicha kan cha kuis cha Romano ot kalancha, "Cha alla'n Judio, pin-acha manggulu

si siudad taku, ²¹ ti itudtuchucha ugalin sumpling si lintog taku ya achipun makwan suyuton taku'n Romano."

²² Si hachi lichoga cha amod un tagun simpapakuy mamabyasuy kan chicha. Ot imbilin cha kuis un lusayancha chicha ya impabyautcha chicha. ²³ Lagamputchu pun chicha pilatunged bilaubyautan, illiggacha chicha si byabyayyuchen ot imbilinchu si man-aachug ta ammala chicha aadchugen. ²⁴ Illiggan chi man-aachug chicha si sugok chi byabyayyuchen ot inyusukla ikicha si mambyeatan chi manchegson un kayu'n lagoobyen.

²⁵ Gawan labi pun, lalluwaluwalu ya langkankanta cha Paul kan Silas un manchaychayaw kan Apudyus. Manchochongney cha kadwacha'n byayud kan chicha. ²⁶ Oli pun, illiggala kaog-ogyat un chita ot liyog-on chi lissaachen chi byabyayyuchen. Ot kakma liwalit cha losan un sawang ot laamin lapuksay cha kaweyn cha byayud.

²⁷ Bummangon pu man-aachug, intullongla un laamin liwalit cha sawang chi byabyayyuchen, lilukpusla sablila ta otoyola oyya long-egla, ti kalala lu ummawid losan cha byayud. ²⁸ Ngim lapalakuy si Paul, un kalala, "Achim otoyon chi long-eglu, ti wechewed kami utla!"

²⁹ Lampaaya hachi'n man-aachug si silaw kan cha kadwala. Ot masaswok si inggewancha Paul kan Silas, ot lamaypayogpog un lampalintuming si sangwalancha. ³⁰ Ot illawala chicha ot makaimus, "Simma masapuy'n kook ta mataguwak."

³¹ Kalancha, “Mamatika kan Apu Jesus ked matataguка, ya pati bo cha kabyeyoylu.” ³² Ot intuyuycha imbyegbyega ugud chi Apu kan chicha losan un inggew si byeyoyla. ³³ Si hachi’n gawan labi, intallay chi man-aachug chicha si awechen chi chelum ot chuysala cha sugatcha. Lagamput pun, kakma lampabunyeg ya losan un kabyeyoyla. ³⁴ Intallayla cha Paul kan Silas ud uwacha ot pilakalala chicha. Lagalas siya ya losan un kabyeyoyla gapu ta lamaticha kan Apudyus.

³⁵ Labigat pun, lambuun cha kuis cha iRome si pulis un umoy mangibyega si man-aachug, “Ibukatlu cha hachi’n leyaki.”

³⁶ Ot kalan chi man-aachug kan Paul, “Imbilin cha kuis un mibukat kayu kan Silas. Ked bibiyu’n umoyon.”[†]

³⁷ Ngim kalan Paul kan cha pulis, “Bilau-tancha chikami si inggewan cha achu’n tagu un lappun inchesancha si lakabyasuyanmi ya imbyayudcha chikami ked sigud un Romano kami. Ked si sala pioncha’n gigillok kami’n umoyon. Achipun makwa katchi! Cha kuis cha umali utla ta chicha mismu’n mangitallay kan chikami.”

³⁸ Ot ummoy cha pulis imbyega hachi’n ugud kan cha kuis, ot ummogyatcha si chingngeycha un Romano cha Paul kan Silas. ³⁹ Ot ummoycha si byabyayyuchen ta mampakawancha kan chicha. Lagamput pun impeyawacha chicha ot ilàayukcha chicha ta telancha siudad.

[†] **16:36** 16:36 Ha piola’n uguchon si Greek, ingkayun ked mallin-ot chi somsomokyu.

40 Lummawacha si byabyayyuchen ot ummoycha ud uwān cha Lydia. Udchi inchesancha cha mamati ot silegegcha chicha. Ot umoyoncha.

17

Cha Paul Ud Thessalonica

¹ Langoy cha Paul kan Silas ud Amphilipolis ya Apollonia ot gummatongcha ud Thessalonica un awechen chi sinagogan cha Judio. ² Ked liyugali kan Paul un pin-a umoy si sinagoga. Tiyu'n Sabyechu un lakasongsongbyat kan cha tagu mipanggop si ugud Apudyus. ³ Impakaawatla ya pilaloklokala un masapuy'n mapaligatan si Kristu ya matoy ked umuli matagu kasiñ. Kalala, "Ha alla'n Jesus un pin-ak ibyegbyega kan chikayu, ked siya Kristu." ⁴ Lamati cha uchum un Judio, ot litun-udcha kan Paul ya Silas. Lamati bo cha achu'n mangapudyus un Gentil ya cha langangatu'n byebbyebyai.

⁵ Ngim maapos cha achipun mamati'n Judio ot chilagupcha cha mangkatingang si cha kekkesata manggulucha inggala lagulu losan cha umili. Ummoycha lillok chi byeoyoy Jason, singsingtoncha cha Paul kan Silas ta ipeyawacha chicha si inggewan cha amod un tagu. ⁶ Ngim achipuncha pun chicha maochesan, giluyudcha si Jason ya cha uchum un mamati ot illiyoycha kan cha papangat si siudad, ot ipakupakuycha un, "Cha alla'n tagu langgulugulucha si ili-ili ked allachà utla'n siudad taku. ⁷ Ked limangilin Jason chicha. Losan un mitun-ud kan chicha, sumuplingcha si lintog chi Emperador un kangkalancha'n

awed chi sabyali'n Ari un mangngachen Jesus."

⁸ Chingngeyn pun cha papangat ya amod un tagu chi hachi'n impabyasuycha, patungedcha lachalagen. ⁹ Ot lampiyansaoncha si Jason ya cha uchum un mamati ot ibukatcha chicha.

Cha Paul Kan Silas Ud Berea

¹⁰ Si hachi'n labi imbuun cha mamati cha Paul kan Silas ud Berea. Gummatongcha pun udchi, ummoycha si sinagogan cha Judio. ¹¹ Cha Judio ud Berea, bibiyu ugalicha lu cha iThessalonica, ti ammancha chongyon chi ugud Apudyus ya ileygew un acha-achayoncha ta ilancha lu tuttuwa ibyegbyegan Paul. ¹² Achu cha lamati kan chicha, pati cha achu'n lelleyaki'n Gentil ya cha langangatu'n byebbyebyai.

¹³ Ngim laammuwan pun cha Judio un inggew ud Thessalonica un imbyegbyegan Paul chi ugud Apudyus ud Berea, ummoycha udchi ot silubsubcha cha amod un tagu ta manggulucha. ¹⁴ Ot kakman cha mamati imbuun si Paul si igid chi byeybyey, ngim latelan cha Silas kan Timothy ud Berea. ¹⁵ Cha leyaki'n lamiyun kan Paul intiyudcha siya inggala'd Athens. Sakbyey un langulincha'd Berea, imbilin Paul kan cha Silas kan Timothy un chesoncha'n mituntun-ud kan siya.

Si Paul Ud Athens

¹⁶ Si languuwayan Paul kan chicha ud Athens, patunged laasusu somsomokla si intullongla cha achu'n silan-apudyus si hachi'n siudad. ¹⁷ Ot ummoy si sinagoga, lakasongsongbyat kan cha Judio ya cha mangapudyus un Gentil. Ileygew bo

un lakaug-uggud kan cha tagu'n awed si mekit ya lakasongsongbyat kan cha tagu'n inggew udchi.

18 Inggew bo cha mimistulun cha Epicurean* ya Stoic un pin-a lakasongsongbyat kan siya. Kalan cha uchum, "Himmaga ibyegbyegan chi alla'n aginlalastug un tagu?" Kalan cha uchum, "Siya lin ibyegbyegala kàichatun apudyus." Imbyegacha hachi, ti pin-an Paul imbyegbyega chi bibiyu'n chameg mipanggop kan Jesus ya umuliyan mataguwan kasin.[†]

19 Ot illayacha si Paul ot illiyoycha siya si sangwalan cha kukunsisey un ngadloncha Areopagus. Ot kalancha, "Lu makwa ipakaammum kan chikami chi alla'n kàichatun tudtuchu un pin-am ibyegbyega, **20** ti cha uchum un imbyegbyegam, lappun chingchingngeymi kismatchi ked pionmi un maammuwan lu simma piola'n uguchon." **21** Imbyegacha hachi ti losan cha tagu'n iyAthens ya ulay cha lakaumili kan chicha, eygewoncha'n mangibyegbyega mipanggop si hachi ya manchochongney si kàichatu'n tudtuchu.

22 Oli pun summiked si Paul si sangwalan

* **17:18** 17:18 Epicurea, kalancha lu lummoswa lawa lubung, lappun langwa. Kalancha lu matoy chi tagu, ha ispiritula lappun. Ked ha koola si biyegla ked ganggalasola si malungpayala si losan un piola. Ha Stoic kalancha ha ispiritula lappun lu matoy. Ngim kalancha ha tagu masapuyn suyutola awed si somsomokla ulay lu awed sakit, sigeb willu galas un maliklala si long-egla, ti somsomok chi masapuyn mangituray si long-eg. † **17:18** 17:18 Anastasis - ugud un lausey si Greek si umuliyan mataguwan. Cha iyAthens langkamalicha si somsomokcha un Jesus ya Anastasis ked ngachen cha chuwan apudyus.

cha Areopagus ot kalala, "Chikayu'n iyAthens, mailak un ipapatiyu un manchaychayaw si apudyusyu. ²³ Si langaggakayak si alla'n siudadyu ot intullongku cha lugey'n pin-ayu manchaychayawan, inggew chi inchesak un chachattulan un lakanuyat chi ugud un, 'Para si Apudyus un chaampunmi maagammuwan.' Hachi'n Apudyus un chaychayawonyu un ulay lu achipunu ammu siya, ked siya inyak ipakaammu kan chikayu si sala. ²⁴ Siya Apudyus un langwa si pita ya cha losan un inggew, ked achipun inggew si templo un kingwan cha tagu, ti siya Apu ud langit ya pita. ²⁵ Achipunla masapuy tuyung chi tagu. Siya mismu mangatod si biyeg cha losan, angos ya losan un masapuy taku. ²⁶ Killingwan Apudyus chi ossaan un tagu si chamu ked siya lampeypuwan cha losan un kalasin cha tagu ot killingwala chicha un inggew si intilun chi pita. Siya langikodchong si timpu un manturayan chi kacha ili ya kiged cha lugey un inggewancha. ²⁷ Killingwala hachi ta sington cha tagu siya ked maochesancha otyan si pin-acha malingsingtan, ti chakampun un adchayuwani si kacha osa kan chitaku. ²⁸ Awed chi imbyegan chi osa,

'Siya mangatod si biyeg taku, ya siya mangayuwani kan chitaku si

malidtidchayalan taku ya mataguwan taku.'
Kalan bo cha uchum un kachechegchegtu,

'Aalakla chitaku bo.'

²⁹ "Ked gapu ta aalak chitaku kan Apudyus, masapuy'n achi taku otyan kalan un miyisu

kila-Apudyusla si kilaapudyus cha alla'n silan-apudyus un byalituk willu pilak willu byetu un killingwan cha lalaing un tagu. ³⁰ Pileyaus Apudyus cha timpu un lappun tagammun cha tagu kan siya. Ngim si sala, imbilinla kan cha losan un tagu ta mambyabyawicha kan cha byasuycha. ³¹ Ti ingkodchongla eygew un manguisala kan cha losan un tagu utla lubung. Awed bo tagu'n chilutukala un manguis un ustу kan chicha. Pilaloklokala un siya chilutukala si lalaguwala kasin kan siya."

³² Chingngeycha pu imbyegan Paul mipanggop si umuliyan cha latoy mataguwan kasin, liyokyok cha uchum siya ngim kalan cha uchum, "Pionmi un chongyon kasin chi mipanggop si alla." ³³ Ot tilelan Paul cha kukunsisey. ³⁴ Ngim cha uchum kan chicha lichogacha kan siya ot lamaticha. Osa kan chicha ked si Dionysius, osan membron chi kukunsisey un Areopagus. Osa bo byebyai un mangngachen Damaris ya awed bo cha uchum.

18

Si Paul Ud Corinth

¹ Lagamput pu hachi, tilelan Paul ud Athens ot ummoy ud Corinth. ² Udchi inchesala osa'n Judio un lampeypu'd Pontus un mangngachen Aquila ya si asawala'n Priscilla. Kaggegetongcha un lampeypu'd Italy, ti imbilin Emperador Claudius un umoyon cha losan un Judio ud Rome. Ummoy Paul chicha gileggakay. ³ Gapu ta man-iisu kawachicha un mangwa si kambas, illinggew ya lakakawachi kan chicha. ⁴ Ot Silabyechu'n

ummoy si Paul si sinagoga ya pilachasla'n ilawis cha Judio ya cha Gentil un mamati kan Jesus.

⁵ Gummatong pun cha Silas kan Timothy un lampeypu'd Macedonia, impapuut Paul imbyegbyega ugud Apudyus ya pilaloklokala kan cha Judio un Kristu si Jesus. ⁶ Ngim siluppling pun cha Judio siya ya lan-uguuguchenchcha si lawwing, pilukpukala tapuk si silupla ta ipailalan isitola ot kalala kan chicha, "Lu chusaon Apudyus chikayu, ha long-egyu amuyuwanyu! Lappun biyangku. Mallugi si sala inyak kan cha Gentil."

⁷ Ot tilelan Paul chicha ot ummoy likabyeyoy kan Titius Justus, osa un Gentil un pin-a manchaychayaw kan Apudyus. Ha byeeyoyla ked cheeg chi sinagoga. ⁸ Inggew si Crispus un pangat chi sinagoga ya losan un kabyeyoyla lamicitcha kan Jesus. Achu bo cha lampeypu'd Corinth un lamati si chingngeycha imbyegbyegan Paul ya lampabunyegcha.

⁹ Si osa'n labi lampaila chi Apu kan Paul ot kalala, "Achika umogyat, ngim ipapatim un mangibyegbyega si ugudku. Achim iyagey! ¹⁰ Ti awechak kan sika, ked lappun tagu si mangaluka kan sika ti achu cha taguk si alla'n siudad." ¹¹ Ot illinggew siya si sintawon ya olom buyan un pin-a mantudtuchu si ugud Apudyus.

¹² Si langgubillachuyan Gallio ud Achaia, lantimpuyug cha achipun mamati'n Judio un chokmaancha si Paul ked illiyoycha siya si kurti ta ichiyumcha kan Gubillachuy. ¹³ Kalancha, "Allaya tagun pin-ala awison cha tagu taplu

manchaychayawcha kan Apudyus si kopya un sumupling si lintog."

¹⁴ Ngim man-ugud oyya si Paul, ot kalan Gallio kan cha Judio, "Lu awed byasuyla willu lawwing un killingwala, alusak chongyon cha chiyumyun Judio. ¹⁵ Ngim gapu ta mipanggop si pion chi ugud un ibyega ya cha ngachen cha tagu ya lintogyu chi man-is-isikanyu, chikayu mangamung. Issak un manguis kan cha katchi." ¹⁶ Ot pileyawala chicha si korti. ¹⁷ Ot chilokmaan cha si Sosthenes un pangat chi sinagoga ot bilau-tancha siya si paway chi kurti. Ngim achipun Gallio biliyangan chicha.

Langulin Si Paul Ud Antioch

¹⁸ Illinggew si Paul kan cha mamati ud Corinth si labyeyeg. Lampakacha ot tilelala chicha ot ummoy ud Cencrea un kadwala cha Priscilla kan Aquila. Gummatongcha pun ud Cenchrea, lampaatapulug si Paul ta ipailala un latungpey chi insapatala kan Apudyus.* Ot lanlugencha si bapur un umoy ud Syria. ¹⁹⁻²¹ Gummatongcha pun ud Ephesus, tilelan Paul cha Aquila kan Priscila. Ot ummoy ud sinagoga ot lakasong-songbyat kan cha Judio. Tilawichencha si Paul ta inggew yan kan chicha udchi ngim achipunla inteen. Lampakacha kan chicha ot kalala, "Lu siya pion Apudyus, mangulilak kan chikayu." Ot lanlugen kasin si bapur un umoy ud Syria.

²² Gummatong pun ud Caesarea un osa'n ili ud Syria, lalagecha ummoy ud Jerusalem ot gilaggakayla cha mamati. Ot lan-osog ummoy ud

* **18:18** 18:18 Numbers 6:18

Antioch. ²³ Lagamput pu illinggewala si pigan eygew udchi, lanlubbyat ot ummoyla gilaggakay cha ili-ili'n sakupon chi Galatia ya Phrygia ta pakoscheyola cha mamati.

Si Apollos Ud Ephesus Ya Corinth

²⁴ Si hachi, gummatong ud Ephesus chi osa'n Judio un lampeypu'd Alexandria. Ha ngachenla Apollos. Lalaing siya un man-ugud ya achu ammula mipanggop si liigili'n ugud Apudyus. ²⁵ Laachayan siya mipanggop kan Apu Jesus ya mallagpot un man-ugud ya lappun mangkuyangan chi mantutudtuchula mipanggop kan Jesus. Ngim abus chi lambunyagen John si ammula. ²⁶ Lateyod un lan-ugud ud sinagogan cha Judio. Chinggeyn pun cha Priscilla kan Aquila siya, ilayagencha siya ud uwacha ot impakaawatcha'n ustu-ustu cha achipunla ammu mipanggop kan Jesus ya in-ilon Apudyus un malagu kan cha tagu. ²⁷ Pion pun Apollos un umoy si probinsyan chi Achaia, silegeg cha mamati'd Ephesus siya ot laluyatcha kan cha mamati ud Achaia ta mangiliyoncha siya. Gummatong pun udchi, chakey intuyungla kan cha lamati mipagapu si kachegun Apudyus. ²⁸ Ti lalaing un lakasongsongbyat kan cha Judio, ot ilabyakla chicha ti pilaloklokala si ugud Apudyus un Kristu si Jesus.

19

Ha Illinggewan Paul Ud Ephesus

¹ Si illinggewan Apollos ud Corinth, ummoy si Paul ud Ephesus un lampeypu'd Frigia un

lalidtidchayan langoy si babbilig. Gummatong pun udchi, inchesala cha uchum un mamati.
2 Ot ilimusla kan chicha, “Ha ilawatyu kamma Ispiritun Apudyus si lamatiyanyu?”

Kalancha, “Lai, lappun chingchingngeymi un awed Ispiritun Apudyus.”

3 Ot ilimus Paul, “Simma tudtuchu un siluyutyu si labunyagen kayu?”

Kalancha, “Ha tudtuchun mipanggop si bunyeg un insuyun John.”

4 Oli pun kalan Paul, “Ha bunyeg un intudtuchun John ked mipanggop si mambabyawiyan cha tagu kan cha byasuycha. Ngim imbyegala bo kan cha tagu un mamaticha si misagsagulud kan siya un si Jesus.”

5 Chingngeycha pu hachi, lampabunyegcha kasin ta ipakaammucha un si Jesus chi Apucha.

6 Impatay pun Paul chi imala kan chicha, ummoy chi Ispiritun Apudyus kan chicha ot langugudcha si sabyali'n ugud ya impakaammucha ugud Apudyus. **7** Umoy un lasawayan si chuwa'n lelleyaki.

8 Lilumlok si Paul si sinagogan cha Judio ot lateyod un pin-a langibyegbyega si ugud Apudyus si tiyun buyan. Lateyod un laka-songsongbyat ya langawis kan cha tagu mipanggop si Mampangatan Apudyus ta mamaticha.

9 Ngim mangkatangkin cha uchum ot achipuncha lamati. Lan-ugu-uguchencha si lawwik cha pammatin cha kristiano kan cha kadwacha si sangwalan cha grupu. Ot tilelan Paul chicha ot intallayla cha mamati ot ummoycha si iswilaan Tyrannus. Ot ileygew un man-iillacheycha.

10 Lantuytuyuy alla si chuwa'n tawon. Ot losan cha tagu'n inggew si probinsiyen chi Asia, Judio man kan Gentil, chingneycha ugud Apudyus mipanggop kan Apu Jesus.

Cha Aalak Sceva

11 Achu-achu cha lakaskaschaaw un killingwan Apudyus gapu kan Paul. **12** Ti ulay chi panyu ya luput un pin-an Paul ilusey, lu iyoycha kan cha lasakit willu laayan, ked lummin-awacha ya telan cha ayan chicha. **13** Ngim inggew cha uchum un Judio un pin-a umoy manliklikwos un mampeyyaw kan cha ayan, ot pilachascha ilusey chi ngachen Apu Jesus. Ha pin-acha koon, kalancha, "Sikan ayan, gapu si kilabyelin chi ngachen Jesus un pin-an Paul ibyegbyega, ibyegak un lumawaka kan siya." **14** Cha pin-a mangwa si katchi ked cha pitu'n lelleyaki'n alak Sceva un osa'n ap-apun cha papachin cha Judio. **15** Osa'n eygew summongbyat chi ayan kan chicha un kalala, "Ammuk si Jesus ya ammuk bo si Paul, ngim chikayu ngay, silu kayu?" **16** Ot lawalaswas chi leyaki'n laayan kan chicha ot patunged lakatiliw kan chicha inggala laabyakcha losan. Ot ummawidcha un simpapatiwayway ya lasugasugat.

17 Laammuwan pun cha losan un tagu'd Ephesus, Judio man ya cha Gentil, laam-amodcha ummogyat ot chilayawcha ngachen Apu Jesus. **18** Achu cha mamati'n ummoy langipudlu ya langipakaammu un lambyabyawicha si lawwing un pin-acha killingwa si sangwalan cha tagu.

19 Ot chilagup cha uchum un pin-a mansalsala-mangka liblucha ot singgobcha si sangwalan cha tagu. Ha gated chi liblucha ked umoy un limampuyun libun pilak.* **20** Ot gapu si hachi'n laklakwa, lanchinchilameg chi ugud Apudyus mipanggop kan Apu Jesus ya ummachu-achu cha lamati kan siya.

Ha Gulu Ud Ephesus

21 Lagamput pu hachi'n lakwa, simsimmok Paul un mangoy si probinsiyan chi Macedonia ya Achaia asi ot umoy ud Jerusalem. Kalala, "Lu magamputak umoy udchi, masapuy'n inyak bo ud Rome." **22** Ot pilaulala'd Macedonia cha Timothy kan Erastus un chuwa'n pin-a tumuyung kan siya, ngim illinggew siya si sin-akitan ud probinsiyan chi Asia un awechen Ephesus.

23 Si hachi'n timpu inggew chi kaog-ogyat un gulu ud Ephesus mipanggop si pammatin chi kristiano. **24** Ti inggew chi osa'n leyaki un mangngachen Demetrius un osa'n mambobosey si palata,[†] pin-a mangwa si silantempon Artemis un apudyuscha. Ked amod chi galansiyacha un maayan cha mamboboseyola.

25 Chilagup Demetrius cha losan un mamboboseyola ya cha uchum un mambobosey ot kalala kan chicha, "Kakadwa, ammuyu un ha alla'n kawachi taku siya bummaklangan taku.

* **19:19** 19:19 Osa'n drachma un pilakcha ked balor chi mangeygew un tangchen. † **19:24** 19:24 Chakampun un pilak ngim ha kilapotogla ked mikadwa si buyawan.

26 Intutullong taku ya chingchingney taku pinala itudtuchu kan cha achu'n tagu. Ibyegbye-gala'n chakampun un tuttuwa'n apudyus cha pin-an chi tagu koon. Ked achu cha ilawisla'n tagu un lamati utla Ephesus ya allà akit un losan cha ili si probinsiyan chi Asia. **27** Lu lawwik chi chameg chi kawachi taku, si umali'n eygew lappun mangngila. Chakampun un abus chi hachi, ngim mambyalin lappun simbin chi alla'n templon chi apudyus taku'n Artemis. Ked mayam-an bo potogla un siya pin-an cha tagu chaychayawon si kaili-ili si probinsiyan chi Asia ya losan un lubung!"

28 Chingngeyn pun cha tagu hachi, amod chi silangacha kan Paul ya cha kadwala, ot lanchichisaloncha lampakuy un kalancha, "Machayaw si Artemis un apudyus taku utla Ephesus!" **29** Achipun labyeyeg lagulu cha losan un umili ot sintotodchakcha'n ummoy si palasa ot chilokmaancha cha Gaius kan Aristarchus un kadwan Paul un iMacedonia. **30** Pion Paul un umoy si sangwalan cha amod un tagu ngim achipun cha mamati impalubus. **31** Inggew bo cha uchum un pangat si hachi'n probinsiya un gagayyom Paul, langibuuncha si ummoy langibyega kan siya ta mampakpakaasicha ta achipun siya mampappaila kan cha tagu si palasa.

32 Oli pun, amod cha atingey un lappun kapuutan chi ipakupakuycha, ti lagulu cha tagun lachagup ked kaachuwan kan chicha lappun ammucha lu pachaggey langgetgetong. **33** Ot inchulun cha Judio si Alexander si sangwalan

cha amod un tagu ta ipakaawatla kan chicha, ti ummogyatcha lu pabyasuyon cha amod un tagu chicha. Intayeg Alexander chi imala ta pag-ingkola cha tagu ta man-ugud si malakcheyala. ³⁴ Ngim immatulan pun cha tagu un Judio siya, lanchichisaloncha impakupakuy si chuwa'n uras un kalancha, "Machaychayaw si Artemis un apudyus taku utla Ephesus."

³⁵ Ot lampaila chi iskubenti'n chi siudad. Pilag-ilokla ked chicha, kalala, "Susulud un iyEphesus, ammu taku losan un ha siudad ud Ephesus chi mangay-ayyuwan si templon chi machaychayaw un Artemis ya ha byetu'n laodcheg un lampaypu'd langit. ³⁶ Lappun makwa'n makaibyega un chakampun un tuttuwa alla. Ked gumilok taku ya achi taku mangkamukamu. ³⁷ Cha tagu'n inggetongyu utla, lappun ilakawcha si templo taku ya lappun bo imbyegbyegacha si lawwing mipanggop si apudyus taku. ³⁸ Lu si Demetrius ya cha kadwala'n mambobosey, lu awed ipabyasuyyu si osa'n tagu, awed cha kuis ya cha pangat chi ili si opisilacha. Udchi masapuy'n ayanyu'n manchiyuman. ³⁹ Ngim lu awed sabyali un masapuyyu, masapuy'n uwayonyu ta man-uuguchenmi si ustu'n mammimitinganmi. ⁴⁰ Ti machalagelak lu ichiyumcha chitaku kan cha papangat taku ud Rome gapu si alla'n gulu si sala'n eygew. Ked simman li ilasun taku ti lappun ustù bibiyu'n mallasun taku." ⁴¹ Lagamputla pun imbyega hachi, pilaoyonla cha tagu.

20

Ha Langulilan Cha Paul Ud Macedonia Ya Achaia

¹ Lagamput pu hachi'n gulu, chilagup Paul cha mamati ot silegegla chicha. Ot imbyegala'n umoyon ot ummoy ud Macedonia. ² Ummoy kan cha ili-ili ot silegegla cha mamati si achu'n imbyegbyegala, ot ummoy ud Achaia un ngadloncha bo Greece. ³ Illinggew udchi si tiyu'n buyan. Alla oyyan umoy mallugen si bapur un umoy ud Syria si laammuwala pin-an cha Judio siya man-uumayan otoyon. Ot simsimmoklan mangulin malliglig ud Macedonia. ⁴ Kadwala cha Sopatro un alak Pyrrhus un iBerea, Aristarchus ya Secundus un iThessalonica, Gaius un iDerbe, Timothy, Tychicus ya Trophimus un iyAsia. ⁵ Ummun-ula cha kadwala ot iluway chikami ud Troas. ⁶ Lagamput pu pisyasta un mangalancha si tilapay un lappun mampabotey, lanlugen kami si bapur malipud Philippi ta tun-uchonmi chicha. Lummaus pu lima'n eygew, lichuum kami kan cha kadwami ud Troas. Ot illinggew kami si pitu'n eygew udchi.

Ha Alungus Chi Langgaggakayan Paul Ud Troas

⁷ Si umula'n eygew chi Chuminggu, lachagup kami losan un mamati ta mangan kami si tilapay un malomsomkanmi si latoyan Jesus. Lagamput pun, lantudtuchu si Paul kan cha tagu inggala gawan labi, ti kalala lu umoyon si mabigatala. ⁸ Achu silaw si langingngatu'n kuwetu un lammimitiganmi. ⁹ Inggew chi bumaru

un mangngachen Eutychus un ummaammuy si binta. Labyeyeg pu lan-ugu-uguchen Paul, lanchukchukmog inggala leeyot chi suyopla ot laodcheg lampeypu si mikatlu'n sag-on chi byeyoy. Achangoyon cha pun siya, latoy. ¹⁰ Lanosog si Paul ot lukbubyela ya kiloskosla siya un kalala, "Achi kayu machalagen, ti latattagu." ¹¹ Oli pun langulin ud ngatu ot bilisakla tilapay ot killanmi. Ot intuyuyla lakaug-uggud kan chicha inggala si summilè ilit, ot ummoyon kami. ¹² Illiyoycha hachi'n bumaru ud uwacha ked amod chi tileyokcha ti latagu.

Ha Ummoyan Paul Ud Miletus

¹³ Ummula kami ummoy lanlugen si bapur un umoy ud Assos un malagasanmi kan Paul. Siya imbyegala kan chikami ti malidchayan un umoy udchi. ¹⁴ Lan-oochas kami pun ud Assos, lakalugen kan chikami ked ummoy kami ud Mitylene. ¹⁵ Labigat pun, lanlugen kami udchi ot lichuum kami ud chomangon Chios. Kasin pun labigat, ummillong kami ud Samos. Ot kasin bo labigat, gummatong kami ud Miletus. ¹⁶ Simsimmok Paul un achipun kami manchegas ud Ephesus ta achi kami mataktaq udchi probinsyan chi Asia, ti makamu si Paul un gummatong ud Jerusalem, ta lu makwa, maabutala eygew chi Pentecost.

Ha Lantudtuchuwan Paul Kan Cha Pallakayon Ud Ephesus

¹⁷ Si inggewanmi ud Miletus, impaayeg Paul cha pallakayon cha mamati ud Ephesus. ¹⁸ Gummatongcha pun, kalala kan chicha, "Ammuyu mambibiyegku si inggewak kan chikayu

malipud si chamu un ummaliyak utla probinsiyen chi Asia. ¹⁹ Lansimsimbiyak kan Apu Jesus un si papakumbyabya. Lantodtodtod bo cha luwak un maas-asusu somsomokku gapu si lampapaligat cha Judio kan sakon, lantu mayancha otoyon sakon. ²⁰ Ammuyu bo un ilaminku imbyegbyega cha bumayuwanyu ya lantudtuchuwak kan chikayu si kaachuwan cha tagu ya ulay si byebbyeyoyyu. ²¹ Imbyegbyegak un ustu-ustu kan cha Judio ya cha Gentil un masapuy'n mambyabyawicha kan cha byasbyasuycha ya mansagungcha kan Apudyus ya maticha kan Apu Jesus.

²² “Ked si sala, inyak ud Jerusalem ti siya imbilin chi Ispiritun Apudyus kan sakon, ked lappun ammuk lu silu makwa kan sakon utlat. ²³ Ha ammuk abus ked mabyayuchak ya mapaligatalak si kacha siudad un ayak, siya impatigammun chi Ispiritun Apudyus kan sakon. ²⁴ Ngim ulay lu matoyak, ti lappun bilang chi biyegku, piok un gamgamputok losan cha kawachin impakwan Apu Jesus kan sakon, un mangibyegbyega si bibiyu'n chameg mipanggop si kachegun Apudyus kan chitaku.

²⁵ “Chikayu illiinggewak si langibyegbyeg-ak si mipanggop si Mampangatan Apudyus, ked si sala ammuk un achipun taku man-asitullong kasin. ²⁶ Ked ibyegbyegak kan chikayu si sala'n eygew, lu awed misila kan Apudyus machusa, chakampun un byasuyk. ²⁷ Ti ilaminku imbyegbyega kan chikayu cha losan un pion Apudyus.

²⁸ “Ammanyu allechen cha long-egyu ya cha

losan un tagu'n impaayyuwan chi Ispiritun Apudyus kan chikayu, ti siya biyangyu un pangpangucha. Ayyuwalanyun ustu cha tagun Apudyus, ti silakala chicha si chayan chi mismu'n Alakla. ²⁹ Ammuk un lu umoyolak, umali cha tuntullin mimistulu manyam-an kan chikayu, un isucha laatap un asu, ked lappun kacheguwancha. ³⁰ Awed bo cha uchum kan chikayu un mamati un asi mantudtchu si tilutuli taplu awisola cha mamati un mitun-ud kan chicha. ³¹ Ked man-alled kayu. Somsomkonyu un bilegbyeg-ak chikayu losan si tiyu'n tawon un illinggewak kan chikayu, ileygew ya lilabin malluluwaak gapu si kacheguk kan chikayu.

³² "Si sala ipuyangku chikayu kan Apudyus ya ingkarila un kacheguwala chikayu. Siya mallakabyalin un mampakoschey si pammatiyu ya mangatod si binchisyun un ingkarila kan cha losan un pileykasla un tagula. ³³ Kan sakon, lappun langkochewak si pilak, buyawan willu silup ulay silu kan chikayu. ³⁴ Ammuyu mismu un lummabuwak ta siya idchok si kasapuyak ya cha kasapuyan cha kakadwak. ³⁵ Siya pasigku killingwa ta awed mantuyachenyu, ti masapuy'n mampangog taku'n mangkawachi ta awed maituyung taku kan cha makasapuy. Somsomkon taku imbyegan Apu Jesus un kalala, 'Laganggalas chi mangatod lu mangkochew.' "

³⁶ Lagamput pun Paul imbyega cha alla, lampalintuming cha losan ot lalluwalu si Paul. ³⁷ Ot sin-iibincha un mangoskos ya mangikis kan siya. ³⁸ Manchachauycha si imbyegala un achipuncha

kasin man-asitullong. Ot litun-udcha kan siya inggala si igew chi bapur.

21

Ummoy Si Paul Ud Jerusalem

¹ Lansisila kami pun kan chicha, lanlugen kami si bapur ot langawkaw-as kami ud Cos. Labigat pun, ummoy kami ud Rhodes, ot kasing labigat, ud Patara ot udchi lanchissaagenmi. ² Ot inchesanmi osa'n bapur un umoy ud Phoenicia, ot lanlugen kami. ³ Si machuwigi, maotapmi ud Cyprus un langoyanmi, ot langawkaw-as kami ud Tyre un osa'n ili si probinsiyen chi Syria. Lanchissaeg kami udchi, ti siya mangichissaagen chi bapur kan cha keygala. ⁴ Udchi inchesanmi cha uchum un mamati ot illinggew kami kan chicha si pitu'n eygew. Gapu si Ispiritun Apudyus ilàayokcha si Paul ta achila ituyuy un umoy ud Jerusalem. ⁵ Ngim lagamput pu illinggewanmi udchi, intuyuymi un lambiyasi. Losan cha mamati pati cha byebbyebyai ya cha aalakcha litun-ud kan chikami inggala lichuum kami si teyanteg. Udchi lampalintuming kami si teyanteg ot lalluwalu kami. ⁶ Ot imbyegami'n ingkami si kacha osa ot lanlugen kami si bapur ked langulincha si byebbyeyoycha.

⁷ Intuyuymi un lambiyasi ot gummatong kami'd Ptolemais un lampeypu'd Tyre, ot lanchissaeg kami. Ot ummoymi gileggakay cha mamati ot illinggew kami kan chicha si osa'n eygew. ⁸ Ummoyon kami si labigat ot ummoy

kami ud Caesarea. Gummatong kami pun udchi, illinggew kami ud byeoyocha Philip, osa'n mangibyegbyega si bibiyu'n chameg. Siya osa kan cha pitu'n lachutukan ud Jerusalem un tumuyung kan cha apostoles. ⁹ Awed cha opat un alakla'n byebyeyasang un mangibyegbyega si ugud Apudyus. ¹⁰ Si illinggewanmi udchi si piga'n eygew, gummatong chi osa'n propeta un mangngachen Agabus, un lampeypu'd Judea. ¹¹ Ummali kan chikami ot illayala sintulun Paul ot siya lamayudla si imala ya ikila. Ot kalala, "Alaya imbyegan chi Ispiritun Apudyus, 'Kamatla bo koon cha Judio ud Jerusalem un mamayud si singkuwa si alla'n sintulun ked impuyangcha siya kan cha Gentil.' "

¹² Chingngeymi pu alla, ilàayokmi kan cha tagu udchi ta achipun umoy si Paul ud Jerusalem.

¹³ Ngim kalala, "Pakayuggey sin-iibin ya paasuwon chi somsomokku? Lakasagalaak un mabyayud ya ulay pay matoy ud Jerusalem mipagapu kan Apu Jesus."

¹⁴ Gapu ta achipunmi maàayok, gummilok kami ot kalanmi, "Otyan lu siyad makwa pion Apudyus."

¹⁵ Achipun labyeyeg chi illinggewanmi ot lansagala kami ot ummoy kami'd Jerusalem.

¹⁶ Kiladwaan chikami kan cha uchum un mamati'n iCaesarea. Gummatong kami pun, illiyoycha chikami ud uwancha Mnason un iCyprus, osa kan cha ummun-ula'n mamati ot illinggew kami ud uwacha.

Ha Imbyegan James Un Koon Paul

17 Gummatong kami pun ud Jerusalem, amod chi tileyok cha mamati'n lammangili kan chikami. **18** Labigat pun ummoymi kan cha Paul gilaggakay si James. Wechewed cha pallakayon cha mamati. **19** Si pilakumustan Paul chicha, iluguggudla cha losan un killingwan Apudyus kan cha Gentil mipagapu si kawachila.

20 Chingngeycha pu alla, chilaychayawcha si Apudyus. Ot kalancha kan Paul, "Sulud, pionmi un somsomkom un kalibulibu cha Judio un lamati kan Jesus ked siya iyaangoscha tuttuwaon chi lintog taku'n Judio. **21** Chingngeycha un intudtuchum kan cha Judio un billumyoy si igew cha Gentil un man-awichen cha lintog Moses. Ibyegbyegam kalu kan chicha un achipuncha sogyatan cha aalakcha willu achipuncha suyuton cha ugalin cha Judio. **22** Ked simma koon taku lù ta maammuwancha'n chakampun si tuttuwa chingngeycha, sigulachu'n chongyoncha'n gummatongka. **23** Bibiyu lu siyà koom cha alla. Awed cha opat kan chikami un lelleyaki un lansapata kan Apudyus. **24** Mibiyunka kan chicha si templo ta mampailaka kan pachi ked makakopyaka kan chicha si ugalin mampapeykas. Lu magamput, byayachem chi masapuycha un peytiyon, ta makwa un apulugen pachi uyucha ta maila un lagamput chi sapatacha.* Ta ammuwon cha tagu un lappun katuttuwaan chi ugud un chingchingngeycha mipanggop kan sika ngim sika mismu ked tuttuwaom chi lintog taku. **25** Ngim kan cha Gentil un lamati, allaya abus

* **21:24** 21:24 v. 23-24, Numbers 6:13-20

cha imbilinmi insuyat kan chicha un masapuy'n tuttuwaoncha. Achipuncha kalon cha michatun si silan-apudyus ya achicha bo kalon chi chaya willu cha ischa'n chi mapseyn ayam ya achicha makachegchegas." Allaya cha imbyegan James kan Paul.

²⁶ Labigat pun, lakaoy si Paul kan cha hachi'n opat un lelleyaki ot lakakopya si hachi'n ugali'n mampapeykas si long-egcha. Oli pun ummoycha si templo, ot imbyegan Paul kan pachi chi eygew un magamputan chi ugalicha'n mampapeykas. Ked hachi mampeytiyan cha kadwalan opat si michatun ya mampakuskuscha si uyucha.

Ha Lalokmaancha Kan Paul

²⁷ Alla pun akit un magamput chi pitu'n eygew, inggew cha uchum un Judio un lampeypu'd Asia un langitullong kan Paul si templo. Ot silubsubcha cha amod un tagu ta sumangacha, ot chilokmaancha si Paul. ²⁸ Lampakuycha kalan un, "Chikayu'n iyIsrael! Tuyunganyu chikami! Ti allaya tagu'n langibyegbyega kan cha tagu un chitaku'n Judio lawwik ya lawwik bo lintog Moses ya templo taku. Ked si sala ummoyla bo chilimok chi templo taku ti illillokla cha uchum un Gentil."[†] ²⁹ Imbyegacha hachi ti intullongcha si Trophimus un iyEphesus un libiyun kan Paul si ummoyancha si siudad. Ked kalancha lu illillok Paul siya si templo.

[†] **21:28** 21:28 Cha Judio ibilangcha un paliyaw lu lumlok chi Gentil si templocha. Mibyasey si lintog, lu awed Gentil un lumlok udchi, makwa'n otoyoncha siya.

³⁰ Achipun labyeyeg ot lagulu cha tagu ot langgunggulod cha losan ummoy si templo. Ot chilokmaancha si Paul ot giluyuguyudcha impeyawa'd lasin ot kakmacha inyolob. ³¹ Alla oyyan otoyoncha si Paul, mangwa ked chi osa'n tagu ummoyla imbyega si komander cha suychachu'n iRoma un lagulu cha umili. ³² Kakman chi komander lan-ayeg kan cha kapitan ya cha susuychachu ot sintotodchakcha'n ummoy si inggewan cha amod un tagu. Ot intullong pun cha tagu si komander ya cha susuychachula, kakmacha inggilok un malatey kan Paul. ³³ Oli pun ummoy chi komander chilokmaan siya ot imbilinla un byayuchoncha si chuwa'n kawey. Ot ilimusla kan cha tagu, "Silu tagun alla? Simma killingwala?" ³⁴ Ngim mansabyasabyali ip-ipkawcha ibyega ya amod atingeycha. Gapu ta achipun chi komander maawatan chi tuttuwa'n lakwa, imbilinla kan cha susuychachu un itallaycha si Paul ud kam-pucha. ³⁵ Lichuumcha pun si ey-eychen chi kampu, impangatun cha susuychachu siya ti manggegeyamsan cha amod un tagu gapu si sangacha. ³⁶ Michogchogchog cha amod un tagu un ip-ipkawcha kalan un, "Patoyon taku siya!"

Summongbyat Si Paul Kan Cha Judio

³⁷ Si langipelokancha kan Paul si kampu, kalala si komander, "Awed chi ibyegak kan sika?" Laschaaw chi komander, ti Griego ilugudla, ot kalala, "Mugga ammum gey un man-ugud si Griego? ³⁸ Kalak pun lu sika hachi'n iyEgypt

un langgulu si gubillu si sin-eygew. Siya langipangpangu si opat libu'n lelleyaki'n kapapatoy si lugey un lappun ummili."

³⁹ Summongbyat si Paul, "Sakon ked, Judiowak un lampeypu'd Tarsus si probinsiyan chi Cilicia, un osa'n machaychayaw un siudad. Kewam ta makauguchak kan cha alla'n tagu."

⁴⁰ Impalubus chi komander siya, ot summiked si Paul si ey-eychen ot impangatula imala ta pagingkola cha amod un tagu. Gummilokcha pun, illugilan lan-ugud si Hebrew un ugud cha Judio. Kalala,

22

¹ "Susulud kan aamma, chongyonyu alla'n malongbyatku kan chikayu." ² Ot chingngeycha pun un lan-ugud si Hebrew kan chicha, gummilokcha. Ot intuyuy Paul kalan un, ³ "Judiowak un liyalak ud Tarsus ud Cilicia, ngim chummakeyak utla Jerusalem ya lan-iswilaak kan Gamaliel. Ammala intudtuchu kan sakon cha losan un lintog cha aappu taku. Lapingotak un lansimbi kan Apudyus un isuyu si sala. ⁴ Ti pilaligatak cha mamati kan Jesus ya impapatouku bo cha uchum. Lelleyaki ya byebbyebyai, chilokmaak chicha ot impaibyayudku chicha. ⁵ Ked pilaloklokan chi kangatuwan un pachi ya cha kukunsisey un tuttuwa, ti chicha mismu langipaw-it si suyat kan sakon un ilawitku kan cha susulud ud Damascus. Ot ummoyak udchi manchokma kan cha mamati ked inggetongku chicha ud Jerusalem un byayud ta machusacha.

Ilugud Paul Chi In-ilola'n Lamati

⁶ “Ngim inggewak pun si chayan si mamatuk un ummachali'd Damascus, maeg chi lalisingak si amod chi lilangla'n lampeypu'd langit, ⁷ ot laodchegak ot chingngeyk chi ginga un kalala, ‘Saul, Saul, puggey sakon palpaligatan?’

⁸ “Ot ilimusku, ‘Siluka, Apu?’ Ot kalala, ‘Sakon si Jesus un iNazareth un pin-am palpaligatan.’

⁹ Intullong cha kadwak chi lummilang, ngim achipuncha chingney chi imbyegan chi gumminga.

¹⁰ “Ot ilimusku, ‘Apu, simma kook?’ Ot kalala kan sakon, ‘Lumibbyatka ta ingka ud Damascus, ti awed udchi mangibyega kan sika si cha losan un simsimmokkun ipakwa kan sika.’ ¹¹ Ngim achipulak makatullong ti lalisingak si hachi'n lummilang, ot kiliwichak kan cha kadwak ot ipuyutak ud Damascus.

¹² “Inggew chi osa'n leyaki un mangngachen Ananias. Mangapudyus un tungtungpayola lintog taku ya mas-oman cha losan un Judio un inggew udchi. ¹³ Ummali kan sakon ot summiked si cheegku. Ot kalala, ‘Suludku'n Saul, mantul-longka kasin.’ Ot si hachi'n uras lakatullongak ot lailak siya. ¹⁴ Lagamput pu hachi kalala, ‘Si Apudyus un chilaychayaw cha chachakkey taku, chilutukala sika ta agammuwom cha piola ya itullonglu lappun byasuyla un Alakla un lansimbi kan siya ya chongyom bo gingala. ¹⁵ Ti sika mangitistigu kan cha losan un tagu si cha intullonglu ya chingney. ¹⁶ Ked si sala, simman bo uwayom? Lumibbyatka ta ingka

mampabunyeg ked iluwalum kan Apu Jesus ta pakawalola cha byasuym.' Kalan Ananias kan sakon.

Imbuun Jesus Si Paul Un Mantudtuchu Kan Cha Gentil

¹⁷ "Langulilak pun ud Jerusalem, ummoyak laluwalu si templo ot inggew chi impailan Apudyus kan sakon un isun chi in-ilop. ¹⁸ Intullongku si Apu Jesus un kalala kan sakon, 'Chesam! kakmam telan ud Jerusalem, ti achipun cha tagu utla mamati si ibyegbyegam mipanggop kan sakon.'

¹⁹ "Ngim summongbyatak, 'Apu, mematicha lin, ti ammucha un sakon chi pin-a ummoy kan cha sinagoga lanchokma kan cha lamati kan sika ot imbyayudku ya bilautak chicha. ²⁰ Ammucha bo un lagalasalak si lamatoyancha kan Stephen un lantistigu mipanggop kan sika. Ti inggewak un langachug si silup cha lamatoy kan siya.'

²¹ "Ot kalala kan sakon, 'Ingkan, ti ibuunku sika si adchayuwan si cha tagun Gentil.' "

²² Imbyegan pun Paul hachi, cha amod un tagu lanchochongngeycha kan siya, illugicha impakuy, "Patoyon taku siya! Achiyu ipalubus un matagu!" ²³ Ot lampakupakuycha ya impaya-payapaycha silupcha ya lan-igap-uycha tapuk si ngatu. ²⁴ Ot imbilin chi komander kan cha suychachula'n iyoycha si Paul ud kampu ked silapchukancha taplu ammuwola lu puggey simpapakuy cha tagu kan siya. ²⁵ Ngim si lamayuchencha ta sapchukancha siya, kalan Paul si kapitan un summisiked udchi, "Ha ipalubus kamman chi lintog un sapchukam

chi osa'n tagu un Romano lu chaampunlu im-bistigeyon?"

²⁶ Chingngeyn pun chi kapitan chi hachi, um-moyna imbyega kan komander. Kalala, "Man-alledka si koom si alla'n tagu, ti osa siya un Roman."

²⁷ Ot ummoy chi komander kan Paul ot il-imusla kan siya, "Kewam ta ibyegam kan sakon, ha Romanka?"

Ot kalala, "O."

²⁸ Ot kalan chi komander, "Chakey lam-byayedku si lambyalilak un Romano."

"Ngim sakon, liyalakak un Romano," kalan Paul.

²⁹ Ot kakma lan-olat cha suychachu'n mangimbistigey kan siya, ked ulay chi komander, ummogyat ti laammuwala un Romano si Paul ya imbilinlan mabyayud siya.

Ilimbistigeyn Cha Kukunsisey Si Paul

³⁰ Pion chi komander un ammuwon lu simma ustuu'n ipabyasuy cha Judio kan Paul. Ot labigat pun, impaayegla cha ap-apun cha papachi ya cha losan un kukunsisey ta mammimitingcha. Ot illiyyla si Paul si igew cha mammimiting ot pilasikedla si sangwalancha.

23

¹ Intutukkeyn Paul chicha ot kalala, "Susu-lud, ammun Apudyus un mampeykas chi som-somokku mipanggop si in-ilok un lansimbi kan siya malipud si chamu inggala si sala'n eygew."

² Imbyegala pu hachi, imbyegan Ananias un kangatuwan un pachi kan cha liyaadchali kan

Paul ta tippaponcha tupokla. ³ Ot kalan Paul kan siya, “Agin-agin kan kuis, asin Apudyus sika tip-papon! Miyaligka si chingching un lapuntuyan si mamputilak. Umaammuyka utlat un manguis kan sakon un mibyasey si lintog taku, ngim sika mismu lalupling si lintog ti imbilinlun tippapon cha sakon.”

⁴ Ot kalan cha liyaadchali kan Paul, “Puggey pabiilan chi kangatuwan un pachin Apudyus?”

⁵ Ot kalan Paul un summongbyat, “Susulud, achipunku ammu un kangatuwan un pachi siya, lu ammuk achipunku pilabiilan, ti awed chi liigili si ugud Apudyus un kalala, ‘Achiyu man-ugu-uguchen si lawwing chi pangat si iliyu.’ ”

⁶ Laammuwan pun Paul un lagodwa cha papangat, cha uchum Saduceo ked cha uchum Pariseo, lan-ichakeyla gingala un kalala, “Susulud, Pariseowak ya alak chi osa’n Pariseo. Siyad lichiyumak si sala’n eygew gapu ta lamlamaok un matagu kasin cha latoy!”

⁷ Imbyegala pu hachi, illugin cha Pariseo kan cha Saduceo un lansisillongbyat, ot lagodwacha.

⁸ Achipun cha Saduceo mamati un umuli matagu cha latoy. Achipuncha bo mamati un awed anghel ya kalichodwa. Ngim cha Pariseo, maticha losan kan cha alla. ⁹ Oli pun ngum-moyacha. Ot cha uchum un Pariseo un mimistulun chi lintog, summikedcha’n langipatut si kasomsomkancha, ot kalancha, “Lappun mit inchesanmi si byasuyn chi tagu’n alla. Lakauggud lin chi osa’n ispiritu willu anghel kan siya.”

¹⁰ Laam-amod chi sillongbyatcha ot lachalagen chi komander pakalawa ta mambilbillatancha si Paul. Ot imbilinla kan cha suychachula'n umoycha ayan si Paul kan chicha ked inyoycha siya ud kampu.

¹¹ Si hachi'n labi lampaila si Apu Jesus kan Paul ot kalala, "Pakoscheyom chi somsomoklu, ti masapuy'n sika mantistigu mipanggop kan sakon ud Rome un isun chi killingwam utla Jerusalem."

Lantutuyeg Cha Judio Un Mamatoy Kan Paul

¹²⁻¹³ Labigat pun, inggew cha lasuyuk si opat puyu'n Judio un lantutuyeg un mamatoy kan Paul. Insapatacha losan un achipuncha teyon mangan ya umilum inggala mapatoycha siya.

¹⁴ Ot ummoycha kan cha ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio ot kalancha, "Insapatami un achipun kami mangan inggala otoy-onmi si Paul. ¹⁵ Si sala chikayu ya cha kukunsisey, mangibuun kayu si umoy mangibyega si komander ta igitongla si Paul utla, ta isun chi imbibistigeyonyu un ustu-ustu chi kasusla. Ked isalobmi si chayan ta otoyonmi siya sakbyey un gumatong utla."

¹⁶ Ngim chingngeyn chi amulakon Paul chi mipanggop si hachi'n lantutuyagencha ot ummoy si kampun cha susuychachu ot imbyegala kan Paul. ¹⁷ Ot ilayagen Paul chi osa'n kapitan ot kalala, "Kewam ta iyo ylu yan chi alla'n bumaru kan komander, ti awed chi ibyegala kan siya."

¹⁸ Ot illiyoy chi kapitan siya kan komander ot kalala, "Ilayagen Paul un byayud sakon ot

imbyegala un getongku bumaru'n alla kan sika, ti awed chi piola'n ibyega kan sika."

¹⁹ Ot kiliwid chi komander hachi'n bumaru ot ummoyla intalin ot ilimusla, "Simma piom un ibyega kan sakon?"

²⁰ Ot kalan chi bumaru, "Lantutuyagen cha papangat cha Judio un chawatoncha kan sika ta iyoylu si Paul lu bigat udchi mammimitingancha, ta isun chi imbibistigeyoncha un ustustu kasusla. ²¹ Ngim achim tuttuwaon, ti lasuyuk si opat puyun lelleyaki cha mangisalob kan siya. Lansapatacha losan un achipuncha mangan ya umilum inggala patoyoncha si Paul. Lakasagalacha ked uuwayoncha ibilinlu."

²² Ot pilaoyon chi komander siya ya bililinla un, "Achim pay ibyegbyega ulay silu'n tagu un ummoylu imbyega kan sakon."

Intallaycha Si Paul Ud Caesarea

²³ Oli pun ilayagen chi komander cha chuwa'n kapitan ot kalala kan chicha, "Umisagala kayu si chuwa'n gasut un suychachu ya chuwa'n gasut un mantutubyey ya pitumpuyu'n mangabyayu ta ingkayu itiyud si Paul ud Caesarea. Ingkayu lu labi lu masuyop cha tagu. ²⁴ Idchenyu bo si Paul si mangabyayuwala ked ammanyu siya itiyud ta lappun makwa kan siya inggala gumatong kayu kan Gubillachuy Felix." ²⁵ Ot laluyat si komander un kalala, ²⁶ "Apu Gubillachuy Felix, sakon si Claudius Lysias chi alla'n maluyat kan sika. Kumustaka. ²⁷ Ha alla'n leyaki un impaitiyudku kan sika ked chilokmaan cha Judio ot amas cha otoyon siya. Ngim laammuwak pun

un osa'n Romano, ummoymi silayaklibyen siya kan cha susuychachuk. ²⁸ Piok un ammuwon lu silu ipabyasuycha kan siya, ot illiyoyku siya kan cha papangatcha. ²⁹ Ot laammuwan un lappun lakabyasuyala un umalay si matoyala willu mabyayuchela, ti ha ipabyasuycha mipanggop abus si lintogcha. ³⁰ Inggew pu langibyega kan sakon un lantutuyagen cha Judio un otoyon si Paul, kakmak imbuun siya kan sika. Imbyegak bo kan cha langichiyum kan siya un umoycha ichateg chi chiyumcha kan sika." Hachi losan.

³¹ Si hachi'n labi, tiluttawan cha susuychachu cha imbilin chi komandercha, ot intiyudcha si Paul inggala'd Antipatris. ³² Labigat pun, langulin cha susuychachu'n lalidtidchayan si kampucha ud Jerusalem ot cha langakabbyayu intuyuycha intiyud si Paul. ³³ Gummatong cha pun ud Caesarea, illidchoncha suyat kan Gubillachuy Felix ot impuyangcha si Paul kan siya. ³⁴ Bilasan ked chi Gubillachuy suyat, ilimusla kan Paul lu silu probinsiya un lampeypuwala. Ot laammuwan pun un iCilicia, ³⁵ kalala, "Asik sika imbitigeyon lu umali cha mangichiyum kan sika." Oli pun imbilinla un achugen cha susuychachu si Paul ud byeyoyla un impapaud Ari Herod.

24

Inchiyumcha Si Paul Kan Gubillachuy Felix

¹ Lummaus pu liman eygew, gummatong chi kangatuwan un pachi ya cha uchum un pallakayon cha Judio ud Caesarea. Inggew

bo abugachu un inyawitcha un mangngachen Tertullus. Ummoycha losan si inggewan Gubillachuy Felix ot ichiyumcha si Paul kan siya. ² Impaayeg pun Gubillachuy si Paul, lan-ugud si Tertullus un pabyasuyola siya. Kalala, “Apu Gubillachuy! Gapu si kilalainglu un mangituray kan chikami, lummin-awa biyegmi si labyeyeg. Achu cha killingwam un bummayuwani chi ili taku. ³ Ked chiluman un ayanmi ya losan un timpu, chakeyn iyamanmi kan sika. ⁴ Ngim achipunku pion un taktakon sika. Kewam ta chongyom yan akit chi allan ibyegami.

⁵ “Inchesanmi alla’n tagu un kagugulu, ti pin-a ummoy langgulu kan cha Judio si intilun chi lubung, ked siya bo osa’n pangat chi grupun chi Nazarenes. ⁶ Impachasla bo chilimok chi templo’d Jerusalem, ot chilokmaanmi siya. ⁷ Ngim gummatong si komander Lysias ya cha suychachula ot pilloscha kan chikami, ⁸ ked imbilinla un umali kami utla ta ichiyummi kan sika.* Lu imbitigeyom siya’n mismu, asim maammuwan kan siya un tuttuwa losan cha ipabyasuymi kan siya.” ⁹ Lipati cha kadwala’n Judio pilaloklokancha un tuttuwa losan cha imbyegala.

Tilakcheyan Paul Long-egla Si Sangwalan Felix

¹⁰ Ot silinyasan pun chi Gubillachuy si Paul un man-ugud. Kalan Paul, “Apu Gubillachuy, ammuk un labyeyegka un lanturay ya langkuis

* **24:8** 24:8 Ha bogas chi alla ked lappun si uchum un manuscript si Greek.

kan chikami'n Judio si alla'n ili. Ked magalasalak un malongbyat si impabyasuycha kan sakon. ¹¹ Lalaka un maammuwam un simpuyu ya chuwa'n eygew chi lummaus si ummoyak ud Jerusalem lakachaychayawan kan Apudyus. ¹² Si inggewak udchi, lappun langitullong kan sakon un lakasongsongbyat ud templo willu langgulu kan cha amod un tagu ud sinagoga willu uchum un lugey. ¹³ Lappun ustù mampaloklokcha kan cha ipabyasuycha kan sakon si sala. ¹⁴ Ngim awed chi ibyegak kan sika. Suysuyutok chi pammatin cha kristiano si manchaychayawak si Apudyus cha chachakkey taku ked hachi kalancha un achipun ustu'n tudtuchu. Ngim matiyak si losan un liigili si Lintog Moses ya cha losan un inggilin cha propeta. ¹⁵ Mallamlamaak kan Apudyus un taguwola kasin cha losan un latoy, cha bibiyu man kan lawwik un isun chi mallalamaman cha alla'n tagu. ¹⁶ Gapu ta hachi patiyok, iggak chi kabyeeyak un mangwa si bibiyu ta mampeykas chi somsomokku si sangwalan Apudyus ya cha tagu.

¹⁷ "Lummaus ka pigan tawon un lalelak ud Jerusalem,† ummoyak udchi ta inyak idchon chi pilak kan cha chogak un Judio un makasapuy ya inyak bo manchatun kan Apudyus si templo. ¹⁸ Katla cha pin-ak kingwa si langchesancha kan sakon udchi templo. Kaggamputku ugali taku'n manchiyus. Lappun amod si tagu ya lappun

† **24:17** 24:17 Olom tawon malipud si ummoyal'a'd Jerusalem ta tungpayola ingkarila 18:22. Siyam tawon lummaus malipud si langabtala kan cha apostoles ya pallakayon cha mamati 15:1-29.

bo langgulu. ¹⁹ Ngim inggew cha uchum un Judio un lampeypu'd Asia. Masapuy'n awedcha utla si sangwalam ked manchiyumcha lu awed ipabyasuycha kan sakon. ²⁰ Ngim lu lappuncha, ibyegan otyan cha alla'n tagu lu simma byasuyk un inchesancha si summisikkachek si sangwalan cha kukunsisey ud Jerusalem. ²¹ Ti ha inggewak udchi, illipkawku un kalak, 'Mamatiyak un umuli matagu kasin cha latoy. Siya chi lichiyumak si sala.' Hachi abus un imbyegak kan chicha."

²² Gapu ta ad-achu ammun Gubillachuy Felix mipanggop si pammartin cha kristiano, pilagilokla imbistigeyn chi kasus Paul un kalala, "Lu gumatong si komander Lysias, asik mangamung si kasuslu." ²³ Ot imbilinla si kapitan ta byentayancha si Paul ngim idchencha si wayala ya palibusancha cha gagayyomla un mangtod si kasapuyala.

²⁴ Lummaus ka pigan eygew, ummoy cha Felix kan Drusilla un asawala'n Judio udchi. Impaayegla si Paul ta chongyoncha ibyegala mipanggop si pammati kan Jesu Kristu. ²⁵ Ngim si lantudtuchuwan Paul mipanggop si lalintog un ugali, kilaattom ya gumatngan chi eygew un manguisan Apudyus kan cha tagu, ummogyat si Felix ot kalala, "Ustu hachi, ingkan yan si sala. Asik sika ayagen kasin lu awed wayak." ²⁶ Si hachi met laing un timpu lilamlamala un idchen Paul siya si pilak, ked siya gapu un pinala ayagen siya ya kaug-uggud siya.

²⁷ Lummaus pu chuwa'n tawon, lipasali si Porcius Festus kan Felix un Gubillachuy. Ngim

ummoyon pun si Felix, tilelala si Paul si byabyayyuchen ti pion cha Judio siya.

25

Chilawat Paul Un Michiyum Kan Emperador

¹ Gummatong si Gubillachuy Festus si probinsiya ud Caesarea. Lummaus pu tiyu'n eygew, ummoy ud Jerusalem. ² Gummatong pun ud-chi, ummoy cha ap-apun cha papachi ya cha papangat cha Judio ta ichiyumcha si Paul kan siya. ³ Chilawatcha kasin un iyulinla si Paul ud Jerusalem, ti panggopcha'n umoy isalob siya si chayan ta otoyoncha. ⁴ Summongbyat si Festus kan chicha un kalala, "Lababyantayan si Paul ud Caesarea, ked achipun mabyeyeg chi mangulilak udchi. ⁵ Ked ibyegayu kan cha uchum un pangatyu ta mitun-udcha kan sakon ked ichiyumcha alla'n tagu lu awed lakabyasuyala.

⁶ "Illinggew si Festus si wayu willu simpuyu'n eygew ud Jerusalem, ot langulin ud Caesarea. Labigat pun, ummamuy langkuis ud korti ot impaayegla si Paul. ⁷ Gummatong pun, lachaliguyup cha Judio un lampeypu'd Jerusalem, ot achu mangkachegson un ipabyasuycha kan siya ngim achipuncha mapalok-lokan."

⁸ Oli pun tilakcheyan Paul chi long-egla, un kalala, "Lappun killingwak si sumupling si lintog takun Judio willu sumupling si templo taku willu sumupling si Emperador."

⁹ Ngim pion Festus un mas-oman cha Judio siya, ot kalala kan Paul, "Ha piom un umoy

ud Jerusalem ta udchi mangimbistigeyak si cha ipabpabyasuycha kan sika?"

¹⁰ Ngim kalan Paul, "Issak ti allaak utla si sang-walam, un masapuy'n maimbistigeyak. Sikan mismu chilutukan chi Emperador un manguis kan sakon. Ya ammum un lappun byasuyk kan chicha. ¹¹ Ked lu awed byasuyk un umalay un matoyak, achipulak mangkadkachegu ta milisiyak. Ngim lu lappun katuttuwaan cha ipabyasuycha kan sakon, lappun kalintogen chi ulay silun tagu'n mangiyawat kan sakon kan chicha. Chawatok un miyyoy chi kasusku kan Emperador."

¹² Oli pun inyintuud Festus kan cha kukunsiseyla, un kalala, "Gapu ta chilawatlu'n maiyoy chi kasuslu kan Emperador, ibuunku sika kan siya."

Lipasangu Si Paul Kan Cha Agrippa Kan Bernice

¹³ Laeygewalan pun, gummatong cha Ari Agrippa kan Bernice un suludla'n byebyai ud Caesarea ta umoycha geggakayon si Festus.

¹⁴ Si illinggewancha udchi si achu'n eygew, ilug-uggud Festus kan Ari Agrippa chi kasus Paul, un kalala, "Awed chi byayud utla un tilelan Gubillachuy Felix. ¹⁵ Si inggewak ud Jerusalem, inchiyum cha ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio ya chilawatcha'n kodchongak un mapatoy siya. ¹⁶ Imbyegak kan chicha un chakampun si ugalin cha Romano un mangiyawat si tagu un lichiyum lu achipun yan makasillangu kan cha langichiyum kan siya

ta awed wayala un malakchey si long-egla si ipabyasuycha kan siya. ¹⁷ Gummatongcha pun utla, achipunku intantan chi kasusla, ngim labigat pun ummamuyak si kukùisan ot impaayegku si Paul ¹⁸ Summiked pun cha langichiyum kan siya un man-ugud. Kalak lu awed manchegson un ipabyasuycha kan siya, ngim lappun mit. ¹⁹ Ha lan-is-isikancha abus kan siya ked mipanggop si pammatin cha Judio ya mipanggop si osa'n latoy un mangngachen Jesus un ibyegbyegan Paul un ummuli latagu kasin. ²⁰ Gapu ta lappun ammuk un man-imbistigey si kamatchin kasus, ilimusku kan Paul lu piola'n maiyoy chi kasusla ud Jerusalem, ta udchi maimbistigey. ²¹ Ngim chilawatla un matelan un isun chi byayud taplu ha Emperador chi manguis kan siya. Ot imbilinku'n mabyantayan siya inggala paitiyudku siya kan Emperador."

²² Ot kalan Ari Agrippa kan Festus, "Piok un chongyon chi alla'n tagu mismu."

"Lu bigat, makwan chongyom siya," kalan Festus.

Si Paul Si Sangwalan Ari Agrippa

²³ Ot labigat pun, ummoy cha Ari Agrippa kan Bernice si kurti, un illiggacha ang-anggacha. Lakaoy bo cha komander cha susuychachu ya cha papangat si hachi'n siudad. Lilumlokcha pun losan, impaayeg Gubillachuy Festus si Paul.

²⁴ Ot kalan Festus, "Ari Agrippa ya chikayu losan un alla utla. Itullongyu allayan tagu un inchiyum cha losan un Judio ud Jerusalem ya utla Caesarea kan sakon, un ip-ipkawcha un

lappun lobbongla'n matagu. ²⁵ Ngim lappun inchesak si kabyasuyala un umalay un matoyala, ngim chilawatla'n maiyoy chi kasusla kan Emperador, simsimmokku'n ibuun siya udchi. ²⁶ Ngim lappun ustu-ustu si isuyatku kan Emperador mipanggop kan siya. Ked siya gapun chi mangipasanguwak kan chikayu losan, amod gey kan sika Ari Agrippa ta lu magamput taku imbibistigeyon siya awed misuyatku. ²⁷ Ti lappun simbin chi ibuunku byayud kan Emperador lu lappun ustu si ipabyasuycha kan siya."

26

Ha Lalakcheyan Paul Si Long-egla Kan Agrippa

¹ Oli pun kalan Ari Agrippa kan Paul, "Makwa un man-ugudka ta takcheyam chi long-eglu." Lan-ulat si Paul ot kalala, ² "Ari Agrippa! Bibiyu ta awedka si sala'n eygew ta makwa'n takcheyak chi long-egku si sangwalam mipanggop si losan un ipabyasuyn cha chogak un Judio. ³ Ti ammun losan cha ugali taku'n Judio ya cha pin-ami mansongsongbyatan. Chawatok un alusam yan chongyon sakon.

⁴ "Ammun losan cha Judio kilatataguk malipud si kabyen-ogku, ti illiinggaewak kan chicha si ili taku ya siya bod Jerusalem. ⁵ Labyeyeg un amammucha sakon malipud si chamu'n inggewak si grupun cha Pariseo un mangipapati si religionmi ya impapatik tilungpey cha lintogcha. Makwan paloklokancha un tuttuwa cha alla lu pioncha. ⁶ Ked awechak si sala un lichiyum gapu si

lamlamak un matungpey ingkarin Apudyus kan cha chachakkey taku un taguwola kasin cha latoy. ⁷ Ha likari un lamlamaon cha simpuyu ya chuwan tribu un matungpey kan chicha gapu si palagchaychayawcha kan Apudyus si ileygew ya lilabi. Gapu si alla'n lamlama, inchiyumak kan cha Judio. ⁸ Payuggey ligaton un patiyon un kasin Apudyus taguwon cha latoy?

⁹ “Ulay sakon si sin-eygew, kalak si longegku masapuy’n kook cha losan un kabyeeyak un sumupling kan cha mamati kan Jesus un iNazareth. ¹⁰ Ot katchi killingwak ud Jerusalem. Imbyayudku cha achu’n mamati, ti illidchen cha ap-apun cha papachi sakon si kalobbongak. Ked lu kodchongancha osa’n tagu’n matoy, inteunku matoyala. ¹¹ Langam pigan chilusak chicha si losan un sinagoga. Ked impachasku impatut kan chicha un man-awichencha pammaticha kan Jesus. Gapu ta amod chi sangak kan chicha, ummoyak ulay cha adchayuwian un siudad cha Gentil ta paligatak chicha.”

Imbyegan Paul Lamatiyala

¹² “Siya gapulan ummoyak ud Damascus. Ilawitku suyat un lampeypu kan cha ap-apun cha papachi un langatod si kalobbongak un man-chokma ulay silu un mamati kan Jesus. ¹³ Si inggewak si chayan si mamatuk, Apu Ari, intullongku lummilang un silaw un lampeypu’d langit un amod lilangla lu ilit. Lalilangalak ya cha kakadwak. ¹⁴ Ot laodcheg kami losan ot chingngeyk chi ginga un kalala si ugud un Hebrew, ‘Saul, Saul, puggey palpaligatan sakon?’

Palpaligatam laing chi long-eglu lu suplingom chi piok un isun chi ipatudlu songkap.'

¹⁵ "Ot ilimusku, 'Silu ka, Apu?'

"Ot kalala, 'Sakon si Jesus un palpaligatam.

¹⁶ Lumibbyatka, ti lampailaak kan sika ta chutukak sika un mansimbi kan sakon ya mangibyega kan cha tagu si cha intullonglu mipanggop kan sakon si sala'n eygew ya cha asik ipaila kan sika si umali'n eygew. ¹⁷ Seyaklibyek sika kan cha chogam un Judio ya cha Gentil un mangibuulak kan sika. ¹⁸ Ibuunku sika kan chicha ta maammuwancha katuttuwaan ta masilawan cha somsomokcha ya man-awichenchcha lawwing ya mansagungcha si padcha. Manawichenchcha pallakabyelin Satalas ked mansagungcha si pallakabyelin Apudyus ta mamiccha kan sakon, ked mapakawan cha byasbyasuycha ya mibilangcha kan cha chilutukan Apudyus un tagula.' "

¹⁹ "Siya gapula, Apu Ari Agrippa, tiluttuwak chi impailan Apudyus kan sakon un lampeypu'd langit. ²⁰ Ti ummoiku imbyegbyega kan cha tagu un masapuy'n mambyabyawicha kan cha byasbyasuycha ya mansagungcha kan Apudyus ya kooncha bibiyu ta maammuwan un tuttuwa'n lambyabyawicha. Hachi pin-ak imbyegbyega lanlugi ud Damascus, oli pun ud Jerusalem ya cha ili-ili si probinsiya ud Judea ya siya bo kan cha Gentil. ²¹ Allaya gapulan chilokmaalak kan cha Judio si inggewak si templo ot amascha otoyon sakon. ²² Ngim tiluyungalak kan Apudyus ot intuyuyku imbyegbyega kan cha losan un tagu, langatu man willu labyabya

inggal si sala. Lappun uchum si imbyegbyegak lu achi cha imbyegbyegan Moses ya cha propetan Apudyus un matungpey si umali'n eygew. ²³ Ti impadtucha un masapuy'n mapaligatan ya matoy chi Kristu, ta siya umula umuli matagu kasin ta mansilaw kan cha somsomok cha tagu, Judio man willu Gentil, ta maammuwan chi in-ilon Apudyus un malagu kan chicha."

²⁴ Si langibyegbyeg-ala lalakcheyan si longebla, lapalakuy si Festus un kalala, "Paul, latin-gangka! Ha kilaachu'n chi ilacheym chi lalin-gang kan sika!"

²⁵ Ngim kalan Paul, "Chakampun si latinganggak, Apu Gubillachuy, ti katuttuwaan chi ibyegbyegak. ²⁶ Lateyochak un man-ugud ti ammun Ari cha mipanggop kan cha alla'n byaleg, ti chakampun un lakwacha si litatayun lugey. Ked ammuk un makwa'n ibyebyegak chi ibyegak kan siya. ²⁷ Ari Agrippa, ha matatika kan cha imbyegana cha propeta? Ammuk un matatika."

²⁸ Ngim kalan Ari Agrippa, "Si somsomoklu lalaka kamman un maawislu sakon un mankristiano?"

²⁹ Ot kalan Paul, "Lalaka man willu laligat, Apu Ari ya cha losan un manchochongney kan sakon si sala'n eygew, iluluwaluk kan Apudyus un mamati kayu otyan losan kan Apu Jesus un isuk un mamati, malaksig si allan kaweyk."

³⁰ Oli pun summiked si Ari ya si Gubillachuy ya si Bernice ya cha lakaamuy kan chicha, ³¹ ot si lummawaancha, lan-uugudcha un kalancha, "Lappun killingwan chi alla'n tagu un umalay si matoyalala willu mibyayuchela." ³² Ot kalan

Ari Agrippa kan Festus, "Mawayawayaan otyan chi alla'n tagu lu achila chilawat un maiyoy chi kasusla kan Emperador."

27

Illiyoymcha Si Paul Ud Rome

¹ Chillumtong pu eygew un ingkami kan cha Paul ud Italy. Impuyangcha si Paul ya cha uchum un byayud kan Julius un kapitan cha susuychachu'n ngadlonchan, "Man-aachug kan Emperador." ² Lanlugen kami si bapur un lampeypu'd Adramyttium un umoy kan cha ili-ili si probinsiya ud Asia. Kadwami si Aristarchus un iMacedonia un lampeypu'd Thessalonica.

³ Labigat pun, lanchegas kami ud Sidon. Ot kummachegu si kapitan Julius kan Paul ot impalibusla siya un umoy manggeggakay kan cha gagayyomla ta idchencha siya si kasapuyala.

⁴ Lallubbyat kami kasin, ot lalliglig kami si igidla'd Cyprus un maseilan, ti liyabot chi bidbid kan chikami. ⁵ Chilemangmi byeybyey ud Cilicia ya Pamphylia, ot lanchissaeg kami ud Myra si probinsiyan chi Lycia. ⁶ Udchi langchesan kapitan Julius si osa'n bapur un lampeypu'd Alexandria un umoy ud Italy ot siya lanlugalanimi.

⁷ Ilam-ammaan chi lugenmi si pigan eygew ot lampaligat kami un gummatong ud Cnidus. Gapu ta pummigsa bidbid achipun makaoyon chi bapur, ot lalliglig kami si igid Crete ot lilausanmi'd Salmone. ⁸ Ngim ulay lu langigiigid

kami ud Crete, laligatan kami bo inggala gummatong kami si osa'n lugey un kalancha'n Bibiyu'n Iillongan chi Bapur, adchaliyan si ili ud Lasea.

⁹ Gapu ta labyeyeg kami udchi ked kaogogyat chi mangituyuy si biyahimi ti lagamput chi eygew un mamakawalan si byasuy. Ot bilegbyegaan Paul chicha, un kalala. ¹⁰ "Bubuyun, lu ipatut taku ituyuy mambiyasi, ammuk un achu cha mayam-an kan cha keyga taku ya ulay chi alla'n bapur ya awed bo matoy." ¹¹ Ngim ha kapitan, achipunla tiluttuwa imbyegan Paul, ti siyad tiluttuwala imbyegan chi kapitan chi bapur ya singkuwa si bapur. ¹² Kaachuwan kan cha kalugenmi, pioncha un mantuyuy, ti lawwik udchi un inggewan chi bapur si timpun chi bilali. Ot kalancha pachason taku ichuum ud Phoenix, osa'n iillongan chi bapur ud Crete, ta udchi inggewan taku si timpun chi bilali, ti achipun lansagung si meypuwan chi bidbid.

Ha Byali Si Byeybyey

¹³ Hachi ked, gummatong chi bidbid un lampeypu'd chaya ot kalancha lu makwa un ituyuycha chi panggopcha. Ot giluyudcha impangatu chi kagan sasanguy un mampaillong si bapur ot lallubbyat kami langigiigid si kapit ud Crete. ¹⁴ Ngim achipun labyeyeg, gummatong chi lapigsan bidbid un leypud chi lagud chi Crete. ¹⁵ Ot chilongseyla bapur ot lappun in-iloncha'n mansagung si bidbid ot impatuyaymi un iturung chi bidbid chi bapur si ayala. ¹⁶ Langoy kami si igid chi paat un ili ud Cauda, illugenmi cha byangka un pin-an chi bapur guyguyuchon ti

laseilan kamì akit, ngim lampaligat kami un langigga si bapur. ¹⁷ Lagamput pun lipuwistu cha byangka, tilakodcha si mangkachakkey'n tali chi bapur ta achi machosyang. Inchedcheyacha bo layeb ta am-ammaan chi bapur un miyalud ti lachalagencha un michongsey si kaleglegelan ud Syrtis. ¹⁸ Ngim intuyutuyuyla'n bummali si lapigsa, ot labigat pun, illugicha'n langibyellu kan cha keyga si byeybyey ta lumangpaw. ¹⁹ Si mikatlu'n eygew, lan-ibyellucha kan cha lam-intan chi bapur. ²⁰ Lummaus pu achu'n eygew, un lappun intullongmi si ilit willu cha bituwon ked intuyutuyuyla'n bummali si lapigsa inggala lappun lamlamami un matagu.

²¹ Ked labyeyeg bo'n achipun kami langan ot summiked si Paul ot kalala, "Bubuyun, lu tiluttuwayu otyan chi imbyegak un achi taku ummoyon ud Crete, lappun otyan layam-an ya libyellu. ²² Ngim si sala, achi kayu machalagen ti lappun matoy kan chitaku. Ha bapur abus chi mayam-an. ²³ Ti si labi lampaila anghel Apudyus un singkuwa kan sakon un chaychayawok ya mansimbiyak. ²⁴ Kalala, 'Achika umogyat Paul, ti masapuy'n maimbistigeyka si sangwan Emperador. Ked mipagapu kan sika, kilachegewan Apudyus cha kalugenlu, ked lappun matoy kan chicha.' ²⁵ Ked pakoscheyonyu somsomokyu, ti mantegochak kan Apudyus un matungpey cha losan un imbyegala kan sakon. ²⁶ Ngim masapuy'n mipeyakleg chi bapur si osa'n ili'n langgawa si byeybyey."

²⁷ Lummaus pu chuwa'n chuminggu malipud

si lugin chi byali, sissiyan lipepeyakleg kami si gawan chi byebyey un Adriatic. Gawan labi pun ladlaw cha marinero un lichuum kami si igid chi byebyey. ²⁸ Ilisongcha pun chi kachayom chi chelum, umoy si chuwapuyun chop a kachayomla.* Lapalos pun chi chummedcheliyanmi, ilisongcha kasin ot umoy si lasawayan si liman chop a. ²⁹ Ot ummogyatcha lu michongsey bapur si kabyetbyetuwan. Ot incheyacha opat un kilagan sanguy si ammutan chi bapur ta pail-longola, ot illuwalucha'n pumadpadcha. ³⁰ Ot pioncha marinero un umawid. Ot impacheyacha byangka si byebyey, un ag-agincha un igga cha uchum un kilagan sanguy si sangwalan chi bapur. ³¹ Ngim imbyegan Paul si kapitan ya cha suychachula, "Lu achipun inggew cha marinero si alla'n bapur, lappun matagu kan chikayu." ³² Ot pilogsat cha susuychachu talin cha byangka ot bilay-ancha un liyalud.

³³ Alla pun un pumadpadcha, ilàayuk Paul chicha losan ta mangancha, un kalala, "Chuwa'n chuminggu lummaus un lappun langlangalanyu, ti labyey-an si ogyatyu. ³⁴ Kewayu ta mangan kayu ta awed ikoscheyyu'n matagu si alla'n byali. Achi kayu manchaleg, ti lappun mit laing matoy kan chitaku. Ulay masugatan." ³⁵ Lagamput pun Paul imbyega hachi, langaya si tilapay ot lanyaman kan Apudyus si sangwalan cha losan. Ot pilispis-igla ot ilugila'n mangan. ³⁶ Intullongcha pu hachi, lasegeg cha losan ot langancha. ³⁷ Umoy si chuwanggasut ya pi-

* **27:28** 27:28 umoy un 120 ft.

tumpuyu ya olom kami losan un illinggew si bapur. ³⁸ Lagamput kami pun langan, imbyellucha wheat si byeybyey ta lumangpaw chi bapur.

Ha Layam-alan Chi Bapur

³⁹ Pummadpadcha pun, intap cha marinero chi igid chi byeybyey. Achipuncha mailasin lu silu ili'n hachi. Ngim intullongcha'n leglegen chi igidla ot simsimmokchan siya mangipooyancha si bapur, lu makwa. ⁴⁰ Ot pilogsatcha talin litakochen cha kilagan sanguy ot tilelancha si byeybyey, ya ilukasancha bo cha tali'n takod chi chalaibla. Oli pun impangatucha layeb si sangwalan chi bapur ta ipooy chi bidbid chi bapur si teyanteg.

⁴¹ Ngim lichongsey chi bapur si legen ot lisub-sub un ustу sangwalanla ked achipun makagichi. Ngim ha ammutala, silaksakyabyen chi chaluyun ot lachosyang.

⁴² Panggop cha susuychachu'n otoyon cha byayud ta lappun mangkiyat ya umawid.

⁴³ Ngim impalit chi kapitan, ti piola'n matagu si Paul. Ot imbilinla kan cha sin-ammun mangkiyat ta lumayugcha si byeybyey ta umulacha umoy si igid. ⁴⁴ Ked cha uchum mitundcha un mallakit si tabla willu layam-an un long-eg chi bapur. Ot lichuum kami si teyanteg un lappun lakwa kan chikami.

¹ Gummatong kami pun si teyanteg, laam-muwanmi un Malta chi ngachen chi ili un gummatnganmi. ² Bibiyu in-ilon cha umili udchi un lammangili kan chikami. Lan-apuycha si man-alichuwanmi, ti ummuchen ya tummunglin. ³ Lanchagup si Paul si simposot un kayu ot inggabbyala si apuy. Gapu si atungla, lum-moswa umtoy un uyog ot intatàomla iman Paul. ⁴ Intullong pun cha umili un likikisin chi uyog si imala, kalancha si kacha osa kan chicha, "Lappun chuwatchuwalan kapapatoy chi tagu'n alla, ti ulay lu lakalasat si byeeybyey, ngim achipun chi mangchon si lintog ipalubus un matagu siya." ⁵ Ngim iwweyegweg Paul chi uyog si apuy ot lappun lakwa kan siya. ⁶ Lilamlamacha un lumtog chi imala willu mabyelikted matoy. Ngim labyeyeg un iluwaycha ot intullongcha'n lappun lakwa kan siya, ot laobos chi somsomokcha ot kalancha osa'n apudyus siya.

⁷ Inggew chi pita'n adchaliyan si lanchissaa-genmi un uwan Publius un pangat si hachi'n ili. Limangilila chikami ud uwacha si tiyu'n eygew. ⁸ Liyaspuyn lapalating ya lachug-an chi aman Publius. Ummoy Paul intullong siya si kuwetu ot lalluwalu pun, impatayla imala kan siya ot lummin-awa siya. ⁹ Laammuwan pu lakwa kan siya, ummoy cha losan un lasakit si hachi'n ili kan Paul ot pilalin-awala chicha. ¹⁰ Achu cha impakchew cha umili kan chikami. Ingkamin pun bo, inggetongcha bo losan un kasapuyanmi un mambiyasi.

Ha Gummatngan Cha Paul Ud Rome

11 Illinggew kami ud Malta si tiyu'n buyan, oli pun lanlugen kami si osa'n bapur un lampeypu'd Alexandria un illinggew udchi si timpun chi agilid. Ha meykala si sangu ked "Kapin un apudyus."^{*} **12** Ummoy kami ud Syracuse, ot illinggew kami udchi si tiyu'n eygew. **13** Malipud udchi, intuyuymi lambiyasi ot gummatong kami ud Rhegium. Labigat pun bo, illugin chi bidbid ud chaya un lampeypuwanmi ot lanlubbyat kami kasin ot si mikadwa'n eygew, lichuum kami ud Puteoli. **14** Udchi inchesanmi cha uchum un mamati ot ilayagencha chikami un inggew kan chicha si pitu'n eygew. Ot intuyuymi lalidchayan un umoy ud Rome. **15** Chingngeyn pun cha mamati'd Rome chi mipanggop kan chikami, ummalicha ilabot chikami ud mekit Appius ya Tiyun Checheggusan.[†] Intullong pun Paul chicha, lanyaman kan Apudyus ya lasegeg chi somsomokla.

16 Gummatong kami pun ud Rome, lapalubusan si Paul un inggew si osa'n byeyoy un byabyantayan chi osa'n suychachu siya.

Kilaugud Paul Cha Judio Ud Rome

17 Lummaus pu tiyu'n eygew, ilayagen Paul cha papangat cha Judio un inggew ud Rome. Lanchetchetongcha pun, kalala kan chicha, "Susulud, lappun killingwak si lawwik un sumpling kan cha kailiyan taku willu ugalin cha

* **28:11** 28:11 Ha kapin un apudyus un kalancha, chicha cha Castor kan Pollux, chicha apudyus un chaychayawon cha mangkawachi si bapur. † **28:15** 28:15 Ha mekit ud Appius, ha kaachayula ked 70 un kilomitro malipud Rome. Ha tiyun checheggusan, 53 kilomitro chi kaachayula.

chachakkey taku. Ngim isula'n chilokmaalak ud Jerusalem ot inyawatcha sakon kan cha Romano. ¹⁸ Ilimbistigeyn pun cha Romano sakon, pioncha'n wayawayaan sakon ti lappun inchesancha si killingwak un umalay un matoyak. ¹⁹ Ngim ilisit pun cha Judio, kapilitan un chilawatku'n maiyoy chi kasusku kan Emperador. Achipulak manchiyum kan chicha. ²⁰ Hachi gapula un ilayagek chikayu ta itullongku chikayu ya makauguchak kan chikayu, ti piok un ipakaammu kan chikayu lu himma gapun chi labyayuchek. Siyat gapula pammatic si lamlamaon taku'n galak Israel."

²¹ Kalancha kan siya, "Lappun ilawatmi si suyat un lampeypu'd Judea mipanggop kan sika. Ya lappun lawwing un imbyegacha willu ilugudcha mamati un lampeypu udchi. ²² Ngim ammumi un pepewingon cha tagu si ili-ili cha kakadwam un sumuysuyut kan Jesus, ked pionmi un chongyon chi kasomsomkam."

²³ Ot langibyegacha si eygew un manuuguchencha. Chillumtong pu hachi'n eygew, achu-achu cha ummoy si ingewan Paul. Ot illugila si bigbigat inggala maschom un langipakaawat ya langibyegbyega mipanggop si mampangatan Apudyus. Ilawisla chicha'n mamati mipanggop kan Jesus un iluseyla lintog Moses ya cha liblu'n inggilin cha propeta. ²⁴ Laewis cha uchum si imbyegbyegala, ngim cha uchum, achipuncha mamati. ²⁵ Ot ummoyoncha'n, lagodgodwa ya lansisillongbyatcha. Ngim sakbyey un umoyoncha, inyalungus Paul imbyega, "Tuttuwa imbyegan chi Ispiritun Apudyus kan

propeta Isaiah mipanggop kan cha chachakkey taku,²⁶ un kalala,
 'Ingka kan cha alla'n tagu ya ibyegam: Cho-chongyonyu ibyegak ngim achipunyu maawatan. Itutullongyu cha kook ngim achipun kayu makailasin.

²⁷ Ti cha alla'n tagu tummangkin cha som-somokcha. Atunguyoncha katuttuwaan ya kilimitcha cha atacha ta achipuncha makatullong, achipuncha chongyon ya achipuncha makaawat. Ked lu mansagungcha kan sakon palinawaok chicha.' "[‡]

²⁸ "Ked masapuy un ipakaammuk kan chikayu un awed cha imbuun Apudyus un umoy mangibyega kan cha Gentil mipanggop si in-ilon Apudyus un malagu kan cha tagu, ked chumngeycha."²⁹ Lagamput pun Paul imbyega cha alla, ummoyon cha Judio un pin-acha lansisil-longbyat.[§]

³⁰ Chuwa'n tawon chi illinggewan Paul si ilabyangala'n byeyoy ud Rome. Limangilila cha losan un ummoy langgaggakay kan siya.
³¹ Lateyod un langibyegbyega mipanggop si mampangatan Apudyus ya langitudtuchu mipanggop kan Apu Jesu Kristu ked lappun langipalit kan siya.

[‡] **28:27** 28:27 v. 26-27 Isaiah 6:9-10 [§] **28:29** 28:29 Ha alla'n bersikulu lappun si kaachuwan un manuscript si Greek.

**Ha Ugud Apudyus
Kalinga, Lubuagan: Ha Ugud Apudyus (New
Testament)**

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kalinga, Lubuagan)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

a19fa55b-374d-526a-9fee-6924d9f6cec8